

Missä ovat Tansanian Msingin alueen
kehitysvammaiset lapset?

- etsintää ja kehitysyhteistyöhankkeen
suunnittelua

Salmela, Taina

Laurea-ammattikorkeakoulu
Tikkurila

Missä ovat Tansanian Msingin alueen kehitysvammaiset lapset?
-etsintää ja kehitysyhteistyöhankkeen suunnittelua

Salmela Taina
Terveiden edistäminen,
aluelähtöinen kehittäminen ja
johtaminen, yamk
Opinnäytetyö
Marraskuu 2011

Salmela Taina

**Missä ovat Tansanian Msingin alueen kehitysvammaiset lapset?
-etsintää ja kehitysyhteistyöhankkeen suunnittelua**

Vuosi 2011 Sivumäärä 99

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on etsiä vastauksia seuraaviin kysymyksiin: 1) Missä ovat Tansanian Msingin alueen kehitysvammaiset lapset? 2) Millainen on se prosessi, joka johtaa Suomen ulkoministeriön kehitysyhteistyöhankerahoituksen hakemiseen? Etsiessäni kehitysvammaisia lapsia Msingin alueelta, pyrin ymmärtämään, mitä kehitysvammaisuus on Tansaniassa. Selvitän niitä traditionaalisia käsityksiä, jotka ovat johtaneet siihen, että kehitysvammaisia ei näy muiden ihmisten joukossa.

Tämä opinnäytetyö on myös etnografinen toimintatutkimusraportti Suomen ja Tansanian välisen kehitysyhteistyöhankkeen suunnittelusta. Työssäni kuvataan prosessi, joka johtaa kehitysyhteistyöhankerahoituksen hakemiseen Suomen ulkoministeriöltä. Työn tavoite on tehdä suunnitteluvaihe näkyväksi. Suunniteltava hanke kohdistuu Keski-Tansaniaan, Msingin kuntaan.

Aineisto tähän opinnäytetyöhön koostuu kenttäpäiväkirjasta, valokuvista, kokousmuistiinpanoista, kirjeenvaihdosta, sekä hankehakemuksista. Aineisto on koottu marraskuun 2009 ja toukokuun 2011 välisenä aikana. Hankkeen lähtökohdat sijoittuvat työleiriin, vuoden 2008 heinäkuulle; työleirin päiväkirjamerkinnot toimivat tässä työssä taustamateriaalina. Hankkeen viralliset reunaehdot tulevat Suomen ulkoministeriöltä.

Aineiston perusteella Msingin alueen kehitysvammaiset lapset ovat piilotettuina kotiin. Heidä ja heidän perheitään hyljeksitään ja eristetään yhteisön ulkopuolelle. Mutta he ovat myös osa yhteisöään välittömästi sen jälkeen, kun heidät on löydetty ja heidän olemassaolollaan on annettu oikeutus nimen ylös kirjoittamisen myötä. Alueen naisryhmä on aineiston perusteella aktiivinen, valmis kumppanuuteen ja vammaisten auttamiseen saatuaan tukea ja niin sanotun alkusysäyksen hankesuunnittelun myötä suomalaisilta. Kehitysvammaisten lasten perheet ovat avainasemassa. Perheet ovat henkisen tuen myötä aktivoituneet ja ovat valmiita tekemään työtä vammaisten lasten paremman arjen eteen.

Kehitysyhteistyöhankkeen suunnittelu noudatti niitä ehtoja, jotka Suomen ulkoministeriö on sille asettanut. Lopullinen hankehakemus sisälsi sekä suomalaisten toimijoiden alkuperäisiä ideoita, yhteisen suunnitteluvaiheen aikana muuttuneita sekä msingiläisten ehdottamia uusia ideoita ja ajatuksia. Kumppanuuteen perustuva hankesuunnittelu onnistui, koska yhteistyökuviot ovat olemassa aiemmilta vuosilta, luottamus luotuna ja vastuullinen, yhteisönsä tunteva yhteysten henkilö paikan päällä Msingin alueella. Suomalaisen kumppanin aktiivisuus motivoi hankkeen ylläpitoa suunnitteluvaiheen aikana.

Asiasanat: kehitysyhteistyö, kehitysvammaisuus, traditiot, yhteisöllisyys, osallisuus, inklusio.

Salmela Taina

**Where are the mentally handicapped children in Msingi area of Tanzania?
-Searching and preparing of the development cooperation project**

Year	2011	Pages	99
------	------	-------	----

The purpose of this thesis is to find an answer to the following questions: 1) Where are the mentally handicapped children in Msingi area, Tanzania? 2) What is the process that leads to the development cooperation project application like?

By searching the mentally handicapped children, I am trying to understand what it means to be mentally handicapped in Msingi area . I'm aiming to find out those traditions that lead to the situation, that you cannot see mentally handicapped persons among other people.

This thesis is also an ethnographic action research about planning of the development cooperation project between Finland and Tanzania. In this thesis I describe the process which leads to the application of funding to the development cooperation. The purpose is to make the planning process visible. The project will take place in Middle Tanzania, Msingi ward.

The material consists of the field journal, photos, meeting notes, correspondence and project applications. The material has been collected between November 2009 and May 2011. The starting point is in the work camp 2008; notes from the camp are the background material in this thesis. The official terms are from the Finnish Foreign Ministry.

According to the material, mentally handicapped children in Msingi are kept hidden at home. They and their families are neglected and separated from other people in the community. But they are also a part of their community after they are found and their names are written down. According to the material the local women group is active, ready for cooperation and ready to help mentally handicapped children after having gotten support and an initial push from the Finnish partners. The families of the mentally handicapped children have a key role here. After the support the families have become active and they are ready to work for the better lives of the children.

The development cooperation project follows the rules of Finnish Foreign Ministry. The final application consists of the original ideas of the Finnish partners, the ideas that have changed during the process and the ideas and thoughts of people from Msingi. The project planning that was based on the partnership was successful for many reasons. There were cooperation models from earlier years, trust and a contact person, who knew the community and was responsible in his action. The activity of the Finnish partner motivated the project maintenance during the planning process.

Keywords: development cooperation, mentally handicapped, traditions, sense of community, involvement, inclusion

Chuo kikuu cha kazi Laurea

Kifupisho

Tikkurila

Kuendeleza afya,
kuendeleza na kuongoza kutoka mahitaji ya sehemu,
shahada ya juu kutoka chuo kikuu cha kazi

Salmela Taina

**Watoto wa kilema wa sehemu za Msingi Tanzania wako wapi?
-kutafuta na kupanga mradi wa kazi ya maendeleo**

Mwaka 2011

Namba ya kurasa 99

Maana ya hii shahada ni kutafuta jibu kwa mambo mawili: watoto wa kilema wa sehemu za Msingi Tanzania wako wapi na kazi itakuwa ya aina gani ambayo itasimamia kutafuta kimu ya kazi ya mradi wa maendeleo ya Wizara ya mambo ya nje ya Finland. Nilipotafuta watoto wa kilema kutoka sehemu za Msingi nilijaribu kuelewa kwamba ukilema inamaanisha nini katika nchi ya Tanzania. Nitatatua ufahamu wa kijadi ambayo imefanya kwamba wakilema hawaonekani wapi watu wapo.

Utafiti huu ni pia ripoti ya kazi ya utafiti wa aina ya etnografia kuhusu mipangilio ya kazi ya maendeleo katikati ya nchi ya Finland na Tanzania. Katika utafiti wangu itaonyeshwa ile kazi ambayo inasimamia utafutaji wa kimu cha kazi mradi wa maendeleo ya Wizara ya mambo ya nje ya Finland. Kusudio ya kazi ni kufanya kazi ya kutayarisha ionekane wazi. Kazi ya mradi iliopangiwa itakuwa mkoani wa Msingi, katikati ya Tanzania.

Data ya utafiti huu ni kutokwa mwandishi ya kitabu cha shajara, mapicha, miniti ya mikutano, mwandishi ya mabarua na pia kutoka mafomu za kutafuta mradi. Data imesanyikwa katikati ya Novemba 2009 na Mei 2011. Mradi kuanzia ilikuwa katika kambi ya kazi, Julai 2008. Shajara ya kambi ya kazi ilikuwa data ya mwanzo. Hali rasmi ya kazi itatokea kutoka wizara ya mambo ya nje ya Finland.

Kufuata na data inaonekana ya kwamba watoto wakilema wa eneo la Msingi wamefichwa nyumbani. Hawa na familia zao wanakataliwa na wanatengwa nje ya jamii. Lakini hawa ni pande moja ya ujumii zao hapo hapo baadaya kuokotwa na wamepata haki ya kukwepo baadaya ya kuandika jina lao juu. Vile kufuata na data inaonekana kwamba kikundi cha wanawake inafanya kazi yake na kwamba wako tayari kwa ubia. Pia hawa wako tayari kuwasaidia wakilema baadaye kupata msaada na baadaye kupata usaidizi ya mwanzo kama inaitwa kutoka Wafini. Mafamilia wenye watoto wakilema wako na nafasi maalum. Baadaya ya kupata msaada ya kiroho mafamilia wameamka na wako tayari kufanya kazi kwa faida ya watoto mwenye ukilema.

Mpango wa kutafuta kimu ya kazi ya mradi wa maendeleo ilifuata sharti ambayo wizara ya mambo ya nje Finland ilikuwa imewekwa. Ndani ya fomu ya mwisho wa kutayarisha mradi kulikuwa wazo wa mwanzo wa wafanyakazi Wafini, wazo wa mpya na mafikirio uliotokea kwenye mpango wa kutayarisha na mawazo wa watu wa Msingi waliotoa. Vile kufuata na ubia wa kazi ya maendeleo iliwezekana kwa sababu njia ya ushirikiano ilikuwa pale tayari kwa sababu ya miaka ya zamani. Imani pia ilikuwa imeshajengwa na mtu wa kushirikiana ambayo anayo madaraka na ambayo anafahamu jamii zake alikuwa pale pia. Wakati kutayarisha mradi mbaia wa Finland alikuwa na bidii na ile iliwapa hamu ya kusimamia mradi wa kazi.

Maneno muhimu: kazi ya maendeleo, ukilema, mila, ujima, ushirika, pamoja na.

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Ideasta kohti hankesuunnittelua	8
2.1	Metodologiset seikat.....	8
2.2	Hankeympäristö	11
2.3	Valmistelumatkan valmistelua.....	15
2.4	Kehitysyhteistyö.....	17
3	Valmistelumatka	23
3.1	Tyytyväisiä vanhempia, iloisia lapsia	24
3.2	Haluaisin käydä koulua!	31
3.3	Viisaat naiset.....	33
3.4	Kylän miehet.....	37
3.5	Muita tapaamisia	39
3.6	Näkymättömät vammaiset.....	42
3.7	Valmistelumatka yhteenvetona.....	44
3.7.1	Hankesuunnittelu tansaniaalaisten kumppaneiden kanssa	45
3.7.2	Kehitysvammaisuus Msingin seudulla	47
4	Hankehakemuksen valmistelu	48
5	Kokemusperäistä ensi käden tietoa - luotettavuuden tarkastelua	52
6	Pohdintaa ja johtopäätöksiä.....	55
	Lähteet	59
	Kuvat	63
	Kuviot	64
	Liitteet.....	65
	Liite 1. Valmistelumatkahakemus.....	65
	Liite 2. Naisjärjestön hankehakemus.....	77
	Liite 3. Lopullinen hankehakemus Suomen ulkoministeriölle	85

1 Johdanto

Gumangan koulu pitkän ajomatkan jälkeen, karu kanslia, jossa verhon sivussa valtava kasa ampiaisia. Minun on vaikea keskittyä koulun esittelyyn, sillä ampiaiskasa heiluu uhkaavasti ikkunaristikon takaa puhaltavan tuulen voimasta. Menen ulos jaloittelemaan. Koulun rehtori liittyy kohta seuraani ja aloitamme tavanomaisen keskustelun kuulumisilla. ”What is your job?” kysyy rehtori alkukohteliaisuuksien jälkeen. Kerron, ensin lyhyesti, mutta huomattuani rehtorin kysyvän ilmeen, selkeytän puhettani entisestään ja kerron seikkaperäisemmin työstäni erityisluokanopettajana ja lievästi kehitysvammaisista oppilaistani. Hetken hiljaisuuden jälkeen rehtori päästää kuuluvan hörönaurun ja keskustelu aiheesta loppuu siihen. Minulle ei milloinkaan varmistunut naurun syy. (Päiväkirja, työleirillä Tansaniassa 4.8.2008.)

Kesti kauan ennen kuin tajusin mitä näin sunnuntaina kirkon pihalla; kehitysvammaisen tytön, juoksemassa vaaleansininen mekko yllään, kädet ylhäällä pään päällä heiluen, omassa maailmassaan. Ainoa kehitysvammaisen, jonka näin koko neljäviikkoisen matkani aikana (Kuva 1.). Missä ne muut kehitysvammaiset lapset ovat? (Päiväkirja, työleirillä Tansaniassa 6.8.2008.)

Kuva 1. Kehitysvammaisen lapsi kirkon pihamaalla. 3.8 2008 TS

Ajatus siitä, miksi en nähnyt kehitysvammaisia Tansaniassa Msingin alueella ollessani, palasi mieleeni silloin tällöin Suomessa omien oppilaideni kanssa työskennellessäni. Kun sitten reilu vuosi työleirin jälkeen saan tiedon ylempiin ammattikorkeakouluopintoihin pääsemisestä, tajuan, että voisin alkaa selvittämään havaitsemaani mysteeriiä; minun opinnäytetyöni voisi liittyä jotenkin niihin Tansanian maaseudun kehitysvammaisiin, joita ei näkynyt missään.

Tämä käsillä oleva opinnäytetyö etsii vastauksia kahteen seikkaan; missä ovat Msingin alueen kehitysvammaiset lapset sekä millainen on se prosessi, joka johtaa Suomen ulkoministeriön kehitysyhteistyöhankerahoituksen hakemiseen. Nämä kysymykset kulkevat käsi kädessä ja vastaukset aukeavat vähitellen prosessin edetessä. Etsiessäni kehitysvammaisia lapsia Msingin alueelta, pyrin ymmärtämään niitä traditionaalisia käsityksiä, jotka ovat johtaneet siihen, että kehitysvammaisia ei ole ihmisten ilmoilla. Opinnäytetyössäni pyrin ymmärtämään ilmiönä, mitä kehitysvammaisuus on Tansaniassa. Tämä opinnäytetyö on myös etnografinen toimintatutkimusraportti Suomen ja Tansanian välisen kehitysyhteistyöhankkeen suunnittelusta. Työssäni kuvataan prosessi, joka johtaa kehitysyhteistyöhankerahoituksen hakemiseen Suomen ulkoministeriöltä. Työn tavoite on tehdä suunnitteluvaihe näkyväksi. Suunniteltava hanke kohdistuu Keski-Tansaniaan, Msingin kuntaan. Suunniteltavan hankkeen välitön tavoite on lisätä alueen aikuisväestön tietoa kehitysvammaisuudesta ja välillinen tavoite parantaa kehitysvammaisten lasten elämänlaatua alueella. Hankkeen suomalaisena kansalaisjärjestönä toimii Msingin Ystävyysseura ry ja tansanialaisena kumppanijärjestönä Songela Assosiation. Työn teoriatausta muotoutuu kehitysyhteistyöstä, vammaisuuden käsitteestä sekä suomalaisessa että afrikkalaisessa kulttuurissa, yhteisöllisyydestä ja osallisuudesta sekä inklusiosta.

Idea kehitysvammaisiin kohdistuvasta hankkeesta lähti ensimmäisen kerran Msingin alueen lääkäriltä vuonna 2007; lääkäriellä oli kehitysvammaisen lapsi, ja ajatus asenneilmapiiriin vaikuttavasta hankkeesta oli ollut esillä Msingin Ystävyysseura ry:n Suomen hankejohtajan, Hanna Antila-Anderssonin, kanssa. Hanke sai tarvittavan lisäsysäyksen mahdollisuudesta liittää hanke ja opinnäytetyö toisiinsa. Työleirillä tein havainnon, joka jäi vaivaamaan mieltäni: ”Miksi en näe missään kehitysvammaisia lapsia, vaikka vierailin lukuisissa kouluissa ja näin satoja lapsia?”. Syyksi ei kelvannut se, että heitä ei olisi, niin naiivi ei uskomukseni ollut! Olen ollut vuosina 1999 -2001 mukana kehitysyhteistyö- projektissa, joka kohdistui kehitysvammaisiin lapsiin Tansanian koillisosassa, joten tiedän jo kokemuksenikin perusteella heitä olevan yhtäläillä Tansaniassa kuin muualla maailmassa! Asian mieleeni jääminen johtui varmasti myös siitä, että olen nähnyt ja kuullut kehitysvammaisia pidettävän piilossa ihmisiltä, suljettavan yhteisön ulkopuolelle. Ihmettelyni ja tämän mysteerin taustalla oli uteliaisuus, mutta myös selkeä pelko ja huoli kehitysvammaisten lasten ihmisoikeuksien toteutumisesta.

2 Ideasta kohti hankesuunnittelua

Jälkeenpäin kun esitin ajatukseni ja kysymykseni Msingin Ystävyysseuran Suomen hankejohtaja Hanna Antila-Anderssonille, sain siis tietää, että ajatus vammaishankkeesta oli aiemminkin ollut esillä Msingin kunnassa. Vammaishanke sopi myös hyvin Msingin kunnassa meneillään olevaan orpojen lasten huoltajia voimaannuttavaan hankkeeseen, jonka yhtenä tavoitteena on vakuuttaa huoltajat kaikkien lasten tasapuolisesta kohtelusta.

Asia eteni Suomen hankejohtajalta alustavasti Msingin Ystävyysseuran Tansanian hankejohtaja Marco Lyamuyalle, jonka vastaanotto ajatukseen oli myönteinen, mutta hiukan varovainen. *”Kysyin siitä (opinnäytetyöstä) Marcolta. Hänen mielestään on vain hienoa, jos joku kiinnostuu alueen kehitysvammaisista. Tosin hän arveli, että asenteiden muokkauksessa saattaa olla työsarkaa, mutta hänellekin tuli heti mieleen ajatus, että siitähän voisi tehdä oikean projektin.”* (Sähköposti Hanna Antila-Anderssonilta 13.1.2010.)

Kaikkien osapuolten hyväksyntä ja tuki oli keskeistä ja asia etenikin vaihe vaiheelta. *”Sain tuossa juuri hyväksynnän opinnäytetyön aiheelleni!! Laitan tähän liitteenä tuon alustavan suunnitelman, se on ensimmäinen virallinen paperi joka työn suunnittelusta on. Kaikki tossa voi siis vielä muuttua ja muuttaa muotoaan. Ja tuo nyt on taas sitä opiskelun kieltä, eli ihan kaikkia sanoja ei ole pakko ottaa kirjaimellisesti..... Ajattelin myös laittaa saman Jukkikselle ja lyhyesti kertoa seuraavassa kokouksessa suunnitelmastani. Taina”* (Sähköposti Antila-Anderssonille 14.1.2010.)

Kun sitten myös Msingin ystävyysseuran hallituksen jäsenet antoivat kaiken tukensa ajatukselle, oli päätös jo tehty; lähdetään selvittämään, kuinka tosissaan msingiläiset ovat mahdollisesta hankkeesta.

2.1 Metodologiset seikat

Aineisto tähän opinnäytetyöhön koostuu kenttäpäiväkirjasta, valokuvista, kokousmuistiinpanoista, kirjeenvaihdosta sekä hankehakemuksista. Aineisto on koottu marraskuun 2009 ja toukokuun 2011 välisenä aikana. Hankkeen lähtökohdat sijoittuvat vuoden 2008 heinäkuulle; työleirin päiväkirjamerkinnot toimivat tässä työssä taustamateriaalina. Hankkeen viralliset reunaehdot tulevat Suomen ulkoministeriöstä.

Tein hankesuunnittelumatkan Tansaniaan heinä-elokuussa 2010. Matkalla kanssani olivat Msingin Ystävyysseuran Suomen hankejohtaja, toimittaja Hanna Antila-Andersson ja erityislasten parissa Suomessa työskentelevä sosionomi Elina Kujala sekä Tansanian hankejohtaja, opettaja Marco Lyamuya. Matkan ajan pidin kenttäpäiväkirjaa, yhteensä 17 päivältä. Vierailin neljässä kehitysvammaisille suunnatussa keskuksessa; Sibusiso-center

Arushan kaupungissa Pohjois-Tansaniassa, Siuyu Rehabilitation Center Singidan kaupungissa Keski-Tansaniassa sekä Mehayo-Center ja Amani-Center Morogoron alueella. Näistä keskuksista kolme on perustettu joko kehitysyhteistyörahoilla tai muilla lahjoitusrahoilla ja niitä johtaa edelleen eurooppalainen henkilö. Yksi keskus, Mehayo, on perustettu paikallisvoimin ja se toimii edelleen tansanialaisen perustajansa johdolla.

Keskusten lisäksi vierailin maan ainoassa erityisopetuskoulutusta opettajille antavassa oppilaitoksessa, Patandissa, Arushan kaupungissa. Vierailin myös neljässä peruskoulussa Msingin alueella sekä Kisengan erityiskoulussa Kiomboissa. Tapasin alueen sosiaalityöntekijän, terveysaseman vastaavan hoitajan, maaherran edustajan, alueen yhteisötyöntekijän (community officer) sekä kehitysvammakoordinaattorin. Lisäksi pidimme kokousta alueen kyläpäälliköiden, uskonnollisten johtajien ja Msingin alueen virkamiesten kanssa. Tutustuimme myös Msingissä toimivan naisryhmän toimintaan. Edellä mainitun lisäksi lukuisat epäviralliset keskustelut paikallisten ihmisten kanssa ovat olleet tärkeänä osana kenttäpäiväkirjassani. Kaikista näistä tapaamisista tein muistiinpanoja, joita muistitukena käyttäen kirjoitin päiväkirjaa. Swahilin kielellä pidetyissä tapaamisissa oli mukana Tansanian hankejohtaja, joka käänsi puheen englanniksi.

Msingin ystävyysseuran Suomen kokousmuistiinpanot ovat osa aineistoani, samoin kirjeenvaihto, jota olen käynyt pääasiassa Hanna Antila-Anderssonin sekä Marco Lyamuyuan ja msingiläisen opettajan ja Msingin Ystävyysseuran kummivastaavan Charles Mkumbon kanssa. Osa näistä on ollut tekstiviestien muodossa Tansaniassa jatkuvista sähkökatkoksista johtuen. Ulkoministeriön valmistelumatkahakemus sekä hankehakemus kaikkine versioineen ja ohjeistuksineen on osa tämän työn aineistoa.

Kenttäpäiväkirjan aineistoa käytän raportoinnissa kahdella tavalla: otan päiväkirjasta suoria lainauksia, jotka merkitsen lainausmerkeillä, sen lisäksi kerron päiväkirjan aineiston pohjalta tarinaa ja käytän sitä niin sanottuna toisen vaiheen aineistona. Raportoinnissa painottuu valmistelumatkan osuus. Luotettavuuden takaamiseksi pyrin niin hyvin kuin mahdollista nostamaan työssäni esiin ne kenttäjaksolla tekemäni havainnot, jotka ovat tämän opinnäytetyön kannalta olennaisia. Oma kokemustietoni Suomen ja Tansanian välisestä kehitysyhteistyöstä alkaen vuodesta 1999 kulkee tässä työssä myös tarinallisesti välineenä aineiston tulkinna.

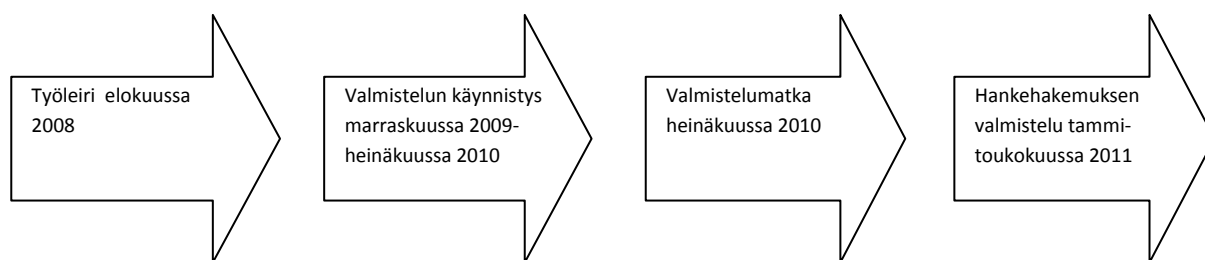
Tässä työssä olen aktiivisesti mukana hankesuunnitteluprosessissa, ja jo ennakkokäsitykseni mukaan minulla oli mahdollisuus vaikuttaa suunnitteluprosessin kulkuun, jota havainnoin ja kuvaan. Raja havainnoinnin ja osallistuvan havainnoinnin välillä kenttätöyömenetelmänä ei ole selvä vaan monet tutkimukset sijoittuvat jonnekin välimaastoon (Grönfors 1985, 89 - 90). Grönfors määrittelee osallistuvan havainnoinnin teoksessaan Kvalitatiiviset kenttätöyömenetelmät Kluckhonin mukaan näin:” Osallistuva havainnointi on tietoista ja

systemaattista osallistumista - niin pitkälle kuin olosuhteet sen sallivat - tutkittavien elämän toimintoihin ja joskus myös heidän kiinnostuksiinsa ja tunteisiinsa” (Grönfors 1985, 92). Kenttäpäiväkirjan tuotos tulee olemaan subjektiivinen, mutta tulkinnassa pyrkimys on objektiivisuuteen. Minä olen opinnäytetyössäni osallistuvana havainnoijana. Tutkijoiden mukaan kvalitatiivinen tutkimustyyppi voi muotoutua kunkin tutkijan ainutlaatuisen tavan mukaan ja näin jokainen tutkija voisi vaikka nimetä oman metodinsa (Hirsjärvi ym. 2007, 161).

Teittinen (2005) toteaa, että sosiaalipoliittisessa toiminnassa on yleensä aina mahdollisuus innovatiiviseen interventioon, jonka tarkoitus on puuttua vallitsevaan epäkohtaan ja saada aikaan muutos parempaan. Innovatiivisuudella tarkoitetaan yleisellä tasolla muutosta positiivisempaan aiempaan verrattuna, eikä yksilöiden keskinäistä riippuvuutta ja verkostoitumista voi jättää huomiotta. Myös yhteiskuntapoliittisessa kehittämistoiminnassa on aina sosiaalisen innovaation mahdollisuus. Kun puhutaan inklusiosta sosiaalisena innovaationa, on keskeistä myös löytää ne rajat, jossa tätä edistetään. Innovaation rajat tulee olla sopusoinnussa kehitettävän yhteisön tai yhteiskunnan omien intressien kanssa. (Teittinen 2005, 8-11).

Opinnäytetyössäni kehitysyhteistyöhankkeen valmistelu sisältää toimintatutkimuksellisia piirteitä. Toimintatutkimuksessa perusideana on saada aikaan muutoksia sosiaalisessa todellisuudessa ja tutkia näitä aikaansaatuja muutoksia (Toikko & Rantanen 2009, 30). Rantasen ja Toikon sanoin, ”Toimintatutkimuksellista tutkimusprosessia ei useinkaan voida tarkoin ennalta suunnitella, vaan kehittämisprosessin aikaiset havainnot ohjaavat tutkimusprosessin etenemistä” (Toikko & Rantanen 2009, 30). Tässä työssä käsiteltävän hankkeen suunnittelu on edennyt vaiheesta toiseen siten, että suunnittelu ja analysointi ovat jatkuvasti vuorotelleet. Hankkeella on ollut kokonaissuunnitelma, joka kuitenkin on muokkautunut eteen tulleiden tarpeiden ja kokemuksen pohjalta. Aineiston analysointi on näin ollen tapahtunut yhdessä aineiston keruun kanssa. Olen pyrkinyt analysoimaan aineistoa ikään kuin suurena kertomuksena ja löytämään aineistosta niin sanotun kronologisen juonen (Alasuutari 1999, 127). Olen ollut analyysissä kiinnostunut siitä, miten hankeidean esittely näkyy eri tapaamisissa ja mitä idean kypsyminen kyläläisten mielissä saa aikaiseksi. Edellä mainitun ohella on avautunut myös mysteerin vastaus. Aineisto on ollut minulle kokonaisuus analysoidessani ja tehdessäni siitä päätelmiä; Alasuutari puhuu interaktionäkökulmasta, jolla tarkoitetaan sitä, että päätelmiä tehtäessä aineistoa käsitellään kokonaisuutena ja vuorovaikutustilanteena, eikä kontekstistaan irrotettuina väittäminä (Alasuutari 1999, 157). Olen pyrkinyt käyttämään analyysissa tulkinnan välineenä odotusanalyysiä, retoriikkaa ja kertomusanalyysiä (Kuula 2001).

Opinnäytetyöni on ajallisesti edennyt rinnakkain hankesuunnittelun kanssa. Hankesuunnittelua on jakautunut neljään eri vaiheeseen, jotka selviävät kuviosta 1.

Kuvio 1. Hankkeen suunnittelun eteneminen ajallisesti

2.2 Hankeympäristö

Msingin alue on syvää maaseutua Itä-Afrikassa, Tansanian keskiosassa. Kunta koostuu kolmesta kylästä; Msingistä, Ishinsistä ja Ndalasta. Alueen infrastruktuuri on kaikin puolin puutteellista. Msingissä ei ole sähköä, vaikka sitä luvataan joka vaalikaudella. Sähköt tulevat noin seitsemän kilometrin päähän olevaan Kinanpandan kylään, siellä on mahdollisuus myös esimerkiksi sähköpostin käyttöön. Sähkökatkot ovat kuitenkin erittäin yleisiä. Msingiin vie tie, mutta se on ajoittain äärettömän huonokuntoinen ja sadekaudella kulku lähikyltiin estyy kokonaan. Pääosa asukkaista on maanviljelijöitä ja auringonkukka on yleisin viljeltävä lajike. Msingin kylän palveluihin kuuluu useiden kirkkojen lisäksi terveysasema, kolme koulua, kioskeja ja baareja (Kuva 3.). Kylässä on myös kansanopisto, joka on sisäoppilaitos. Opiston alueella on myös vierailijoilla mahdollisuus majoittua (Kuva 2.). Lähin kaupunki, Singida, on 60 kilometrin päässä. Sieltä on bussiyhteyksiä eri puolille Tansaniaa, myös junalla pääsee ajoittain liikkumaan.

Kuva 2. Opiston alueella on myös vierailijoilla mahdollisuus majoittua. TS 2008.

Kuva 3. Msingin kylän keskustassa on baareja ja kioskeja. Kuva TS 2008.

Tansaniassa, ja erityisesti maaseudulla, termeillä ”vammaisuus” ja ”erityisopetus” on erilainen sisältö kuin Suomessa. Swahilin kielessä ei ole sanoja esimerkiksi muille väreille kuin valkoinen, musta ja punainen, joten ei liene yllättävää, että myöskään kehitysvammaisuus tai vammaisuus ei sanana löydy swahili-suomi-sanakirjasta (Swahili-Suomi-Swahili 2002); kirjan yksi toimittaneista ei muista edes kuulleensa vastaavaa sanaa kielessä. Myös kehitysvammaisuus merkitsee erilaisia asioita kuin meillä Suomessa, ja arkipuheessa usein vammaiset on yksi joukko. Kenttäjaksoni aikana kysyessäni kehitysvammaisista, saattoi vastaus olla ” kyllä meillä on kehitysvammaisia; meillä on albiinoita, fyysisesti rajoitteisia, näkövammaisia ja kuulovammaisia”.

Tansania on köyhä maa ja Msingin alue, johon nyt suunniteltava hanke kohdentuu, on maan köyhimpiä osia. Tansanian bruttokansantuote on noin 800 e/asukas (vrt Suomi n. 34 000 e/as). Tansanian ensimmäinen presidentti Julius Nyerere kehitti itsenäisyyden alkuaikoina Tansaniaan oman sosialismin muodon, joka antoi erityistä arvoa työläisille ja pienviljelijöille. Tämän *ujumaan* vakiintuminen ei kuitenkaan ollut yksinkertaista eikä saavuttanut päämääriään maassa, jossa on yli 120 etnistä ryhmää, useita eri uskontoja ja väestö koostuu aasialaisista, arabialaisista ja afrikkalaisista tansanialaisista (Thomson 2004, 50-51). Thomson (2004) lainaa Goran Hydeniä perustellessaan ujumaan epäonnistumista maaseudun työläisten näkökulmasta. Hydenin mukaan Tansanian pienviljelijät eivät milloinkaan tunteneet omakseen kollektiivista maanviljelyä, vaikka tekivät yhteistyötä. Peltoja viljeltiin yhdessä, mutta vasta oman palstan erottamisen jälkeen. (Thomson 2004,54.) Yhteisöllinen traditio elää tämän päivän maaseudulla ehkä juuri tässä muodossa; yhteisön eteen työskennellään, mutta jokaisen perheen on lopulta huolehdittava omasta edustaan ja otettava vastuu omasta arjestaan.

Tansaniassa erityisopetuksen kehitys on noudatellut samoja linjoja kuin monessa muussakin maassa. Erityisopetusta on aluksi annettu muutamalla selkeällä ryhmällä, esimerkiksi sokeille, ja siitä hiljalleen siirrytty myös muihin ryhmiin, esimerkiksi fyysisesti vammaisille sekä kehitysvammaisille. Kirkko on ollut ensimmäinen erityisopetuksen toteuttaja. Erityisopetus on kuitenkin jatkunut hyvin pitkään kansalaisjärjestöjen ja uskonnollisten ryhmien toteuttamana, ja opetuksen vakiinnuttaminen ja sen oman paikan löytyminen koulutusjärjestelmässä on ollut vaivalloista. Erityisopetuksesta puhuttaessa valtion viralliset lausunnot ovat integraatio- ja inklusiomyönteisiä, mutta arjessa tämä ei näy. (Karakoski & Ström 2005, 8)

Tansaniasta puuttuu erityisopetusta säätävä laki, se noudattelee yleisen koulutuksen lainsäädäntöä. Universal Primary Education Policy vuodelta 1974 painottaa kaikkien lasten oikeutta ilmaiseen peruskoulutukseen ja Compulsory Education act vuodelta 1978 7-13 vuotiaiden lasten velvollisuutta koulukäyntiin. Koulutus ihmisoikeutena kaikille lapsille vahvistettiin vuoden 1995 lainsäädännössä seuraavasti: ”Every child has a right to proper primary education as a human right regardless of sex, colour, ethnicity and abilities” (Karakoski & Ström 2005, 9). Myös opetussuunnitelma vuosilta 2002-2006 painottaa edellä mainittuja seikkoja kaikkien tasavertaisesta opetuksesta. Huolimatta näistä edellä olevista ja muista vastaavista säädöksistä, erityisopetuksen todellisuus ei vastaa näitä säädöksiä eikä ole juurikaan muuttunut. (Karakoski & Ström 2005, 8 -9)

Kehitysvammaisten opetuksessa ja kuntoutuksessa kansalaisjärjestöillä ja ulkopuolisella taloudellisella avulla on edelleen suuri merkitys Tansaniassa. Kenttäjaksoni aikana vierailemissani kuntoutuskeskuksissa ainoastaan yhdessä oli tansanialainen perustaja, mutta sielläkin rahoitus tuli lahjoituksina ulkomailta jossakin muodossa. Tansanian valtio ei ole aktiivisesti eikä säännöllisesti mukana vammaisten kuntoutuksen ja opetuksen toteuttamisessa, mutta yksittäistapauksiakin on; valtio tukee kehitysvammaisten opetusta esimerkiksi Singidassa Siuyu:n keskuksessa palkkaamalla läheiseen Primary schooliin erityisopettajia, mutta muuten keskuksen rahoitus hoidettiin lahjoitusrahojen turvin.

Mojibur Rahman Doftori (2004) on tutkinut kansalaisjärjestöjen roolia opetuksessa ja lapsityövoiman torjumisessa. Esiin nousee muun muassa kansalaisjärjestöjen ja valtion suhde. Kansalaisjärjestöjen koulujen arvomaailmassa koulutus on kaikkien lasten oikeus, jossa demokraattisella ja inklusiivisella ajattelulla on oma vahva osansa. Mojiburin tutkimuksen mukaan koulutus tasavertaisuisi vähäosaisten lasten osalta, mikäli valtio lähtisi mukaan tukemaan hyvin toimivia kansalaisjärjestöjen ylläpitämiä kouluja, ja yhtenäistäisi opetussuunnitelmaa. Myös julkisten koulujen hajasijoittaminen ja voimavarojen joustavuus auttaisi saamaan kansalaisjärjestökoulujen parhaat käytänteet yleisimmin käyttöön. Edelleen Mojiburin mukaan kansalaisjärjestöjen toiminnan varjopuolina oli muun muassa se, että vammaisia lapsia ei juuri ollut näissä kouluissa, vaikka vammaiset ovat yksi vähäosaisin ryhmä

ja järjestöjen kohde sijoittui vähäosaisiin. Vaarana on myös, että kansalaisjärjestöjen ylläpitämät koulut vahvistavat epätasa-arvoa tarjoamalla niin sanotusti halvan vaihtoehdon julkisille kouluille. Myös kansalaisjärjestöjen toiminnan heikko organisointi tai sen puute nähtiin tutkimuksessa uhkana toiminnan jatkuvuudelle ja laadulle. (Mojibur, 2004, 130-133.)

Karakosken ja Strömin (2005), yhteistyössä Tansanian ja Suomen ulkoministeriöiden kanssa, laatimassa raportissa on selvitetty myös syitä erityisopetuksen toimimattomuuteen Tansaniassa. Fyysisinä esteinä on nähty se, että erityisopetusta antavia kouluja tai luokkia on yksinkertaisesti liian vähän, ja jos niitä on, etäisyydet etenkin syrjäseuduilla ovat pitkät eikä kuljetusta ole. Myös koulujen tilat eivät useinkaan sovellu esimerkiksi liikuntavammaisille. Opettajien taitojen puute ja tarvittavat opetus- ja apuvälineet ovat myös esteenä toimivalle erityisopetukselle. Raportin mukaan erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrästä ei ole myöskään luotettavaa tilastoitua tietoa, vaikka periaatteessa jokaisen kylän hallituksen tulisi pitää lukua vammaisista lapsista. Opetus- ja kulttuuriministeriön tilastot perustuvat ”saatavilla olevaan ” tietoon. Myös negatiiviset asenteen vammaisuuteen nähdään syynä erityisopetuksen kehittymättömyyteen ja toimimattomuuteen. (Karakoski & Ström 2005, 10 - 14.)

Vaikka Tansanian valtion tilastotieto erityisopetusta tarvitsevista ja siihen osallistuvista oppilaista ei ole kovinkaan aukotonta, antaa seuraava vertailu jonkinlaista näkymää siitä, miten asiat ovat muuttuneet. Kertooko tieto tehostetusta koulutuspolitiikasta, asennemuutoksesta vai tilastoinnin paranemisesta on selvittämättä, mutta jotain on kuitenkin tapahtunut vammaisten ihmisten yhteiskunnallisessa tilanteessa.

Tansanian väkiluku on noin 40 miljoonaa (Wikipedia 2011). Vuonna 2004 erityisopetusta antavia kouluja tai luokkia oli koko maassa 176. Näistä 109 antoi opetusta älyllisesti kehitysvammaisille (”intellectual impairment”). Vuonna 2003 erityisoppilaiden määrä maan alakouluissa (primary school) oli 5365, joista älyllisesti kehitysvammaisia 1449. Vuoteen 2004 vastaavat luvut olivat 14 144 ja 3905, eli kokonaisoppilasmäärässä nousu on jopa 250 prosenttia! (Karakoski & Ström 2005, 11-13)

Suomessa vuonna 2004 erityisopetusta saavia oppilaita oli noin 40 000, joista vaikea tai lievä kehitysviivästymä oli lähes 20 000 oppilaalla eli noin puolella erityisopetuksessa olevista. (Tilastokeskus 2004.)

Vertailu Suomen ja Tansanian välillä on tässä yhteydessä kankeaa ja vähäistä, mutta antanee kuitenkin viitteellisen katsauksen asiaan.

2.3 Valmistelumatkan valmistelua

Kaikkien osapuolten hyväksyvien nyökytysten jälkeen oli aika ryhtyä konkreettisiin toimiin hankkeen suunnittelussa. Keväällä 2010 Hanna Antila- Andersson lähti aiempien hankkeiden seurantamatkalla Msingiin ja sai minulta evästystä matkaan tulevaa hanketta ajatellen. Myös alustava ajatus valmistelumatkakuten hakemisesta Suomen ulkoministeriöltä oli tehty.

” Nimenomaan msingiläisten suunnittelu ja näkökulma on ensiarvoisen tärkeää. Ja kun on kyse vammaisuudesta, tarvii varata aikaa myös ”kypsymiselle”. Eli haen tosiaan sitä valmistelumatkakutkea tälle vuodelle ja sitten tehdään hankerahoitushakemus vasta vuodelle 2012. Näin jäisi myös rauhassa aikaa mieltiä varainkeruu iltaa tms hanketta varten. Toivottavasti näin pitkä suunnittelu aika ei latista msingiläisiä? Mutta onhan siellä koko ajan meidän projekteja, ei tarvii kädet tyhjänä odotella . Laitan Mkumbolle spostiä muuttuneesta aikataulutuksesta tässä pikapuoliin.” (Sähköposti Antila-Anderssonille 13.2.2010)

Suomen ulkoministeriön valmistelumatkakutuki on tarkoitettu hankesuunnitelman viimeistelyyn ja hankkeen toimeenpanon mahdollisuuksien arviointiin sekä hankkeiden laadun, tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen (Kehityspoliittinen kansalaisyhteiskuntalinjaus 2010, 23). Valmistelumatkakutkihakemuksen tuli noudattaa varsinaisen hankehakemuksen ehtoja ja osin rakennettakin.

Suomen ulkoministeriön (2005) ohjeistuksen mukaan hankkeen yhteistyökumppania valittaessa on tärkeää perustella kumppanin valintaan johtaneet seikat, kumppanin oma panos yhteistyössä sekä millaista yhteistyötä on aiemmin tehty. Myös muiden tahojen, esimerkiksi viranomaisten, vaikutus ja osallisuus on selvitettävä. (Hanketuen käsikirja 2. 2005, 14.) *”Hei haloo Taina, vähän lisäilin sun hakemukseen muutamia asioita ja nimiä. Ajattelin, että paikallishallinnon kanssa olisi varmaan hyvä neuvotella asioista. Ei sieltä tule kuin henkistä tukea, mutta ovat mielellään perillä siitä, mitä kylillä tapahtuu. Hanna”* (Sähköposti Antila-Anderssonilta 27.2.2010.)

Hankkeen taustaa ja kestävyyttä selvitettäessä kerrotaan hankkeen alkuperäinen idea ja toimintaympäristö, hyödynsaajien kannalta keskeiset vaikuttamisen alueet, hankkeen arvioitavat riskit sekä suunnitelma vastuun siirtämisen aikataulusta ja toteutuksesta paikallisille toimijoille. Edelleen ulkoministeriön ohjeistus edellyttää, että hankkeen hyödynsaajiksi määritellään sekä välilliset että välittömät hyödynsaajat, heidän oma panoksensa hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa. Hankkeen tavoitteet ja toteutus tulee suunnitella sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä, samoin keinot näihin tavoitteisiin, vastuunjako ja hankkeen organisaatio. Seurannan suunnittelussa kiinnitetään huomio sekä paikallisten että suomalaisten suorittamaan seurantaan ja evaluointiin. Mahdollisimman laaja ja kaikki osapuolet kattava tiedotus on yksi hankesuunnitelman tärkeä osatekijä. Hankkeen

budjetointi tehdään sekä vuositasolla eritellen että hankkeen kokonaisajalta ja hankkeen kehityspoliittiset päämäärät ja läpileikkaavat teemat eritellään. (Hanketuen käsikirja 2. 2005, 6-7, 14-16.)

Hei Taina, Hilikka Lampén ulkoministeriöstä soitti. Pitäisi saada hieman tarkempi suunnitelma, minkä tyyppistä toimintaa hanke voisi sisältää. Pistän tässä hankesuunnitelmakaavakkeen liitteenä tulemaan. Älä anna sen lannistaa, vaikka se onkin täynnä tätä kehyslangia. Voisit täyttää siihen esim. vaihtoehtoja, minkä tyyppistä toimintaa kehitysvammaisia tukevissa projekteissa muualla esim. Morogorossa on ollut. Sitten hankematalla suunnitelmaa voisi tarkentaa, jos tarvetta ilmenee, vaikkapa kokonaan muuttaa. Tarvitsevat kuitenkin ministeriössä jotain suuntaa-antavaa ennen kuin voivat valmistelurahaa myöntää. Jos voisit täyttää suunnitelmaa näiltä osin, minä voin runoilla siihen loput. Hanna (Sähköposti Antila-Anderssonilta 11.3.2010)

Ulkoministeriön kehityspoliittinen kansalaisyhteiskuntalinjaus (2010) korostaa suomalaista lisäarvoa kehitysyhteistyöhankkeissa. Suomalainen osaaminen kansalaisvaikuttamisen ja yhteiskunnan moniarvoisuuden alueella tarjoaa arvokasta tietoa paikallisiin tarpeisiin ja prioriteetteihin nähden. Etenkin toimintojen ihmisoikeusperustaisuus, vastuullisuuden ja yhteisöllisyyden korostaminen sekä kansalaisyhteiskunnan ja julkisen hallinnon vuorovaikutuksen tärkeys ovat niitä seikkoja, joita suomalaisella lisäarvolla halutaan vahvistaa. Edelleen linjauksen mukaan on keskeistä, että hankkeissa on mahdollisimman paljon suomalaisia toimijoita, jotka osallistumisellaan ja toiminnallaan luovat todellisen yhteyden suomalaisten ja kohdemaan kansalaisten välille. (Kehityspoliittinen kansalaisyhteiskuntalinjaus 2010, 12-13.)

”Hei Hanna! Olen nyt neuvotellut yhden tutun kanssa, joka on ollut kaksi vuotta Mosambikissa ns. etsivässä kehitysvammatyössä. Hän oli vahvasti sitä mieltä, että hanke kannattaisi tarkentaa alueen aikuisväestön asennemuokkaukseen eli koulutukseen. Oli sitä mieltä että vain siten voi saada aikaan jotain pysyvää. Taina” (Sähköposti Antila-Anderssonille 15.3.2010)

”Hanna moi. Harkinnan jälkeen muutin hanketta siten, että lähdettäisiin tuosta avainhenkilöiden kouluttamisesta, edetään siihen että he jatkoinfoavat kyläläisiä ja vasta sen jälkeen siihen varsinaisen kehitysvammaisille suunnatun toiminnan aloittamiseen. Taina” (Sähköposti Antila-Anderssonille 31.3.2010.)

Yhteistyö kohdemaan kanssa tulee suunnitella yhdessä vastaanottajamaan kanssa, sen suunnitelmiin soveltuvaksi ja omistajuutta painottaen sekä lisäksi suomalaista asiantuntijuutta ja kokemusta hyödyntäen (Kehityspoliittinen ohjelma 2007, 17). Suomalaisen järjestön roolin tulisi olla paikallisen kumppanin osaamista ja resursseja kehittävä, hankkeen omistajuuden tulee aina pysyä kehitysmaassa. Hyvässä hankkeessa suomalaisten ja

paikallisten ryhmien tehtävät ja vastuut tulee olla selkeästi määritellyt. (Hanketuen käsikirja 2, 2005).

Moi, täydentelin vähän hankesuunnitelmaa. Luulisin, että se alkaisi riittää. Pistin hankeidean isäksi lääkäri Andrew Kidailan. On aina parempi, että idea tulee etelän kumppanilta. Muutin vähän valmistelumatkan budjettia. Tässä liitteenä byrokratiaa. Katsotko ne? Pistä palautetta, kun ehdit, mutta arvelisin, että näillä papereilla pitäisi jo rahahanan aueta. (Sähköposti Antila-Anderssonilta 5.4.2010)

Moi Hanna!

Mitä sä ajattelet, jos kävisi niin huonosti ettei meidän hakemus mene läpi, mitä sitten tapahtuu? Mä olen valmis lähtemään joka tapauksessa; alunperinhän en edes tiennyt tällaisen tuen mahdollisuudesta. Oletko ajatellut miten sä teet? Vai mietitäänkö sitä sitten jos sattuis näin huonosti käymään? Mä luotan hakemuksen läpimenoon.... (Sähköposti Antila-Anderssonille 30.4.2010)

Valmis hakemus valmistelumatkatuesta on liitteessä (Liite 1). Hakemus muotoutui edellä olevan prosessin kautta, ulkoministeriön melko tiukkojakin ohjeita mukailen. Paitsi taloudellinen tuki, myös alustava tiedotus ulkoministeriölle myöhemmin haettavasta hankkeesta oli tärkeää. Uskoin varsinaista hankehakemusta tehtäessä ja Ulkoministeriössä käsiteltäessä olevan eduksi, että hanketta on suunniteltu jo virallisesti. Valmistelumatkalle olisi voitu lähteä myös vapaamuotoisemmin, toisin sanoen ilman Ulkoministeriön rahallista tukea ja siten myös ilman tiukkaa ohjeistusta. Se olisi vapauttanut meidät byrokratiasta ja kenties myös ajattelumme ja suunnittelu olisi edennyt joustavammin. Kuitenkin kehitysyhteistyöhankkeet eivät näkemykseni mukaan voi edetä villisti, sen hetkisen hankejohtajan tai -koordinaattorin mieltymysten mukaan. Suomen kehitysyhteistyörahoitus on tiukkaan säädely ja sen mukaan edetään, mikäli jossain vaiheessa mielitään hankkeelle virallista rahoitusta.

Myönteinen päätös valmistelumatkatuesta tuli 7.5.2010.

2.4 Kehitysyhteistyö

Opinnäytetyössäni suunniteltava hanke kohdistuu alueelle, jossa on ollut useita hankkeita jo 20 vuoden ajan. Msingin alueen aiemmat hankkeet eivät ole välttyneet kehitysyhteistyön nurjilta puolilta, mutta hankkeista on opittu ja se oppi hyödynnetään myös nyt suunnitteilla olevassa hankkeessa.

Lindberg (2004) toteaa, että ”rikkaat ovat kautta aikain auttaneet huonommassa asemassa olevia joko epäitsekäistä syistä tai maallisen tai taivaallisen rangaistuksen pelossa” (Lindberg 2004, 88). Kehitysyhteistyössä on Lindbergin mukaan kysymys etiikan peruskysymyksistä, tosin filosofinen pohdinta alueelta on vähäistä. Muun muassa oikeudenmukaisuus ja velvollisuus ovat perusteina rikkaiden maiden auttamiselle köyhiä kohtaan. Lindberg puhuu myös prudentiaalisesta perustelusta, joka on nyky-yhteiskunnassa yhtenä perusteluna köyhien maiden auttamiselle; kun autamme muita, hyödyimme siitä itsekkin. (Lindberg 2004, 88-90.)

Kehitysyhteistyö on jatkuva kiinnostuksen kohde, kiistelty ja kiivaitakin tunteita herättävä aihe, se näyttäytyy säännöllisin väliajoin mielipidepalstoilla ja on takuvarma tunteiden herättäjä myös vaalikeskusteluissa. Koponen (2011) toteaa, että tutkijat, niin kehitysavun kannattajat kuin sitä kritisoivatkin, ovat keskenäänkin eri mieltä avun tarpeellisuudesta. Kannattajien ääripäästä Koponen esittelee Columbian yliopiston maapaloinstituutin johtajan Sachsin sekä sambialaisen naisekonomistin Moyon. Sachsin mukaan köyhyys loppuu maailmasta kehitysavun kaksinkertaistamisella, kun taas Moyo näkee kehitysavussa vain epäkohtia ja korvaisi avun muun muassa kansainvälisillä sijoituksilla ja mikrorahoituksilla; millä muulla tahansa paitsi kehitysavulla. (Koponen 2011, 15-18.) Avusta on tullut osa globaalia politiikkaa ja taloutta, sillä se palvelee sekä avunantaja- että saajamaita (Koponen 2011, 19.) Hankkeiden vaikuttavuus ja pysyvyys, eli kestävä kehitys, ovat niitä seikkoja, joihin myös julkisessa keskustelussa tulisi nykyisten arvojen mukaan kiinnittää huomiota. Karjalainen tutki julkista sanomalehtikeskustelua vuonna 2005, ja nosti keskustelua ohjaaviksi seikoiksi ja keskustelun perusteiksi köyhyyden poistamisen ja auttamisen velvollisuuden, globaalin turvallisuuden, kehitysyhteistyön ongelmien ratkomisen ja tehdyistä päätöksistä kiinnittämisen (Karjalainen 2005, 51 ja 66). Julkinen keskustelu saattaa kuitenkin poiketa Suomen kehityspolitiikan yleisistä linjauksista. Kehitysapu puhututtaa Suomen kansalaisia jatkuvasti, esimerkkejä löytyy suurimmista sanomalehdistä lähes viikoittain esimerkiksi tähän tapaan : ”Tosiasia on , että kehitysapu pahimmillaan vain vahvistaa ja ylläpitää läpeensä mätiä, korruption lävistämiä hallintorakenteita” (Helsingin sanomat 2.9. 2010). ”On vaarana, ettei kehitysapu pureudu niihin eriarvoisuutta aiheuttaviin, historiallisesti muotoutuneisiin valtarakenteisiin, jotka olisivat naisten kannalta olennaisimpia” (Helsingin sanomat 4.8.2010).

Sanana kehitysapu eli kehitysyhteistyö tarkoittaa voimavarojen siirtoa taloudellisesti kehittyneemmistä maista vähemmän kehittyneisiin kehitysmaihin jälkimmäisten taloudellisen kehityksen ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Kehitysavun odotetaan parantavan avunsaajamaan olosuhteita pitkällä aikavälillä. (Suomi-sanakirja 2011). Suomen kehityspolitiikka on osa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja tavoitteena on vaikuttaa maailmanlaajuisesti köyhyyden vähentämiseen kestävä kehityksen avulla. Kehityspolitiikan pääpaino on kansainvälisessä kehitysyhteistyössä, jota pyritään toteuttamaan kumppanuusajattelun pohjalta. (Kehityspoliittinen ohjelma 2007, 5.)

Kansalaisjärjestöjen toteuttamassa kehitysyhteistyössä kumppaneina ovat Pohjoisen eli avunantajamaan kansalaisjärjestö sekä Etelän eli avunsaajamaan kansalaisjärjestö. Kansalaisyhteiskunta voidaan käsittää monella tavalla ja sille on useita hiukan merkitykseltään poikkeavia nimityksiä; Etelässä käytetään kansalaisjärjestön nimityksen ohella termejä ”Civil Society”, ”Non-governmental Organisation” sekä ” Civil Society Organisation” (Hakkarainen ym. 2003, 6-7). Vaihteleva käsitteistö kansalaisyhteiskunnan alalla onkin haasteellista, mutta käytän tässä työssä nimeä kansalaisjärjestö tarkoittamaan vapaaehtoisorganisaatiota, yhdistystä ja kumppanijärjestöä Etelän ja Pohjoisen välillä.

Kenny Manyaran (2008) mukaan Tansaniassa toimivat kansalaisyhteiskunnat koostuvat rekisteröityneistä eri aloilla toimivista järjestöistä, epämuodollisista niin sanotuista ruohonjuuritason järjestöistä sekä uskonnollisista järjestöistä. Manyaran sai selville haastattellessaan tansanialaisia vapaaehtoistoimijoita, että vapaaehtoistyölle ja talkooperinteelle on Tansaniassa pitkät perinteet, mutta vapaaehtoistyön luonne on muuttunut vuosien saatossa. Siinä missä ennen auttaminen oli pyyteetöntä lähimmäisen auttamista ja niin sanottua talkooperinnettä, on se nykyään vapaaehtoisuutta korvausta (esimerkiksi päivärahoja) vastaan. Manyaran haastatelluista yksi esittikin ajatuksen, että ” traditionaalinen voluntarismi on kuollut samaan aikaan afrikkalaisen sosialismin kanssa ”.(Manyara 2008 ,88-112.)

Kansalaisjärjestöjen tekemän kehitysyhteistyön todellisuus on usein hyvinkin kaukana teoreettisesta käsitteistöstä, mutta se noudattaa kuitenkin linjanvedoissaan teoreettisia ja poliittisia käsityksiä siitä, ketkä toimivat, miten toimivat ja mikä on toiminnan suhde valtioon ja taloudelliseen toimintaan (Hakkarainen ym. 2003,7). Suomen kehitysyhteistyötä ohjaavat YK:n vuosituhtavoitteiden päämäärät ja arvot; nämä vuonna 2000 YK:n yleiskokouksen asettamat tavoitteet ovat sitoumus, joka keskittyy maailmassa vallitsevaan epätasa-arvoon ja syviin kehitysongelmiin (formin.finland.fi). Yhtenä kahdeksasta tavoitteesta on taata kaikille lapsille peruskoulutus vuoteen 2015 mennessä. Erikseen vammaisuutta ei kuitenkaan mainita vuosituhtavoitteissa, mikä Katsuin (2006) mukaan saattaa johtua siitä, että pohjoisen valtiot ovat tietämättömiä etelän vammaisten oloista. Näin vaarana on, että vammaisuus marginalisoituu entisestään, vaikka kehitysyhteistyö muilta osin toimisi ja vahvistuisi. (Katsui 2006,109.)

Kehitysyhteistyötä tekevien kansalaisjärjestöjen toiminnan tulee edellä mainitun lisäksi noudattaa Suomen läpileikkaavia teemoja; naisten ja tyttöjen oikeuksien parantamista, HIV/AIDSin vastaista taistelua sekä helposti syrjäytyvien ryhmien oikeuksien ja tasavertaisten osallistumismahdollisuuksien parantamista. (Kehityspoliittinen ohjelma 2007, 16). Helposti syrjäytyvillä ryhmillä tarkoitetaan erityisesti lasten, vammaisten ihmisten, alkuperäiskansojen ja etnisten vähemmistöjen oikeuksia. Suomen kehitysyhteistyön yleisissä periaatteissa korostetaan myös laajamittaisen köyhyyden vähentämistä muun muassa vammaisten asemaa

parantamalla, sekä ihmisoikeuksien kunnioitusta vammaisten mahdollisuuksien yhdenvertaistamisella (Hanketuen käsikirja 1, 2005, 19). Muun muassa Katsui on todennut vammaisuuden ja köyhyyden kulkevan käsi kädessä kehittyvissä maissa; yhteisön syrjinnän ja toisaalta omien rajoittuneiden kykyjensä vuoksi vammaisen kohtaa helposti vaikeuksia ja ajautuu taloudellisesti ahtaalle, ja toisaalta köyhyys sinällään voi johtaa vammaisuuteen muun muassa puutteellisten elinolojen vuoksi (Katsui 2006, 91-93).

Nyt suunniteltavan hankkeen avulla pyritään vastuuttamaan yhteisöä yksilön ja perheen asiana pidetystä asiasta, kehitysvammaisuudesta. Hankkeella pyritään vaikuttamaan asenteisiin. Yleinen, 1-3 vuoden kesto kehitysyhteistyöhankkeelle, tuskin tulee riittämään, vaan tarvitaan pitkäkestoisempaa ulkopuolista tukea, jotta olisi mahdollista saada paikallinen yhteiskunta aidosti mukaan hankkeen vastuuseen ja näin saada hankkeelle jatkumo myös avustusprojektin päättymisen jälkeen. Selvitysten mukaan Etelän kansalaisjärjestöt itsekin toivovat yleisesti hankkeille joustavuutta ja pidempää kestoä sekä siirtymistä nykyisistä 1-3 vuoden hankkeista 5-10 vuoden hankkeisiin. Myös varojen suuntaamista pelkän konkreetin sosiaalisen kehityksen sijaan myös yhteiskunnalliseen vaikuttamistyöhön nähdään kohdemaan kansalaisjärjestöjen näkökulmasta tärkeänä. (Voices from southern civil societies 2003, 41-42.) Kansalaisjärjestöt ovat yleisesti murrostilassa ja kansainvälistä kehitysyhteistyörahoitusta suunnataan yhä enemmän kansalaisyhteiskunnan roolin vahvistamiseen. Monet kansalaisjärjestöt Etelässä ovat sopeuttaneet toimintaansa yhä enemmän yhteiskunnan muutoksen aiheuttamiin sosiaalisiin tarpeisiin ja ovat valmiita yhteistyöhön valtion kanssa, vaikka yhteistyöhön liittyykin epäilyä ja poliittista kilpailua. Kansalaisjärjestöt haluavat poliittista vaikutusvaltaa eivätkä halua olla pelkästään hankkeiden toteuttajia. (Hakkarainen ym. 2003,9-10.)

Leskinen (2003) on tutkinut suomalaisten arvoja ja asenteita kehitysyhteistyöhön ja todennut, että globaali ihmisyyden, kumppanuus ja uskonnollisuus ovat suomalaisten kehitysyhteistyöarvomaailmassa etusijalla. Ihmisyyden sisältää keskeisimpänä arvona suvaitsevaisuuden, kumppanuus itsenäisyyden kunnioittamisen arvot, ja globaali uskonnollisuus uskonnolliset ja kristilliset arvot. Suurimman kannatuksen suomalaisten arvomaailmassa saa globaali ihmisyyden. Kehitysyhteistyön keinoista tärkeimpinä pidetään globaalin talouden muutoksia, jolla tarkoitetaan esimerkiksi oikeudenmukaisempia hintoja tuotteista, ja globaalin altruismin vahvistamista, jolla tarkoitetaan muun muassa rikkaiden maiden omista eduista tinkimistä. (Leskinen 2003, 174-176 .)

Kuisma (2005) on nostanut tutkimuksessaan esille muun muassa järjestöjen välisen kilpailun hankerahoista. Kehitysyhteistyöprojektien on toimittava tehokkaasti, sillä kilpailu hankerahoista on kova ja järjestöjä suuri määrä. Kilpailu voidaan näin ollen nähdä myönteisenä asiana, jolloin sillä on selkeä vaikutus toiminnan tehokkuuteen. (Kuisma 2005,102.)

Kontinen (2007) on analysoinut Morogorossa, Tansaniassa, toimivien suomalaisten ja tansaniaalaisten kehitysyhteistyökumppaneiden välistä yhteistyötä. Tutkimuksessa on analysoitu muun muassa sitä, millaisia valtasuhteita esiintyy, miten hankkeiden sisältö rakentuu ja miten sisällöstä neuvotellaan hankkeen eri vaiheissa. Kontisen tutkimus osoittaa, että kehitysyhteistyökumppaneiden välisessä toiminnassa vallankäyttö on väistämätöntä, eikä suomalaisten alkuperäinen hankeidea juurikaan muutu lukuisista kumppanimaan kanssa käytävistä neuvotteluista huolimatta. Oma kokemukseni juuri Morogoron alueelle sijoittuu vuosille 1999-2001; katukuvassa näkyvää oli suomalaisten kansalaisjärjestöhankkeiden suuri määrä ja ”omista hankkeista ” huolehtiminen. Toisin sanoen Kuisman viittaama kilpailu hankerahoista oli ehkä osasyynä siihen, että yhteistyötä eri hankkeiden toimijoiden kesken tehtiin hyvin vähän ja näin tärkeä verkostoituminen suomalaisten kesken jäi lähes kokonaan puuttumaan.

Kontinen muodostaa tutkimuksensa pohjalta kehitysyhteistyötä tekeville kansalaisjärjestöille oppimishaasteiksi muun muassa seuraavaa: suomalaisen alkuperäisidean toteutuksen sijaan siirtyminen molempien osapuolten yhteisesti neuvoteltuun hankeideaan ja kumppanuudessa esiin tulevien valtasuhteiden tunnistaminen ja ristiriitojen käsittely. (Kontinen 2007.)

Ulkomaisen avun tarvetta ja hyödyllisyyttä yleisesti Afrikassa on tutkinut muun muassa Calderisi (2007) ja hänen näkemyksensä on raju ja kriittinen. Calderisin mukaan tarvitaan perustavanlaatuisia muutoksia, jotta Afrikka pääsee vuosikymmeniä kestäneestä, osin hyödyttömästä ulkopuolisesta avusta. Calderisi esittää ”Ten ways of changing Africa” ja sanoo, että nämä tavat voivat olla poliittisesti epäkorrekteja ja voivat vahingoittaa traditioita, mutta mikäli halutaan oikeaa muutosta, on uskallettava tarttua tosiasioihin. Ulkopuolinen maailma voi tehdä hyvin vähän Afrikan hyväksi, paitsi tukea sitä taistelemaan paremman hallinnon puolesta ja sitä kautta muun muassa kitkemään korruptiota. (Calderisi 2006, 13-14, 207). Hellsten (2004) toteaa, että korruptio saa usein aikaan sen, että niukat resurssit menevät hukkaan eikä kansainvälinen apu tavoita sitä todella tarvitsevia. Korruption kitkeminen kuitenkin juuri köyhissä kehitysmaissa on erityisen ongelmallista, sillä korruptio on usein syvästi institutionalisoitunut yhteiskunnalliseen järjestelmään. Lukutaidottomuus, heikko-osaisten asema ja yleensäkin kansalaistaitojen puute estävät ihmisiä taistelemasta korruptiota vastaan voimien suuntautuessa oman perheen ja suvun jokapäiväisestä elämästä selviytymiseen. Hellsten puhuu niin sanotusta käänteisestä sosiaalietiikasta, joka käyttää hyväkseen usein traditionaalisina pidettyjä arvoja puolustamaan yhteiskunnan korruptoituneita käytänteitä. (Hellsten 2004, 188-191.)

Calderisin keinot todelliseen muutokseen kohdistuvat suurelta osin hallintoon. Maan ylimmän johdon ja hallinnon tulisi sallia heidän pankkitiliensä julkinen tarkastelu, maan vaalit pitäisi järjestää kansainvälisen valvonnan alla ja maassa pitäisi edistää kaikella tavalla demokratiaa käsittäen muun muassa vapaan lehdistön ja riippumattoman oikeuslaitoksen. Suoran

kehitysavun saajia pitäisi vähentää rajusti ja apu tulisi suunnata noin puolelle niistä maista, joita tällä hetkellä tuetaan. Entistä joustavampi ja itsenäisesti käytettävämpi tuki tulisi antaa 4-5 maalle, mukaan lukien Tansania, jotka ovat se ”ansainneet” eivätkä enää tarvitse tarkkaa valvontaa varojen käytössä. Infrastruktuurin, koululaitoksen ja hiv/aids-ohjelmien parantamista tulisi tukea nykyistä enemmän. Calderisin mukaan jo yksikin hänen kymmenestä ehdotuksestaan auttaisi muuttamaan inhimillistä ilmapiiriä, yhdessä ne johtaisivat kohti radikaalia muutosta. (Calderisi 2006, 2008-218.)

Afrikkalaisia avun saajina ja heidän näkemistään aktiivisina toimijoina oman asemansa parantajina pohditaan myös teoksessa ”Same and Other” (2001), jossa laajemmin käsitellään afrikkalaisten identiteettiä ja kulttuuria.

3 Valmistelumatka

Helsinki-Vantaan lentokenttä heinäkuussa 2010. Kaikki on valmiina. Olemme kansainvälisellä alueella ja ”paluuta ei enää ole”. Mieli on innokas ja toiveikas; olemme saaneet ulkoministeriön valmistelumatkarahan ja matkalla kohti Msingin seutua. Koneen lähtöön on vielä toista tuntia ja nyt on hetki aikaa pysähtyä ja miettiä. ”Niin, mä sain muuten Marcolta viestin tossa. Ne toivottaa meidät sinne todella lämpimästi tervetulleeksi ja sanovat, että tämä hankeidea on kerrassaan upea. Ainut vaan, että msingiläisten mukaan ”meillä täällä Msingissä ei ole yhtään kehitysvammaisia”. sanoo Hanna, matkakumppanini, Msingin ystävyysseuran hankejohtaja. Tässäkö sitä ollaan!! Edeltäneet pari kuukautta olemme olleet siinä uskossa, että tansanialaiset yhteyshenkilömme uskovat hankkeeseen ja sen tarpeeseen, mutta nyt siellä ei yhtäkkiä olekaan kehitysvammaisia!! En ole uskoa korviani, lamaanun!!! Meneekö kaikki suunnitelmat nyt uusiksi!! Vaikka sehän olisi vain hyvä, jos menisi, sillä silloin hankkeen suunnittelu tulisi oikeasti paikallislähtöiseksi. (Päiväkirja 13.7.2010.)

Väite siitä, että Tansanian maaseudulla ei ole kehitysvammaisia sai minut pohtimaan, millä oikeutuksella yleensäkin voidaan vaatia kehityksiaan kehitysvammaisille lapsille oikeutta osallisuuteen, yhteisöllisyyteen ja jopa koulutukseen? Miten maassa, jossa jokaisen perheen- ja yhteisönjäsenen on ansaittava oma paikkansa ja kannettava oma kortensa kehoon, voidaan antaa kehitysvammaisille oikeuksia ja osallisuutta? Miten kehitysvammainen voi olla hyödyksi, miten hän voi ansaita oman paikkansa? Kysymyksiä, joihin vastausten saaminen on työlästä ja joihin kaikkiin ei selkeitä vastauksia edes ole.

Tansanian valtio lupaa oikeutuksen tasavertaisuuteen kaikille. Tansania on allekirjoittanut useita kansainvälisiä sopimuksia liittyen vammaisten koulutuksen inklusiiviseen ajatukseen, ja Tansanian lait ja asetukset lupaavat oikeuden koulutukseen kaikille lapsille (Mkumbo 2008; Karakoski ja Ström 2005.) Kehityksiaan kehitysvammainen kuuluu siihen ääriryhmään, joka mainitaan myös Suomen ulkoministeriön kehitysyhteistyöhankkeen periaatteissa. Suomen kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötä ohjaavat Suomen kehityspolitiikan läpileikkaavat teemat sekä sitoutuminen YK:n vuosittaisiin tavoitteisiin (Kehityspoliittinen kansalaisyhteiskuntalinjaus 2010, 20-21; Kehityspoliittinen ohjelma 2007, 16-17).

Laki ja oikeudet ovat vahvasti kehitysvammaisen puolella, mutta arjessa se ei yksin riitä. Yhteisön jäsenet tulee saada ymmärtämään, että kehitysvammaiselle kuuluu oma paikkansa yhteisössä. Tämän hankkeen välitön tavoite, tiedon lisääminen ja asenteisiin vaikuttaminen, on askel kohti tuota ymmärrystä.

3.1 Tyytyväisiä vanhempia, iloisia lapsia

Valmistelumatkan ensimmäinen suunniteltu tutustumiskohde on Sibusiso-center Arushan kaupungissa (Kuvat 4 ja kuva 5.) Olen löytänyt paikan yksinkertaisesti ”googlettamalla” ja kohde kuuluu alkuperäissuunnitelmaamme. Vierailu siellä on miellyttävä kokemus. Hollantilainen johtajatar ottaa meidät vastaan ja puhuu rehellisesti ja kauniisti. Keskuksen johto ja rahoitus tulee länsimaista, mutta henkilökunta on tansanialaisia koulutettuja ammattilaisia. Johtaja mainitsee kaksi pääasiallista eroa Tansanian ja länsimaiden välillä: Tansaniassa on paljon enemmän kehitysvammaisia kuin länsimaissa, ja meillä kaikki lapset tulevat automaattisesti syntymänsä jälkeen löydettyiksi ja palveluiden piiriin, mutta Tansaniassa lapset voivat syntymänsä jälkeen ”kadota”. Johtajan mukaan ”kehitysvammaisia on kaikissa kylissä, ja jos joku väittää toisin, hän ei tiedä tai ei puhu totuutta”. Tällä ensimmäisellä käynnillä murtuu myös se ennakkokäsitykseni, että vanhemmat eivät käyttäisi palveluita, sillä täällä saamme kuulla, että äidit tulevat lastensa kanssa hakemaan apua, jos palveluita on tarjolla. (Päiväkirja 15.7.2010.)

Monissa kulttuureissa vammaisuus nähdään ainoastaan kielteisenä asiana, taloudellisenä rasitteena, joka lopulta tuhoaa koko perheen. Vammaisen lapsen syntyminen saa aikaan usein kauhua ja epäuskoa. Perheet suhtautuvat vammaiseen lapseen ainakin aluksi yleensä joko ylisuojelevuudella tai hyväksymättä vammaisuutta. (Coleridge 1993, 26-31, Katsui 2005.)

Myös länsimaiden historiassa vammaisuus on ollut hyljeksittävä ja syrjittävä sekä yhteiskunnalle taakaksi koettua. Edelleen nykypäivänä käydään myös keskustelua vammaisuuden aiheuttamasta taloudellisesta taakasta yhteiskunnalle. Hyvinvointivaltioille tämä taakka tuskin käy ylivoimaiseksi, vaan saattaa olla tekosyynä välttää keskustelua vammaisuudesta ja sen aikaansaamisesta tunteista kanssaihmisissä. (Vehmas 2005, 75 ja 191-193.)

Kuva 4. Sibusiso-center ohjaa vanhempia vammaisen lapsen hoidossa ja kuntoutuksessa. 15.7. 2010. TS

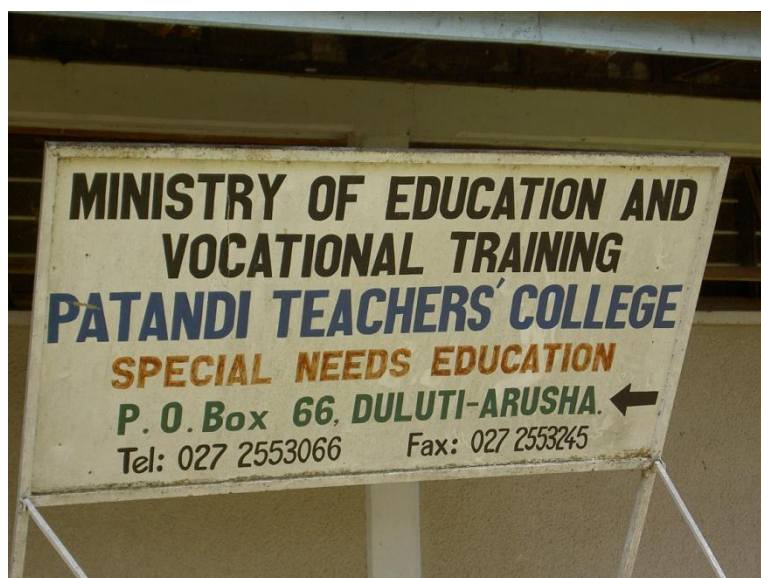

Kuva 5. Sibusiso-centerissä tehdään kehitysvammaisten lasten tarvitsemat apuvälineet omassa puusepänpajassa. 15.7. 2010.TS

Tärkeäksi tällä vierailulla muodostuu Marcon vaikuttuneisuus. Hän myöntää avoimesti, ettei ole tiennyt miten kehitysvammaiset voivat oppia ja että he yleensäkin voivat oppia jotakin! Omasta mielestäni tämä on vierailun tärkein anti; nyt on yksi msingiläinen, joka on nähnyt kehitysvammaisia ja on jopa vaikuttunut näkemästään!! (Päiväkirja 15.7.2010.)

Ajaessamme pois Sibusisosta, poikkeamme hetken mielihoiteesta Patandiin (Kuva 6.), joka on erityisopettajiksi koulutetuille luokanopettajille oleva oppilaitos. Käynti on pikainen, sillä

oppilaat ja lähes koko henkilökunta ovat lomalla, mutta käynti antaa ajatuksen siitä, että tuleva hanke voisi sisältää myös muutaman msingiläisen opettajan kouluttautumisen erityisopettajiksi. (Päiväkirja 15.7.2010)

Kuva 6. Patandin erityisopettajien koulutuslaitos .15.7.2010. TS

Patandi Teachers college, joka on Tansanian ainoa erityisopetusta opettajille antava oppilaitos, koulutti erityisopettajia vuosina 1996-2004 yhteensä 821, joista 278 älyllisesti kehitysvammaisten opetukseen suuntautuvia. (Karakoski & Ström 2005, 10-15).

Matka Arushasta jatkui Singidaan, jonne saavuimme noin kahdeksan tunnin uuvuttavan ja pölyisen ajon jälkeen. Singida on levollinen afrikkalaiskaupunki, jossa sielu lepää, mzungu on mzungu eikä turismia ole. Marco on löytänyt Singidasta , paikallisten nunnien vihjeestä , kehitysvammaisille tarkoitetun keskuksen, Siuyun. Jälkeenpäin saamme kuulla, että edes paikalliset ihmiset eivät juuri tiedä keskuksesta, mutta nyt Marcon kysely oli tuottanut tulosta. Kun Marco oli levittänyt sanaa tulostamme ja suunniteltavasta hankkeesta, Marcon luottomekaanikko Stanley, oli kertonut Marcolle vieneensä joskus vierailijoita paikkaan, jossa oli vammaisia lapsia.(Päiväkirja 17.7.2010.)

Tähän asti matkan huippu!! Pihamaalla on paljon kehitysvammaisia lapsia, jotka tulevat heti lähelle, koskettavat vaaleaa ihoamme, nuuhkivat meitä. Osa lapsista touhuaa keskenään, aikuisia ei heti näy; lapset leikkivät, pyykkäävät, istuvat, hakevat vettä (Kuva 7. ja 8.). Lapset näyttävät tyytyväisiltä. Huomaan Marcon olevan vaivautunut lähelle tulevista vammaisista lapsista.(Päiväkirja 17.7.2010.)

Kuva 7. Siuyussa vammaisilla lapsilla on tehtävänä arjen askareita ja toistensa auttamista.
17.7.2010.TS

Kuva 8. Ilo omin voimin istumaan pääsemisestä. Siuyu. 17.7.2010. TS

Asenteilla on suuri merkitys. Ihmisten suhtautuminen vammaisuuteen tekee asiasta ongelmallisen ja johtaa noidankehään, jonka ainoastaan vammaisten ihmisten oma aloitteellisuus voi murtaa. Yksinkertaistaen voidaan kai sanoa, että jos ei olisi ennakkoluuloja ja syrjintää, ei olisi myöskään ongelmaa hyväksyä vammaisia osaksi yhteiskuntaa. Mutta kenen pitäisi hyväksyä vammaisuus, vammaisen itse vai kaikkien muiden? Coleridge (1993) lainaa Samir Coshia sanoessaan, että vammaisiin pitäisi suhtautua siten, kuin he itse suhtautuvat

itseensä. Vammaiset itse ovat avainasemassa tämän sosiaalisen, syrjivän noidankehän rikkomisessa. Hyväksyä itsensä vammaisena ei ole kuitenkaan helppoa eikä yksinkertaista yhteiskunnassa, jossa jatkuvasti kohtaa syrjintää ja ennakkoluuloja. (Coleridge 1993, 36-39.)

Vammaisten omasta osuudesta asemansa parantajina puhuu myös Antti Teittinen (2000) ja Katsui (2005). Teittinen on tutkinut vammaisuutta yhteiskunnallisena kysymyksenä ja todennut vammaistutkimuksen olevan voimakkaasti toimintatutkimuksellista pohdittaessa vammaisten omia mahdollisuuksia parantaa asemaansa yhteiskunnassa (Teittinen 2000, 23-24). Katsui (2005), Teittinen (2000) ja Vehmas (2005) puolestaan tuovat esille ympäröivän yhteisön puhuessaan sosiaalisen konstruktionismin käsitteestä vammaisuutta määriteltäessä.

Siuyu:n on perustanut irlantilainen vanha herra, pappi, Father Tom (Kuva 9.), ja rahoitus tulee jatkuvasti irlantilaisilta lahjoittajilta. Father Tom kertoo paikasta rönsyilevästi ja antaumuksella; tämä on selvästi hänen elämäntyönsä ja rakkautensa. Tomia lukuun ottamatta paikan henkilökunta ja vapaaehtoiset (joita on paljon) ovat paikallisia ja siten paikka toimii Tomin johtamana paikallisvoimin. Keskus toimii asuntolana, kuntoutuspaikkana ja osalle ainoana kotina. Keskuksen lapset käyvät läheistä Primary Schoolia integroiduissa ryhmissä!!

Kuva 9. Father-Tom. 17.7. 2010. TS

Vierailusta minulle jää äärettömän hyvä fiilis. Vaikka paikka oli eurooppalaisesta näkökulmasta ja esimerkiksi Sibusioon verrattuna hiukan kaoottinen ja sotkuinen, siellä oli lämmin ja avoin ilmapiiri. Father Tom suhtautui erittäin myönteisesti ajatuksesta tehdä yhteistyötä tulevaa hanketta ajatellen. Marco puhuu jälkepäin, miten tärkeää oli huomata, että vammaiset lapset olivat iloisia ja onnellisia. (Päiväkirja 17.7.2010.)

Näissä keskuksissa, Sibusisossa ja Siuyu:ssa, keskeistä oli yhteisönä toimiminen ja asukkaiden/kuntoutettavien osallistuminen oman yhteisen arjen toteuttamiseen. Lisäksi etenkin Siuussa korostuivat omatoimisuus ja oma-aloitteellisuus sekä lasten keskinäinen auttaminen. Lindqvist (1995) on pohtinut osallisuutta ja yhteisöllisyyttä ja toteaa, että ihmisoikeudet eivät toteudu, jos ihmiset nauttivat vapaudestaan toisista irrallaan. Ihmisoikeuksien retoriikka ja todellisuus tuntuvat olevan kaukana toisistaan, vaikka kulunutta vuosisataa voidaankin yhteiskuntaetiikan näkökulmasta pitää ihmisoikeuksien etiikan aikana. Jos vapautta ja tasa-arvoa tulkitaan yksilökeskeisesti, ne suuntautuvat yhteisöllisyyttä vastaan. Ihmisoikeuksista juuri osallisuus on keskeistä, sillä se takaisi jokaiselle oikeuden kuulua omaan yhteisöönsä. Jokaisella kuuluisi olla oikeus osallistua omaa elämänsä koskeviin päätöksiin ja olla tietoinen ympäröivästä todellisuudesta sekä yhteisöä eteenpäin vievistä pyrkimyksistä ja projekteista. Tärkeää on myös psyykkisesti vastaanotetun kokeminen, sillä ainoastaan omana itsenään ehdoitta hyväksytty ihminen kykenee jatkamaan välittämisen traditiota ja kunnioittaa itseään aidosti. (Lindqvist 1995, 135-136.)

Vammaisuuden näkeminen yksilökeskeisenä ongelmana on yhteiskunnallinen ongelma kaikkialla (Vehmas 2005, 210). Kun puhutaan vammaisuuden ihmisoikeudellisesta näkökulmasta, puhutaan myös kumppanuudesta ja osallisuudesta. Katsui tuo esille positivistisen ja tulkitsevan paradigman käsiteltäessä vammaisuutta ja köyhyyttä. Positivistinen paradigma ymmärtää vammaisuuden ja köyhyyden yksilön ja valtion ongelmana, johon niiden itsensä tulee löytää ratkaisu. Tulkitsevan paradigman mukaan marginaaliryhmän ihmiset ovat mukana normaalissa valtaväestön viitekehysessä, ja ympäristö ja sosiaalinen todellisuus ovat huomioitavia seikkoja. (Katsui 2006, 91-94.)

Itäafrikkalaisten ihmisten omat näkemyksen tarinakulttuurin kautta painottavat myös osallisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Tutkittaessa tansanialaisten tarinoiden merkitystä ja sisältöä, on tullut esille, että yksittäisen ihmisen tarpeiden ja toiveiden tulee aina kohdata sosiaalisen ryhmän vaatimukset ja ryhmämoraalin tulee mennä yksilön moraalin edelle. Osallisuuden ja yhteisöön kuulumisen tärkeys tulee esille tarinakulttuurissa myös siten, että kaikissa tarinoissa on aina jossain mielessä kyse sosiaalisista suhteista. (Reuster-Jan 2002, 88.)

Kuivalainen on analysoinut pro gradu-työssään afrikkalaista ihmisoikeussopimusta ja todennut, että afrikkalaisten poliitikkojen tärkeysjärjestyksessä ovat maan vaurastuminen ja kehitys sekä yhtenäisyys ja tasapaino; näiden arvojen alle jäävät usein yksilön oikeudet ja yksilön tärkeys tulee esiin ensisijaisesti ryhmän jäsenyyden kautta. Yksilöt ja yhteisöt nähdään yhteenkuuluvina ja näin ollen onkin mahdollista, että yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien välillä on ristiriitoja. (Kuivalainen 2010, 37-39, 86.)

Hanke, jota omassa opinnäytetyössäni olen suunnittelemassa, paneutuu osaltaan myös osallisuuden ja yhteisöllisyyden problematiikkaan. On ehkä helppoa vaatia tasa-arvoa kehitykseen kansalaisille yleensä, mutta kun puhutaan erityisryhmistä - tässä tapauksessa

kehitysvammaisista - saa tasa-arvon vaatimus uudenlaisia haasteita. Edellä kuvaamani keskukset, Sibusiso ja Siuyu, toimivat melko eri tavalla, mutta molemmissa kuntoutettavien eli kehitysvammaisten lasten ja heidän perheidensä aktiivinen osallistuminen oli keskeistä. Länsimainen toimintatapa oli muokattu vastaamaan paikallisia tarpeita tansanialaisen henkilökunnan voimin. Paikallisen kulttuurin tapojen kunnioittaminen näkyi keskusten arjessa, eikä länsimaista kuntoutusta ollut tuotu sellaisenaan afrikkalaisiin yhteisöihin. Toki pohdimme jossain vaiheessa, toimivatko keskukset hyvin juuri sen takia, että rahoitus tuli maan ulkopuolelta ja Tansanian osuus rahoituksesta oli minimaalinen. Tansanian valtio tuki toimintoja esimerkiksi palkkaamalla kouluun lisää opettajia ja siten edistämällä kehitysvammaisten yhtäläisiä koulutusmahdollisuuksia, mutta varsinaiseen keskusten rahoitukseen ei valtio osallistunut eikä tukenut sitä. Vastuu toiminnoista on pitkälti siirtynyt paikallisille, mutta vastuu rahoituksesta ei.

”Aamulla teemme toriostoksia Singidassa. Rakastan tätä maata ja tätä kaupunkia, sen tuoksua, hajuja, ääniä, tunnetta, joka viiptyy ja viiptyy kiirehtimättä, katoamatta. Lähdemme ajamaan kohti Msingiä kello 11. (onko sillä väliä täällä??) ja poikkeamme viimeisille kylmille oluille Kinampandassa, seitsemän kilometriä ennen Msingiä. Msingissä meitä on vastassa hymyilevä Mr. Mkumbo, mama Ruth ja Rehema. Majoitumme rehtorin taloon, joka on kyllä aika ränsistynyt. Mr. Mkumbo on ollut myös aktiivinen, ja huomina ohjelmamme sisältää Kiomboissa, alueen hallinnollisessa keskuksessa, käynnin lisäksi vierailun läheisessä special primary schoolissa. Eli suunnitelma on edennyt upeasti, paljon paikallista aktiivisuutta!! Mkumbo on laatinut meille hienon aikataulun, kuten tapoihin kuuluu ☺”. (Päiväkirja 18.7.2010.)

Matkalla Kiomboihin poikkeamme Kisengan kouluun ilmoittamaan, että poikkeamme paluumatkalla! Kiomboi on viehättävä paikka ja alueen hallinnollinen keskus. Istumme puutuoleille odottamaan maaherran puheille pääsyä. Tosin lopulta tapaamme maaherran kakkosmiehen, koska itse herra on matkoilla. Tapaaminen on yllättäen nopea; lyhyt esittely käyntimme syystä, käyntikorttien luovutukset (olemmehan vartenotettavia virkamiehiä), nimenkirjoitus vieraskirjaan ja muodollinen onnentoivotus hankkeelle! Tapaamme virastotalolla myös kansanedustajaehdokkaan (vaalit tulossa !!). Pienen jaloittelun ja veden juonnin jälkeen Mr. Mkumbo kertoo törmänneensä paikalliseen sosiaalityöntekijään ja community officeriin ja on järjestänyt meille tapaamisen tässä ja nyt. Koen tapaamisen hyväksi. Herrat eivät kenties ole juuri vammaisuuden asiantuntijoita, mutta erityisesti Mr. Msule on todella kiinnostunut suunniteltavasta hankkeesta ja kehitysvammaisten kohtaloista. Hän kertoo myös läheisestä koulusta, jossa on 12 kehitysvammaista, mutta jonne tällä hetkellä on mahdotonta päästä huonojen teiden vuoksi.” (Päiväkirja 19.7.2010.)

Juuri edellä mainitun kaltainen verkostoituminen on keskeistä vammaishanketta suunniteltaessa ja toteutettaessa. Helsingissä huhtikuussa 2011 pidetyssä vammaisjärjestöjen

kansainvälisessä seminaarissa ugandalainen Mr. Dude korosti, että kunkin maan poliittinen johto, paikalliset poliitikot ja virkamiehet ovat keskeisiä verkostoitumisen kohteita ja tiedon levittäjiä. Suhteet mediaan ovat tärkeitä levitettäessä tietoa ja tietoisuutta hankkeista. Kaikki mahdollinen yhteys järjestöihin ja muihin vammaisaktiiveihin tulee käyttää hyödyksi hankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa. (Dude 2011.)

3.2 Haluaisin käydä koulua!

Kuva 10. Siuyu-centeristä käydään koulua läheisessä Primary Schoolissa. 17.7. 2010 TS

Kysyn kehitysvammaisten lasten oikeudesta käydä koulua. Amani centerin johtaja toteaa suoraan, että maan laki on ”koulutus kaikille”, mutta ei se automaattisesti tarkoita kehitysvammaisia. Jos alueella on tarjota jotain, ok, mutta ellei ole sitten ei ole. (Päiväkirja 29.7.2010)

Kehitysvammaisille suunnattuja kouluja ja luokkia on Tansaniassa lähinnä vain suurimmissa kaupungeissa, joten ”education for all” ei todellakaan toteudu. Pienessä Singidan kaupungissa sijaitseva Siuyu:n keskus on positiivinen poikkeus Tansanian keskiosassa; keskuksen lapset saavat käydä läheistä koulua erityisopettajan ja avustajien tuella (Kuva 10.). Kuitenkin useimmiten Tansaniassa on pitkälti tuurista tai vanhempien varallisuudesta kiinni, saako kehitysvammaisen lapsi kuntoutusta ja koulutusta vai viettääkö hän koko elämänsä yhdessä ainoassa talossa, pahimmassa tapauksessa suljetussa, pimeässä huoneessa. Laki suo myös kehitysvammaisille yhtäläiset oikeudet koulunkäyntiin kuin kaikille muillakin lapsille, mutta käytännössä asia ei näin ole.

Kehityksmaan kansalaisten terveyden edistämisestä puhuttaessa ei voida väistää termejä tasa-arvo, oikeudenmukaisuus ja ihmisoikeudet. Nämä kuuluvat jokaiselle ihmiselle rotuun ja kansalaisuuteen katsomatta, mutta eivät globaalisti ajatellen toteudu aina edes vähäisimmässä määrin. EU- strategian mukaan terveyden kohentamisen arvoihin kuuluu myös terveyteen liittyvän eriarvoisuuden vähentäminen, tosin terveystieteissä on edelleen olemassa merkittävää eriarvoisuutta sekä EU:n sisällä että maailmanlaajuisesti (White Paper 2007, 4). Tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta kuulutetaan hyvin monissa yhteyksissä, mutta valitettavan usein näiden vaatimusten tavoitteet eivät toteudu. EU:n laatimalla terveyden edistämisen strategialla on suuri merkitys, sillä EU on yhdessä jäsenmaidensa kanssa maailman suurin kehitysyhteistyön toteuttaja vastaten noin kahdesta kolmasosasta koko maailmanlaajuisesta avusta (Kehys ry:n tiedote 26.3.2010).

Onko kehitysvammaisuus yksilön vai yhteisön ongelma? Onko kehitysvammaisuus ongelma laisinkaan? Coleridgen (1993) mukaan vammaisuuden näkeminen yksilön ongelmana, jonkinlaisena vastakohtana normaaliudelle, tarkoittaisi sitä, että yksilön pitäisi muuttua ja ”parantua” sekä sopeutua ympäröivään yhteisöön. Jos vammaisuus nähdään individuaalisena ongelmana, on juuri vammaisen yksilö se, jonka pitää muuttua ja sopeutua, ei ympäristön. Jos taas vammaisuus nähdään yhteisön ongelmana ja sosiaalisesti tuotettuna, tulee ympäröivän yhteisön muuttua siten, että siellä myös vammaiset pystyvät elämään mahdollisimman täysipainoista elämää omista rajoitteistaan huolimatta ja ympäristö on niin psyykkisesti kuin fyysisestikin esteetön. Jos vammaiset ihmiset nähdään ihmisinä, joilla on vain yksilöllisiä tarpeita ja niihin tarpeisiin tulee vastata, eikö silloin ole kysymys juuri perusoikeuksista? Kuitenkaan kehityksmaistakaan tuskin löytyy hallitusta, joka olisi antanut vammaisille heille kuuluvat oikeudet vapaaehtoisesti. Mikäli nämä oikeudet on saatu, se on tapahtunut vammaisryhmien painostuksen jälkeen. (Coleridge 1993, 93-95.) Vehmaan (2006) mukaan ihmiset usein näkevät kuitenkin vammaisuuden suurena yksilön tragediana, vaikka itse ihminen ei näkisi omaa tilaansa samaan suuntaan. Jokainen haluaa tulla määritellyksi omana itsenään, eikä suhteessa hallitsevaan ja niin sanottua normaaliutta edustavaan ihmisryhmään. (Vehmas 2006, 221-227.)

Jokaisen ihmisen pitäisi koko elämänsä ajan voida tuntea olevansa osa yhteisöä ja yhteiskuntaa täysivaltaisena jäsenenä ja Naukkarisen ym. mukaan inklusio sisältää tämän ajatuksen (Naukkarinen, Saloviita & Murto 2001,199). Ihmisten tasa-arvo ja ihmisoikeuksien toteutuminen on inklusioajattelun lähtökohtana. Inklusiolla siis tarkoitetaan kaikkien ihmisten tasa-arvoista ja täysivaltaista osallistumista ympäröivän yhteisön toimintaan (Vehmas 2005,102). Vehmaan (2005) mukaan länsimaisessa kehitysvammaisuuden määrittelyssä on jo 50-luvulta lähtien alettu siirtymään älykkyyssosamäärän mittaamisesta arkielämän taitoihin ja sosiaaliseen kyvykkyyteen. Niin sanottu normalisaatioperiaate korostaa vammaisten ihmisten sosiaalisen aseman parantamista ja takaamista heille mahdollisimman normaalin arjen. Periaatetta on myös kritisoitu voimakkaasti ja sen on

katsottu polkevan vammaisten oikeuksia korostamalla normaalius-ajatusta ja siten hyväksymällä sosiaalisen epätasa-arvon. Kuitenkin normalisaatioperiaatteen perusarvot ovat yhteneviä nykyisen vammaisliikkeen tavoitteiden kanssa eikä tavoitteena ole tehdä vammaisista ”normaaleja” vaan puuttua yhteiskunnallisiin ja yhteisöllisiin käytänteisiin. (Vehmas 2005,102- 108) . Inklusion haaste on vaativa ja vaikea toteuttaa. Saloviidan mukaan se on myös radikaali periaate (Saloviita 2001, 144-149, 156)

Suomessa inklusiokeskustelua käydään lähinnä koulumaailmaa viitekehyksenä käyttäen. 2000-luvun alussa Naukkarinen ja Ladonlahti toteavat koulujärjestelmämme olevan vielä kaukana inklusiivisuuden ideasta, vaikka tarve tämän suuntaiselle kehitykselle on voimakas. Inklusio tulee nähdä jatkuvana kehittämisen prosessina eikä pelkästään valmiina mallina, jota kouluissa toteutetaan ohjeiden mukaan. Inklusion edistäminen ja edistyminen voi tapahtua kuntatasolla kaikkien ammattiryhmien ja vanhempien yhteistyönä, mutta koulun inklusion keskeisin rooli jää edelleen opettajankoulutuslaitokselle. (Naukkarinen & Ladonlahti 2001, 96-122.) Tansaniassa inklusioajatus elää säädöksissä ja visioissa, mutta arjessa sitä ei ole. Kuitenkin inklusiivinen ajattelu saattaa olla ainoa keino parantaa vammaisten asemaa. Köyhässä maassa ei ole mahdollista perustaa jokaiselle ryhmälle omaa koulua, päiväkeskusta tai hoitolaa, vaan asioiden pitäisi tapahtua jo taloudellisistakin syistä siinä yhteisössä, jossa kukin elää. Yhteisöpohjainen kuntoutus (CBR), josta lisää tässä työssä myöhemmin, on näkemykseni mukaan inklusiota parhaimmillaan.

3.3 Viisaat naiset

Meneillään on toinen versio huolella laaditusta aikataulustamme. Aikataulun on tehnyt paikallinen yhteyshenkilömme Mr. Mkumbo. Hän on aikatauluttanut ruokailumme, lepomme ja rentoutumisemme. Aikatauluun on tullut nyt kuitenkin muutos (afrikkalainen aikataulu on pelkkää muutosta). Msingin lähellä toimiva Mademun naisryhmä on esittänyt meille kutsun saapua tutustumaan heidän toimintaansa. Kutsu vastaanotetaan ja sovitetaan aikatauluun.(Päiväkirja 20.7.2011)

Käännyimme maantieltä savannille ja jatkamme ajoa tiettemällä tiellä. Valtavan bao-puun juurella odottaa joukko naisia lapsineen; päätys ja kurkkuäänät, jotka ovat niin tyyppisiä täkäläisille naisille ja joita en ole harjoittelusta huolimatta oppinut, kantautuvat kauas ja ovat merkinä siitä, että tulomme on huomattu. Hetki on kuin sadusta. Tai filmistä. Tai jostain muualta todellisuuden ulkopuolelta. Istumme puun juurelle tuoduille penkeille ja annamme Afrikan ihmeellisyyden tunkeutua aisteihimme (Kuva 11). Ryhmän puheenjohtaja toivottaa meidät tervetulleiksi ja kertoo heidän ryhmänsä toiminnasta. He myös rukoilevat

vieraidensa puolesta. Huomaan itkeväni. Tansanialainen itkee vain surussa, minä en ole surullinen. Yritän peittää itkuni. (Päiväkirja 21.7.2010)

Kuva 11. Paikallinen naisryhmä kutsui meidät tutustumaan toimintaansa. 21.7.2010. TS

Ihmisten järjestäytyminen ei ole uusi ilmiö eikä ole kautta historian toiminut pelkästään ulkopuolisen rahoittajan turvin. Etelän kansalaisyhteiskunnat ovat monimuotoisia ja toimivat usein esimerkiksi keskinäistä apua tarjoavina ryhminä, osuuskuntina tai tietoisuutta lisäävinä ryhminä. (Hakkarainen, Hisayo Kessey, Kontinen, Kyllönen, Rovaniemi, ja Wamai 2003, 15). Msingin Mademun naisjärjestön kaltainen ryhmä on oiva esimerkki osuuskuntatyypisistä, keskinäistä apua tarjoavasta ryhmästä, jonka alkuperäinen toiminta ja tavoitteet ovat lähteneet todellisista paikallisista tarpeista.

Esitämme heille suunniteltavan hankkeen idean ja kysymme, olisiko heillä kenties jotain ajatusta siihen liittyen. He sanovat tietävänsä savannilla kaksi perhettä, joissa on kehitysvammainen lapsi. Ne perheet tarvitsevat tukea, niihin perheisiin voisi mennä käymään, sillä kukaan ei käy niissä, sanovat naiset. He eivät kauhistu, eivät hämmästele eivätkä paheksu aiheetta, kehitysvammaisuus, joka täälläpäin on enemmän tai vähemmän tabu. He vain toteavat ja heillä on heti aavistus siitä, miten kehitysvammaisten perheitä voisi auttaa. (Päiväkirja 21.7.2010)

Edellä oleva päiväkirjamerkintäni osoittaa, että Mademun naisryhmän jäsenet vastasivat kysymykseen ”missä ne kehitysvammaiset lapset ovat?”. He tiesivät, missä heidän oman lähialueensa vammaisten lasten perheet asuvat!

Tansanialaisilla naisilla on ollut jo pitkään omia epävirallisia yhdistyksiä ja yhteistyömuotoja ja naisten tietoisuus omasta asemastaan ja oikeuksistaan jo 80-luvulla oli voimakkaassa

nousussa (Swantz 1983, 155). Naisten voima ja vahvuus on näkynyt kautta aikojen, kuten Swantz kuvaa ”---- sekä kodeissa että poliittisessa, taloudellisessa ja sosiaalisessa elämässä on alkanut ilmetä merkkejä siitä, miten taitavia asioiden oivaltajia, suunnittelijoita, päätöksentekijöitä ja suunnitelmien toteuttajia naiset ovat ” (Swantz 1983, 165). Tutkiessaan tansaniaalaisten naisten elämää vuonna 1983 Marja-Liisa Swantz totesi, että kaupungeissa kasvaa uusi nuorten naisten sukupolvi, jonka ei tarvitse taistella omaa tietänsä entiseen tapaan. Traditiot elävät kuitenkin vahvoina vielä nykypäivänä etenkin maaseudulla. Naisten heikko asema syrjäseuduilla on koko Afrikan mantereeseen yksi suurista ongelmista. Tyttöjen ja naisten koulutuksen vahvistaminen, naisten maanomistajuus sekä pienlajien mahdollistaminen ovat keinoja, joilla naisten asemaa olisi mahdollista parantaa Afrikan syrjäisillä seuduilla (Kapadaki 2001,105).

Tansanialainen yhteiskunta on edelleen nykypäivänä hyvin yhteisöllinen, mutta kehitysvammaisuus nähdään nimenomaan yksilön ja perheen omana ongelmana ja rangaistuksena, johon ei haluta puuttua ja josta ei haluta aina edes tietää yhteisössä. Kehitysvammaiset perheineen on Tansaniassakin pieni ryhmä, joka ilman yhteisönsä tukea ei kykene vaatimaan omia oikeuksiaan. Yhteisöt taas ovat traditioidensa valtaamia, eivätkä kykene tähän asennemuutokseen ilman ulkopuolista tukea.

Kuten Mademun naisryhmän jäsenetkin tiesivät, tuki ja neuvonta perheille on äärimmäisen tärkeää. Vanhempien reaktio vammaisuuteen saattaa olla hoidon etsiminen vuosikautia, vaikka pitäisi etsiä tapoja elää vammaisuuden kanssa jokapäiväistä elämää (Coleridge 1993, 34; Desta 2000,59). Vammaisuus käsitetään medikaalisen mallin mukaisesti, pyrkimyksenä parantaa vammaisuus (Coleridge 1993, 71-73; Katsui 2005; Vehmas 2005, 210). Jos kyetään rikkomaan se käsitys, että vammaisuus pitäisi ”parantaa pois”, hoitaa pois päiväjärjestyksestä, ollaan hiukan lähempänä hyväksyntää. Nämä väärät käsitykset eivät rajoitu vain perheenjäseniin, vaan kehitysmaissa samantapaisten uskomusten vallassa saattavat olla myös terveydenhuollon ammattilaiset (Coleridge 1993, 34-35). Hyväksynnän ja asenteiden muokkaamisen työkenttänä on koko ympäröivä yhteisö.

Coleridge lähestyy vammaisuutta kolmen eri näkökulman mukaan; hän käyttää termejä ”traditional model” ”medical model” sekä ”social model”. Perinteinen näkökulma näkee vammaisuuden lähinnä uskonnollisesta ja kulttuurisesta lähtökohdasta, jolloin vammaisuus nähdään jonkinlaisena rangaistuksena ja häpeänä. Medikaalinen malli taas näkee vammaisuuden epänormaaliutena, sairautena ja korjattavana tilana. Sosiaalinen malli puolestaan näkee vammaisten integroitumisen yhteiskuntaan sekä asenteellisten että fyysisten esteiden raivaamisen välttämättömäksi. (Coleridge 1993, 71 - 73.) Ruth Pinder puolestaan selittää vammaisuuden yhteiskunnallista ymmärtämistä niin sanotun ruumisdiskurssin avulla. Hän puhuu yksilön ruumiista, yhteiskunnallisesta ruumiista ja

poliittisesta ruumiista, jolloin nämä ruumiit ovat yhteydessä toisiinsa sisältäen vallan ja kontrollin muodot (Teittinen 2000, 23 - 24).

Tansanian maaseudulla, alueella jonne tämä hanke sijoittuu, elää medikaalisen mallin lisäksi vahvasti traditionaalinen malli, ja kehitysvammaiset koetaan häpeänä ja rangaistuksena ja heidän perheensä usein eristetään muusta yhteisöstä. Tansanian maaseudulla vammaisuuteen ja vammaisuuden syntyyn liittyy myös paljon taikauskoa; kehitysvammaisuuden aiheuttaa paha henki, noituus tai jokin muu länsimaiselle kulttuurille vieras voima. Paitsi Afrikassa, yliluonnollisten voimien ja noituuden vaikutukseen uskomisen on yleistä myös muualla maailmassa, erityisesti köyhissä kehitysmaissa (Ulvila 1995; Katsui 2005; Coleridge 1993; Desto 2000).

Pat Caplan (1997) on kerännyt ihmisten kertomuksia Itä-Afrikan Mafia-saarelta usean vuosikymmenen ajalta ja törmännyt useaan otteeseen henkien vaikutukseen. Henget aiheuttavat, tai niillä on vaikutusta sairauksien ja vaikeuksien syntyyn. Henget vaikuttavat erilaisten ihmisiä kohtaavien koettelemuksien syntyyn ja saattavat rangaista ihmisiä, mikäli nämä ovat suuttaneet tai häرنänneet henkiä. Henget ja noitavoimat ovat useissa kertomuksissa ”syöneet” lapsen, toisin sanoen olleet osallisina lasta kohdanneessa koettelemuksessa, esimerkiksi puhumattoman tai sairaan lapsen kohdalla, tai lapsen kuolemassa. Henkien olemassaolo tunnustetaan yleisesti (Caplan 1997; Desto 2000) ja muun muassa muslimit kertovat henkiä mainittavan myös koraanissa. Henget ja kaikki yliluonnollinen voima on olennainen osa siinä, miten suhtaudutaan vaikeuksiin ja miten niihin liittyviä tunteita käsitellään, mutta henget ovat myös osa aivan jokapäiväistä elämään. Henkien avulla kyetään käsittelemään ja yritetään selvittää vaikeiden koettelemusten aiheuttamista tunteista. Ei ole mitään ihmeellistä siinä, että esimerkiksi lapsen sairauteen haetaan apua ja selitystä hengiltä; niin haetaan siihenkin, miksi maissi ei kasva tänä vuonna! Yliluonnollisuuden erottaminen arjesta on epänormaalia, henget kuuluvat kaikkeen ja vaikuttavat kaikessa. (Caplan 1997,45-50 ja 152-155.)

Helsingin sanomat kirjoitti heinäkuussa 2010 hollantilaisen Leidenin yliopiston tutkijan Stephen Ellisin tutkimuksiin nojautuen seuraavasti: ”Noituutta on olemassa, näin uskoo jopa 93 % tansanialaisista. Noitatorit ovat varsinkin maaseudulla tärkeitä vaikuttajia, joilla saattaa olla selvästi enemmän mielipidevaltaa kuin poliitikoilla. Ellis ei pidä noituuden kitkemistä Tansaniasta mahdollisena eikä välttämättä järkevänäkään, sillä siinä kun meillä (Euroopassa) mystifioidaan esimerkiksi markkinavoimia kaikkeen vaikuttavana, Tansaniassa puolestaan erilaisten henkien ajatellaan vaikuttavaan jokapäiväiseen elämään” (Helsingin Sanomat, 3.7.2010).

Caplanin sekä Ellisin johtopäätöksiin vedoten on melko luonnotonta lähteä irrottamaan yliluonnollisuudesta ihmisten uskomuksia vammaisuuden synnystä ja siitä ”paranemisesta”. Länsimaalaisittain ajatellen maissin huono kasvu on yhdentekevää verrattuna lapsen vakavaan

sairauteen tai jopa kuolemaan, mutta itäafrikkalaisittain ajatellen myös huono sato on elämän ja kuoleman kysymys.

Reuster-Jan (2002) on tutkinut Mwerassa, Kaakkois-Tansaniassa, kerrotun kulttuurin ja tarinoiden merkitystä. Tutkimuksessa etsittiin vastauksia muun muassa siihen, mitkä teemat ovat erityisen tärkeitä tarinoissa. Kaikissa kertomuksissa oli kyse jollakin tapaa sosiaalisista suhteista ja siitä, että yksittäisen ihmisen tulee ottaa huomioon aina sen ryhmän vaatimukset, johon itse kuuluu. Egoistinen, epäsosiaalinen toiminta on kertomusten mukaan aina rangaistavaa (Reuster-Jan 2002, 2-3, 88, 105). Mielenkiintoista oli, että tärkeistä teemoista ei löytynyt suoraan vammaisuuden teemaa. Lukuisten teemojen joukossa olivat muun muassa avioliitto, sosiaaliset suhteet, lapset, nälkä ja talous, mutta minkään yksittäisen teeman alta ei löytynyt vammaisuutta edes sanana.

3.4 Kylän miehet

Olemme sopineet tapaamisesta alueen kyläpäälliköiden, koulutoimenjohtajan, uskonnollisten johtajien ja muiden tärkeiden miesten kanssa. Sillä miehiä he kaikki ovat. Olemme ainoat. Ihmettelemme muiden poissaoloa ja saamme kuulla useita selityksiä. Muun muassa yksi kyläpäällikkö oli ollut vain hetkeä aiemmin keskustassa, mutta hän ei tule, koska on loukkaantunut; häntä ei oltu kutsuttu alkuvuoden Ngorongoron kansallispuiston retkelle mukaan. Mutta oikeastaan selityksillä ei ole väliä, sillä oven lukon päällä on iso ampiaispesä, joten sisälle ei kuitenkaan olisi voinut mennä. Eikä tärkeitä kokouksia pidetä ulkona. (Päiväkirja 20.7.2010)

Kun sitten sovittu tapaaminen toteutuu seuraavana päivänä, on paikalla kaikki tärkeät miehet. Hiukan myöhässä tulee myös loukkaantunut kyläpäällikkö. Paikalla on yllätykseksemme myös yksi nainen. Alkuseremoniat ovat pitkät. Lopulta puheenjohtaja antaa puheenvuoron Hannalle, Suomen hankejohtajalle, joka esittelee suunniteltavan hankkeen pääpiirteittäin. Minä jatkan asiasta ja kerron myös parilla lauseella omasta työstäni Suomessa (kuva 12.). Hanketta kannattaa puheenvuorossa suoraan kolme ihmistä ja hyväksyviä (tulkitseen ne niin) nyökytyksiä tulee useita. Marco kysyy, onko suunniteltavaa hanketta ajatellen kysyttävää, ideoita tai kommentoitavaa. Ja sitten alkaa tapahtumaan. Pyydetään useita kiivaita puheenvuoroja, jotka koskevat menneitä hankkeita ja niissä koettuja epäkohtia. Suureksi kysymykseksi nousee Ngorongoron retki, jolle ei oltu kutsuttu sitä ja sitä ja sitä.... Kommenteissa on myös paljon virheellistä tietoa ja luuloja, joiden alkuperästä ei kenelläkään ole tietoa. Hanna selittää kärsivällisesti, mutta toteaa myös, että täällä kyläpäälliköiden kateus pilaa alueen asukkaiden avunsaantimahdollisuuksia ja että

näyttää siltä, että virheellisiä juoruja levitetään tahallisesti. Meille ei käännetä läheskään kaikkea keskustelua.(Päiväkirja 22.7.2010)

Kuva 12. Kokous paikallisten kyläpäälliköiden ja kunnan virkamiesten kanssa toteutui toisella yrittämällä. 22.7.2010. Kuva H A-A

Msingin alueella tapaamisemme Mademun naisryhmän sekä paikallisten virkamiesten ja kyläpäälliköiden kanssa olivat hyvin erilaiset. Naisen asema selitetään usein miehen kautta ja nainen nähdään heikompana osapuolena, mutta näyttäisi myös siltä, että naisilla on arki hallussaan ja asenteet myös erilaisuutta kohtaan suopeammat kuin miehillä. Edellisen näkemykseni kanssa päinvastaiseen tulokseen asenteiden suhteen on tullut Desto (2000) tutkiessaan etiopialaisten asennetta vammaisia kohtaan sekä yhteisöllisten kuntoutusohjelmien roolia. Deston mukaan naisten asenne vammaisuutta kohtaan on negatiivisempi kuin miesten. Tämä selittyy sillä, että erilaisten palvelujen puute edistää vammaisten lasten vanhempien emotionaalisten ja sosiaalisten ongelmien syntyä ja sitä kautta negatiivisia asenteita.

Yhteisöllisissä kulttuureissa miehet ja naiset muodostavat usein omat kollektiivinsa ja heidän elinpiirinsä kulkevat toisista erillään. Afrikkalaisessa kulttuurissa tytöt sosiaalistetaan jo varhain naisen ja äidin tehtäviin, ja siihen, että naisen elämän täyttymys on lasten synnyttäminen ja kasvatus. Kuitenkin moni nykynainen käy myös työssä kodin ulkopuolella. Vaikka naisen rooli on muuttumassa, miesten rooli on säilynyt hyvin perinteisenä. (Päiväntasaajan valo ja varjot 2006.)

Neuvottelut alueen miesten kanssa olivat haasteellisia ja suunniteltavan hankkeen rahoittajamaan edustajana huomasin, että valtaa voi käyttää esimerkiksi seuraavalla tavalla:

Tekisi mieli heittää hanskat tiskiin!! Miksi ihmeessä kannattaa co-operoida ellei se kiinnosta?? Varmasti löytyy kylä, jossa tällainenkin hanke otettaisiin vastaan. (Päiväkirja 21.7.2010)

Edellä oleva turhautuminen on ensimmäisestä yrityksestä pitää kokousta alueen kyläpäälliköiden ja virkamiesten kanssa. Rahoittajamaan edustajina meillä on valta suunnata hankesuunnitelmaa niin, että rahoitusta joko haetaan tai ei haeta. Meillä on myös valta, perustelluista syistä, etsiä yhteistyökumppani jostain muualta. Näin emme kuitenkaan tehneet.

Mutta!! Jos nyt vetäydymme, emme auta kyläläisiä emmekä kehitysvammaisia!! Ongelma on siinä, että päälliköt haluaisivat itselleen jotain konkreettista, lahjuksia!!!! Mutta me emme lahjo, sanoo Hanna!! Myös Marco ja Mkumbo ovat turhautuneita, mutta eivät selvästikään aio luovuttaa, heille tämä on niin tuttua. Myös Hanna sanoo tämän olevan tyypillistä, niin kovin tyypillistä; kyläpäälliköt käyttävät valtaansa ja elleivät saa jotain, kiukuttelevat. (Päiväkirja 21.7.2010)

Sekä me Suomen edustajat, pääasiassa minä, että kyläpäälliköt toimimme kovin samansuuntaisesti; asiat eivät etene haluumallamme tavalla, ”vedämme herneet nenään” ja uhkaamme kieltäytyä yhteistyöstä!! Vallankäyttöä monella tasolla! Kontinen (2007) lainaa muun muassa Cornwallia (2004) pohtiessaan kehitysyhteistyöhankkeiden mahdollistavan vallankäyttöä yksilöiden kannalta hyvin erityisellä tavalla. Omassa työssään tai asemassaan hyvinkin ruohonjuuritasolla työskentelevä yksilö voi kehitysyhteistyöhankkeissa olla asemassa, jossa hänellä on vallankäyttömahdollisuus niin taloudellisissa kuin sosiaalisissa yhteyksissä. Näiden valtasuhteiden tunnistaminen on tärkeää, jotta kyetään arvioimaan vallan merkitystä ja mahdollista tarvetta muuttaa näitä valtasuhteita. (Kontinen 2007,136-137.)

3.5 Muita tapaamisia

Valmistelumatka sisälsi edellä kerrottujen tapaamisten ja kokousten lisäksi lukuisia muita kohtaamisia; Msingin terveysaseman hoitajan ja Singidan alueen kehitysvammakoordinaattorin tapaamisen, yrityksen etsiä Singidan alueella toimiva päiväkeskus, josta olimme kuulleet ”huhuja” sekä vierailut Morogorossa Mehayon ja Amanin keskuksissa. Kaikilla kohtaamisilla oli merkitystä tulevaa hankesuunnittelua ajatellen, vaikka ne eivät aina tuottaneetkaan sitä tulosta tai vastausta, jota olin etukäteen toivonut.

Sitten kohti dispensarya. Sairaanhoidtaja Eva ottaa meidät vastaan, mutta hänen englanninkielen taitonsa on olematon. Marco tulkkaa. Evalla ei ole tietoa kehitysvammaisista ja tuntuu että nyt on seinä vastassa. Homma ei etene emmekä saa täältä mitään tietoa.

Marco heittää palloa meille ja kehottaa kysymään koska olemme eksperttejä!! Mitä kysyt kun vastausta ei saa edes yksinkertaisimpaan kysymykseen. Myös Mkumbo laittaa meille kysymyksiä. Se, mitä kysymme (jos syntyy kv-lapsi, mitä terveyskeskus tekee, neuvooko perhettä, kuinka paljon Eva arvelisi syntyvän kehitysvammaisia lapsia), ymmärretään väärin. Eva nauraa paljon, ehkä siksi ettei ymmärrä kieltä tai siksi että tämä asia on sinällään vaikea. Hitto, olisi sitä kyllä voinut hankekohteen helpomminkin valita!!!! (Päiväkirja 20.7.2010.)

Poistuessamme Marco kysyy, haluanko vielä käydä siellä Singidan päiväkeskuksessa. Sanon ettei ole järkeä kiireellä nyt mennä sinne, vaan Marco ja Mkumbo voivat sitten käydä ajan kanssa.” So this is enough to you?”. No hitto, kyllä mä olen elämässäni nähnyt tarpeeksi kehareita, ei tässä ole kysymys musta!!! Vaikka teen opparia aiheesta ei projekti ole minulle vaan msingiläisille!!! (Päiväkirja 23.7.2010)

Etukäteissuunnitelmaan kuului selvittää myös, onko mahdollista tehdä yhteistyötä niiden tahojen kanssa, jotka ovat tai ovat olleet muiden suomalaisten kansalaisjärjestöjen hankekumppaneita. Tansanian Morogoron alue on vuosikymmenten ajan ollut suosittu hankealue ja siellä on ollut myös muutamia hankkeita, jotka on suunnattu kehitysvammaisille.

Morogorosta löytyvät ne alkutunteet, joita minulla on Tansaniaan ja yleensäkin Afrikkaan. Ensimmäinen käyntini vuonna 1999 jätti lähtemättömät jäljet ja täällä ollaan taas. Ihanaa tavata taas Priscilla!! Sitä paitsi aion nyt kysyä Priscillalta kehareiden luokan alkuvaiheista. Ja hankkeeseen liittyen suunnitelmissa käydä Marcon kanssa Amani Centerissä (Kuva 13.) ja Mehayossa. Mehayon Linda, voiko olla totta että taas nähdään, iloa !! (Päiväkirja 25.7.2010)

Kuva 13. Amani-center on päiväkeskus, joka tarjoaa kuntoutusta ja aktiviteetteja kehitysvammaisille lapsille. 27.7.2010. TS

Mama Priscilla Chagu on erityisluokanopettajana yli kymmenen vuotta toiminut tarmokas nainen. Hän on ollut perustamassa kehitysvammaisten erityisluokkaa reilu kymmenen vuotta sitten toisen opettajan, Mama Linda Ngidon kanssa. *Linda ja Priscilla lähtivät kiertämään talosta taloon ja kysyivät, onko siellä kehitysvammaisia lapsia!! Minulle tulee mieleen joulupukki, joka tulee taloon ja kysyy ”onko täällä kilttejä lapsia?”... Kun ensimmäinen kerta ei tuottanut paljoakaan tulosta, naiset lähtivät uudelleen kierrokselle ja kysyivät uudelleen, josko niitä kehitysvammaisia nyt olisi!! Hiljalleen lapsia alkoi löytymään.*(Päiväkirja 27.7.2010)

Mama Priscillan tapaaminen jälleen oli äärettömän tärkeää ja muistutti minua siitä, että tässä ympäristössä ja tämän kaltaiset asiat eivät tapahdu nopeasti. Mikäli haluaa auttaa ja saada asioita eteenpäin, pitää olla kärsivällisyyttä ja nöyryyttä edetä paikallisen kulttuurin vaatimusten tahdissa.

Mehayo-center on nuorille kehitysvammaisille tarkoitettu kuntoutuskeskus, jonka on perustanut mama Linda Ngido. Tämä keskus toimii edelleen paikallisjohtoisesti. Lindalla on pitkä kokemus kehitysvammaisista ja hän on matkustellut ympäri Eurooppaa kertomassa kokemuksistaan. Linda ja Marco vaihtavat yhteystietoja ja lupaamme palata asiaan hankkeemme edetessä. (Kuva 14.)

Kuva 14. Tansanian hankejohtaja yhdessä Mehayon asukkaan kanssa. 26.7.2010. TS

Nämäkin tapaamiset valottivat omalta osaltaan sitä kokonaisuutta, jota tämän opinnäytetyön avulla pyrin hahmottamaan. Jokaisessa tapaamisessa oli mahdollisuus löytää edes pieni kappale informaatiota, joka toisi lisää tietoa tutkittavaan asiaan. Alasuutari (1999) toteaa puhuessaan laadullisen tutkimuksen analyysin yhteydessä tulkinnan sijasta arvoituksen

ratkaisemisesta, että käytettävän aineiston tulee olla hyvin monipuolista eikä haastateltavia tule tarkastella tasalaatuisina havaintoyksikköinä. Eri haastateltavilta ja informaatikoilta kysytään eri asioita ja heidän kanssaan keskustellaan eri asioista. (Alasuutari 1999, 48-50.)

3.6 Näkymättömät vammaiset

Tämä yhteisö näyttää olevan täynnä ”näkymättömiä” vammaisia. Aina joku tietää jonkun jolla on vammainen lapsi! Mutta milloinkaan emme tapaa äitiä tai isää, jolla itsellään olisi vammainen lapsi! Naisryhmän jäsenet tiesivät ”kahdestakin perheestä, joilla on vammainen lapsi”, kylän sairaanhoitajan ”työtoverilla on kehitysvammainen lapsi”, sosiaalityöntekijän mukaan ” hallinnollisen keskuksen virkamiehellä on aikuinen kehitysvammainen lapsi” . Ja mä kun niin toivoin, että oltais päästy tapaamaan tällaista perhettä!! (Päiväkirja 25.7.2010)

Alkuperäinen suunnitelma päästä tapaamaan perhettä, jolla olisi kehitysvammainen lapsi, ei toteutunut valmistelumatkan aikana. (Tarvittiin puoli vuotta kypsyttelyaikaa hankkeen idean esittelystä kyläläisille, ennen kuin yhteisö oli valmis päästämään ulkopuolisen henkilön vammaisen lapsen perheeseen.)

Mitä sitten on vammaisuus? Tarkastellessaan vammaisuuden historiaa Vehmas (2005) toteaa:” Vammaisuus on aina syntynyt ja saanut merkityksensä tietyn elimellisen vamman ominaispiirteiden, yhteisön sille antamien tulkintojen sekä laajemman poliittisen ja taloudellisen yhteyden leikkauspisteessä. Vammaisuuden merkitys ja sisältö on siis vaihdellut yhteisön mukaan” (Vehmas 2005, 21). Antiikin Kreikassa vammaisuus nähtiin poikkeamana luonnonjärjestyksessä, antiikin Roomassa taas uskottiin vammaisen lapsen synnyttäneiden vanhempien suuttaneen jumalat. Keskiajalla vammaisuuden aiheutti jokin yliluonnollinen voima, mutta toisaalta köyhyyden, sotien ja sairauksien vuoksi vammaisuus kosketti suurta joukkoa ihmisiä ja oli siten luonnollinen osa yhteiskuntaa. Vammaisten historiaan on kuulunut eristämistä ja hyljeksintää, medikalisoimista ja normalisaatiota. (Vehmas 2005, 21-74.)

Jokaisella ihmisellä tulisi olla oikeus ja mahdollisuus kehittää omia taitojaan ja kykyjään ja olla hyväksytty yhteisön jäsen. Kun puhutaan sosiaalisesta konstruktioista vammaisuuden sosiaalista luonnetta kuvaamaan, nähdään vammaisuus olevan sidoksissa ympäristöön, sen arvoihin ja uskomuksiin. Sosiaalinen konstruktio vammaistutkimuksessa tarkoittaa vammaisuuden sosiaalista tuotettavuutta, toisin sanoen vammaisuus on yhteiskunnissa sosiaalisesti tuotettu ja rakentunut (Vehmas 2005, 203-208).

Eri kulttuurit määrittelevät vammaisuuden eri tavalla , länsimaissa korostuvat usein älylliset taidot vammaisuutta määriteltäessä ja esimerkiksi älyllisesti kehitysvammaisuuden rajat ovat jatkuvasti liikkuvia (Vehmas 2005, 122). Sosiaalisessa konstruktionismissa yhtenä keskeisenä

osa-alueena on kieli, jolla luodaan merkityksiä vammaisuudelle; ihmisten kielenkäyttö luo ja rakentaa maailmaa kielellisen kuvaamisen myötä. Sosiaalisesti rakennetut järjestelyt ja olosuhteet sekä ilmiöille annetut merkitykset luovat tai estävät vammaisuutta. (Vehmas 2005; Vehkakoski 2001). Kuten edellä tuli ilmi, swahilin kielessä ei ole olemassa sanaa ”kehitysvammainen” tai ”vammainen lapsi”, vaan tarvittaessa arjen tilanteessa käsite luodaan sanasta ”lapsi- mtoto” ja näyttämällä esimerkiksi kädellä ohimoa. Ongelmalliseksi tässä käytännössä tulee kommunikoidessa kulttuurin ulkopuolisten kanssa se, että vastaava merkki ohimolla pyörivästä kädestä voidaan tulkita eri tavoin. Käytettäessä englanninkielistä sanaa, ollaan ongelmissa siinäkin; käyttäkö sanaa ”mentally handycap” ”impairment” ”retardet” vai puhuako ”special needs children”. Vaikka länsimaalaisittain sanoille löytyisikin omat käyttötarkoituksensa, ei asia ole samoin, kun sanat viedään swahilin kulttuuriin.

Kristina From (2010) on tutkinut yhden tapauksen kautta erityistä tukea tarvitsevan lapsen kasvatuksen ja kuntoutuksen niveltymistä toisiinsa arjen toimintaympäristössä. Myös erityiset tuen tarpeet, yksilölliset tarpeet, voidaan nähdä paitsi yksilöstä itsestään johtuvaksi, myös toimintaympäristöstä ja siinä tapahtuvasta vuorovaikutuksesta johtuvaksi. Tämä Fromin muotoilema näkemys lähtee toisin sanoen siitä, että paitsi vammaisuus, myös yksilöiden erityiset tarpeet voivat olla sosiaalisesti tuotettuja. (From 2010, 115.)

Sosiaalisen lähestymistavan näkemys siitä, että vammaisuus on sosiaalisesti tuotettu tarkoittaisi sitä, että vammaisuus voidaan myös poistaa muuttamalla niitä sosiaalisia arvoja ja käsityksiä, jotka luovat rajoitteita joidenkin ihmisten toiminnalle. Kuitenkaan tasa-arvoa ei saavuteta sillä, että ”kaikille annetaan kaikkea”, vaan tarkoitus on taata kaikille mahdollisuudet osallistumiseen. Vehmas pohtii edelleen, että juurikaan mikään yhteiskunta ei kestäisi taloudellisesti eikä rakenteellisesti sosiaalisen organisaation muuttamista kaikille sopivaksi. Vammaisuus määrittyy yhteisöissä kulttuurin vaatimukseen ja uskomukseen nähden, mutta kaikkea ei kuitenkaan voi selittää sosiaalisilla tekijöillä. Vaikeasti kehitysvammaisten toimintakyvyn rajoitteet ovat usein niin suuret, että ympäristön järjestelyillä ei kyetä niitä poistamaan. (Vehmas 2001, 107-109; 2005, 203-208.)

Sosiaalinen konstruktionismi tavoittelee yhteiskunnallisten epäoikeudenmukaisuuksien poistamista sekä materiaalisia esteitä poistamalla että luomalla uudelleen nimeämisen symboleja (Vehkakoski 2001, 99). Vehkakoski (2001) toteaa muun muassa Frenchiä (1993) ja Wendelliä (1996) lainaten, että ei ole olemassa kaikille vammaisille yhteisiä arvoja ja tavoitteita elämässä, mutta kuitenkin jokaisella ihmisellä tulisi olla mahdollisuus kehittää omia taitojaan ja kokea olevansa hyväksytyt yhteisössä.

Tansanian maaseudulla on helppo tehdä johtopäätöksiä siitä, millaiset taidot ovat keskeisiä. Alueella, jossa pyörätuolit ja rampit ovat käytännössä lähes tuntematon käsite, kävelykyvyllä on keskeinen merkitys. Alueelle voidaan hankkia pyörätuoleja ja siten sopeuttaa ympäristöä yksilön vaatimukseen, mutta samalla tarkastelun kohteeksi joutuvat maanteiden kunto ja

pitkät välimatkat. Näin ollen liikuntakyvyttömyys vammauttaa ja syrjäyttää enemmän kun länsimaisessa yhteiskunnassa. Esteettömyyden vaatimus ja sen toteuttaminen edellyttää ehkä kohtuuttomia vaatimuksia Tansanian maaseudulla. Toisaalta lukutaidottomuus esimerkiksi Suomessa on poikkeuksellista kun taas Tansaniassa lukutaidottomia on lähes 30 prosenttia maan väestöstä ja näin ollen lukutaidon puute ei tee ihmisestä erilaista oppijaa tai vammaista. Sosiaalisen konstruktion käsite määrittyy erilailla ympäristöstä riippuen. Keskeistä on lähteä realistisista seikoista ja edetä paikallisten edellytysten mukaan.

Hannula (2000) on tutkinut Freiren teksteissä tiedostamisen ja muutoksen välistä suhdetta sorrettujen pedagogiikassa, ja siinä muun muassa yksilöllisen tiedostamisen edellytystä sosiaalisen muutoksen kohdalla. Tiedostamisen avulla ihminen tulee tietoiseksi ympäröivästä todellisuudesta ja omista mahdollisuuksistaan vaikuttaa siihen. Hannula lainaa edelleen Freireä sanoessaan, että kasvatusta aina sopeuttaa ihmistä vallitsevaan järjestelmään tai vapauttaa käsittelemään todellisuutta luovasti ja kriittisesti. (Hannula 2000, 2 ja 8.)

3.7 Valmistelumatka yhteenvetona

Syömmme tämän matkan viimeistä päivällistä yhdessä. Syöminen on täällä aina jotenkin pyhää enkä vieläkään ole varma miten paljon ja mitä voi ruokailun aikana puhua. Olen kuuntelijan roolissa; se sopii hyvin senkin suhteen, että haluan kuulla, mitä Marco nyt tästä kaikesta kokemastamme ajattelee. (Päiväkirja 28.7.2010)

Valmistelumatka oli täynnä tapaamisia ja usein päiviämme leimasi kiire, joka on kovin epätavallista tansanialaisessa kulttuurissa! Kävimme tapaamisten välillä keskusteluja ja käytännön asioista miettimistä, mutta varsinaiseen pohdintaan ei ollut noiden päivien aikana ollut tilaisuutta ennen tätä iltaa.

Olemme nyt saattaneet ihmisten tietoisuuteen tulevan hankkeen mahdollisuuden ja oikeastaan ainoa mitä voimme nyt tehdä, on odottaa. Marco sanoi, ettemme saisi nyt toimia niin kuin kansalaisjärjestöt yleensä toimivat vaan meidän pitää antaa olla ihmisten itse aktiivisia, meidän pitää antaa ihmisten itse ottaa meihin yhteyttä ja ilmoittaa halukkuutensa toimintaan. Annetaan ihmisten muodostaa ryhmä tai yhdistys. ”Kun ihmiset ottavat meihin yhteyttä, kysytään heiltä, mitä he haluavat. Jos he haluavat vaikka nähdä kehitysvammaisten kuntoutusta, viedään heidät johonkin näistä paikoista, joissa nyt olemme itse käyneet” pohti Marco. Mietin, että Marco on viisas mies ja tietää, miten näissä projekteissa ei pidä toimia. (Päiväkirja 28.7.2010)

Viimeisen illan aikana sain myös jälleen muistutuksen siitä, millaisessa maassa ja ympäristössä olemme hanketta suunnittelemassa.

Illalla näemme uutisissa, miten Morogorossa on ryöstetty Dariin menevä bussi. Viidakkoveitsiä ja nuijia aseina käyttäen. (Päiväkirja 28.7.2010)

3.7.1 Hankesuunnittelu tansanialaisten kumppaneiden kanssa

Valmistelumatkan tarkoitus oli tarkentaa varsinaista hankesuunnitelmaa, informoida kyläläisiä hankkeen tavoitteista ja mahdollisuuksista, verkostoitua ja etsiä kumppaniksi sopivaa ryhmää. Mitä todellisuudessa valmistelumatkan aikana tapahtui? Kävimme viidessä kehitysvammaisille suunnatussa keskuksessa yhdessä msingiläisen hankejohtajan kanssa. Vierailujen paras anti oli se, että Marco sai kokemuksen siitä, että kehitysvammaisten eteen voidaan tehdä paljon, heitä voidaan opettaa ja he yleensä oppivat asioita, he voivat olla iloisia ja elää onnellista elämään. Meillä oli ensimmäinen msingiläinen, joka oli vaikuttunut näkemästään. Läheinen SIUYU:n keskus tulee todennäköisesti käytännössä olemaan se paikka, jonka kanssa tulevassa hankkeessa tehdään aktiivista yhteistyötä. Arushassa toimiva Sibusiso-keskus on maantieteellisesti kaukana, mutta voi tarjota sellaisia palveluja, joita lähempänä ei ole. Morogoron alueella sijainneet Mehayo sekä Amani center ovat pitkään toimineita ja voivat tarvittaessa tarjota konsultaatioapua. Mehayon perustaja Mama Linda on myös tansanialaisena naisena varteenotettava yhteistyökumppani Mademun naisryhmälle; hän on kokenut ja uskoo naisten vaikutusmahdollisuuksiin. Näiden vierailujen myötä meidän suunnitelmastamme ja meidän hankkeestamme tuli myös msingiläisten hanke. Usko siihen, että hankkeelle on todellinen tarve ja tarkoitus, oli luotu. Alku vaati selkeän suomalaisen syyksyn, johtajuuden ja organisoimisen, jotta saimme osoitettua, mistä on kysymys.

Valmistelumatkan aikataulu muuttui, paitsi tyypilliseen afrikkalaiseen tapaan, myös tarpeen ja eteen tulevien uusien mahdollisuuksien myötä. Msingiläinen opettaja ja tähän hankkeeseen nimetty koordinaattori Charles Mkumbo, oli selvittänyt läheisen erityiskoulun olemassa olon sekä kirjaimellisesti etsi käsiinsä alueen hallinnollisen keskuksen sosiaalityöntekijän. Mkumbon aktiivisuus kertoi minulle myös kiinnostuksesta ja aidosta halusta selvittää, mitä kaikkea vammaisalueella on tarjolla. Motivoiko häntä aito kiinnostus kehitysvammaisiin vai mahdollisuus saada alueelle uusi hanke ja sitä myötä rahoitus, jäi epäselväksi. Toisaalta näitä kahta edellä mainittua seikkaa tuskin voidaan selkeästi erottaa toisistaan.

Alueen hallinnollisten virkamiesten ja paikallisten viranhaltijoiden tapaaminen ja informointi hankkeesta oli hyvin muodollista, eivätkä tapaamiset sisältäneet kovinkaan paljoa vastavuoroista kommunikointia, mutta näen nämä tapaamiset erittäin tärkeiksi tulevaa yhteistyötä ajatellen. Tansanialainen virkamieskulttuuri näyttää olevan hyvin hierarkkinen ja tapoihin yksinkertaisesti kuuluu, että kaikki tasot ovat tietoisia hankkeesta. Toisaalta, eikö

jokaisen kunnan johto ja päättävät elimet halua olla tietoisia, mitä oman kunnan alueella tapahtuu; niin Tansaniassa kuin Suomessakin.

Palaveri paikallisten kyläpäälliköiden ja uskonnollisten johtajien kanssa oli äärettömän tärkeä tulevaa yhteistyötä ajatellen. Korruptio, kateus, epäluulo ja ahneus ovat olemassa olevia asioita, jotka jossain muodossa tulevat seuraamaan tätäkin hanketta alusta loppuun. Ensimmäinen yhteinen tapaaminen osoitti sen, että samaista porukkaa pitää tavata hankkeen aikana säännöllisesti, jotta hiertävätkin asiat saadaan nostettua heti pöydälle ja keskustelun alle. Kyläpäälliköiden osallistaminen tulee olemaan välttämätön ja tärkeä asia.

Mademun naisryhmä antoi ensitapaamisella itsestään luotettavan, suoraselkäisen ja aktiivisen kuvan. Naisryhmän rehellisyys ja avoimuus osoitti heidät erittäin varteenotettaviksi yhteistyökumppaneiksi. Toisaalta tapaaminen osoitti myös sen, että nämä naiset tarvitsevat paljon tietoa vammaisuudesta, jotta syrjintää ja hyljeksintää ylläpitävät traditiot voidaan korvata uusilla toimintatavoilla.

Vierailut kouluissa olivat lähinnä vain lyhyitä käyntejä, joiden aikana muiden asioiden ohella mainitsimme tulevan hankkeen mahdollisuuden. Ajatus jäi kouluille itämään ja pohdittavaksi.

Tämän kappaleen alussa oleva päiväkirjaote poikkeaa muun muassa Kontisen (2007) tutkimustuloksista kehitysyhteistyöhankkeiden suunnittelusta ja etenemisestä; Marcon Lyamuyan näkemys on paikallislähtöisyyteen aidosti perustuvaa toimintamallia. Jotta tähän ajatukseen on päästy, on tarvittu vuosien kokemus siitä, mitä hankesuunnittelussa ei kannata tehdä.

Jälkeenpäin tarkastellen kaikki valmistelumatkan tapaamiset olivat tärkeitä joko yhteistyön tai tiedottamisen kannalta. Lukuisat tapaamiset levittivät tehokkaasti ja laajalti tietoa suunniteltavasta hankkeesta. Vaikka esimerkiksi terveysaseman vastaavan hoitajan tapaaminen ei antanut sitä lisäinfoa jota odotimme, se oli tärkeää antaen hoitajalle idean hankkeesta ja siitä, mitä mahdollisesti on tulossa. Asenneilmapiirin kannalta terveysasema on keskeinen ollen usein se paikka, jossa vastasyntyneet nähdään. Valmistelumatkan tapaamisista erityisen merkittäviksi hankesuunnitelmaa ajatellen muodostuivat Patandin opettajankoulutuslaitoksessa, Siuyu-centerissä sekä Mademun naisryhmän luona vierailut. Patandin opettajankoulutuslaitoksen vierailu antoi ajatuksen, että Msingin alueelta voidaan hankkeessa kouluttaa halukkaita opettajia erityisopetukseen. Siuyun keskuksessa vierailun tuloksena päätettiin alustavasti yhteistyöstä ja msingiläisiä naisia vierailikin keskuksessa ennen varsinaisen hankesuunnitelman tekemistä. Mademun naisryhmään tutustuminen oli tämän hankesuunnittelun keskeisin tapaaminen ja antoi alun yhteistyölle ja hankkeen kumppanuudelle.

3.7.2 Kehitysvammaisuus Msingin seudulla

Valmistelumatka oli täynnä toinen toistaan vaikuttavimpia kokemuksia, joiden myötä kehitysvammaisuus Tansanian maaseudulla näyttäytyi osallisuuden ja yhteisöllisyyden tärkeytenä, sosiaalisena konstruktionismina, traditioina ja osin myös inklusiona. Kehitysyhteistyö- ja kansalaisjärjestötoiminnassa taas esiin nousivat joustavuus, kumppanuus ja vallankäyttö.

Tansaniassa eletään vielä hyvin traditionaalisessa yhteiskunnassa, mikä kehitysvammaisten kohdalla ei tarkoita hyvää. Traditiot ohjaavat kieltämään, hyljeksimään, kaltoin kohtelemaan ja pelkäämään vammaisuutta. Näiden traditionaalisten käsitysten murtaminen ja korvaaminen tiedolla on suuri, mutta välttämätön, haaste kehitysvammaisten aseman parantamisessa. Juuri traditioiden kautta vammaisuus on pitkälti sosiaalisesti luotu ja näin ollen vammaisten asemalle voidaan tehdä paljon, mikäli sosiaaliseen ympäristöön kyetään kiinnittämään riittävästi huomiota ja muuttamaan siinä olevia epäkohtia. Se tosiseikka, että Tansania on köyhä maa, maaseudun infrastruktuuri on erittäin puutteellista ja jokapäiväiseen elämään sisältyy erittäin paljon taistelua toimeentulosta ja terveydestä, pitää huomioida ja asettaa sosiaalisen ympäristön vaatimukset siten, ettei se ole kohtuuton taakka yhteisöille.

Tansanian maaseudulla eletään hyvinkin yhteisöllisesti, mikä ei kuitenkaan ole näkyvästi ulottunut vammaisiin ihmisiin. Kehitysvammaisille suunnatut keskuksat, joissa valmistelumatkan aikana vierailimme, perustuivat kuitenkin juuri yhteisöllisyydelle ja osallisuudelle. Nämä seikat nähtiin välttämättömiksi, jotta saatiin vammaisten perheet ja lähiyhteisö mukaan siihen muutokset, jota tarvitaan vammaisten aseman parantamiseksi.

Kehitysyhteistyöhankkeen suunnittelu, joka on ollut tämän opinnäytetyön punainen lanka, kulki tiiviisti rinnan kysymyksen ”Missä ne kaikki kehitysvammaiset lapset ovat?” kanssa. Kansalaisjärjestön kehitysyhteistyöhankkeen suunnittelussa kumppanuus nousi keskeisimmäksi asiaksi. Tansanian ja Suomen kansalaisjärjestöjen avainhenkilöiden yhteinen suunnittelu, kuunteleminen ja kunnioitus muodostavat aidon kumppanuuden, jonka pohjalta voidaan olettaa syntyvän yhteistyöhankkeen. Vallankäyttö oli kaikissa tilanteissa läsnä ja liittyi meidän suomalaisten toimijoiden osalta rahan tuomaan valtaan. Tansanalaiset käyttivät valtaa kyläyhteisöissä lähinnä osallistumattomuudella tai juoruilulla. Vallan läsnäolon tunnistaminen oli tärkeää, jotta vallankäytöstä ei muodostu hallitsevaa tekijää kumppanuudessa.

4 Hankehakemuksen valmistelu

Olen kulkenut pitkän tien niin ajallisesti kuin maantieteellisestikin vuoden 2008 työleiristä tähän päivään, toukokuuhun 2011. Kanssani tuota tietä ovat kulkeneet monet ihmiset, niin hankkeeseen suoraan kuuluvat kuin sitä vain kevyesti sivuavat. Hankehakemuksen jättäminen Suomen ulkoministeriön kehitysyhteistyöosastolle on loppujen lopuksi suomalaisen kansalaisjärjestön, tässä tapauksessa Msingin ystävyysseuran, hallituksen vastuulla. Tein hankehakemuksen tiiviissä yhteistyössä Hanna Antila-Anderssonin ja Marco Lyamuyan kanssa. Yhdistyksen rahastonhoitaja Erkki Andersson oli hakemuksen tekemisessä tärkeä neuvonantaja. Ennen toukokuun viimeistä päivää, hakemuksen jättöpäivää, oli kuitenkin monta vaihetta läpikäytävänä.

Kun valmistelumatkasta on kulunut lähes kolme kuukautta eikä mitään yhteydenottoa Msingistä ole kuulunut, alan olla epätoivoinen. Toistelen mielessäni Marcon lausetta "we have to wait, that's only we can do", ja odotan ja odotan.... (omat muistiinpanot lokakuussa 2010)

Mitä on paikallislähtöisyys? Onko se sitä, että kysytään paikallisilta ihmisiltä, mitä he haluavat, vai sitä, että huomioidaan paikallinen kulttuuri? Paikallislähtöisyyden ja kumppanuuden huomioiminen kehitysyhteistyöhanketta suunniteltaessa on tärkeää, jotta suhde säilyisi tasa-arvoisena. Selvitysten (Hakkarainen ym. 2003) mukaan yhteistyö on edelleen haasteellista ja Etelän järjestöjen on joskus vaikeaa määritellä omat tavoitteensa, jos ne poikkeavat rahoittajamaan näkemyksistä. Myös toimintojen piilottelua esiintyy, mikäli ne eivät ole yhteneväisiä rahoittajanmaan politiikan kanssa (Hakkarainen ym. 2003, 22-24). Tähän samaan johtopäätökseen päätyi myös Kontinen (2007) tutkiessaan kansalaisjärjestöjen toimintaa Tansaniassa, Morogorossa. Kontisen mukaan hankesuunnitelmat eivät juuri muutu rahoittajamaan alkuperäisestä ideasta, vaikka hankesuunnittelun aikana neuvotellaan lukuisia kertoja kohdemaan järjestön kanssa.

"Marcolta tuli sellaista viestiä, että yksittäiset perheet ovat ottaneet häneen yhteyttä ja kysyneet, onko mahdollista saada tukea kehitysvammaisten lasten kasvattamisessa. Lisäksi naisryhmä, jossa vierailimme, kyselee, miten pitäisi toimia, jotta yhteistyön saisi tässä asiassa alulle. Vastasin, että ehkä kannattaisi tässä vaiheessa pistää paperille muutamia omia ajatuksia siitä, mitä yhteistyö voisi olla ja tehdä myös esitys yhteistyöstä, vaikka swahiliksi. Voisin sitten tammikuussa paikan päällä käydä neuvotteluja, miten edetään, jos nimittäin evästät minut ennen matkaa. Hanna". (Sähköposti Antila-Anderssonilta 21.10.2010)

Tämän hankkeen suunnittelussa on haettu paikallisia ihmisiä, jotka muodostaisivat oman ryhmän ja alkaisivat ajaa vammaisten etuja alueella. Helsingissä pidetyssä vammaisorganisaatioiden kansainvälisessä seminaarissa Mr. Duben (2011)mukaan erilaisten

vammaisorganisaatioiden haasteena yleensä Afrikan maissa on resurssien vähäisyys ajatellen vammaisryhmien etujen ajamista ja jäsenten esiin nostamien kehittämishaasteiden toteuttamista. Selkeät tavoitteet, kaikkien osapuolten yhteinen näkemys päämääristä ja laaja verkostoituminen ovat avainasioita muodostettaessa ja ylläpidettäessä vammaisten etuja ajavia yhdistyksiä. Dube korosti myös median hyväksikäyttämistä tiedottamisessa, verkostoitumisessa ja taistelussa negatiivisia asenteita vastaan.

Kenialainen Nobelin rauhanpalkinnon saaja Wangari Muta Maathai toteaa , että perinteiden kaltaiset asiat ovat tärkeitä ja paikallisten ihmisten on tunnettava hanke omakseen, jotta he toimivat sen hyväksi ja parhaalla mahdollisella tavalla. Vaikka ulkopuolinen toimija toimisi sääntöjen ja ohjeiden mukaan, se ei ehkä ole paikallisella mittakaavalla ja paikallisiin traditioihin sovellettuna oikein. (Maathai 2007, 154-155.) Myös Koponen toteaa Olivier de Sardanin mukaan, että hankkeista voidaan toteuttaa vain ne, jotka kyetään mukauttamaan paikallisen väestön toimintaan (Koponen 2011, 25).

Vammaisista; edelleen yritämme löytää heitä, vaikka heitä on todella vähän Msingin alueella. Jotkut vammaisten vanhemmat yrittävät paeta meitä! Näyttää siltä, että heillä on joitain traditionaalisia uskomuksia siitä, miten ja miksi he ovat saaneet vammaisen lapsen. Joka tapauksessa: jatkamme ja kun Hanna tulee, meillä on enemmän aikaa keskustella tästä projektista. Yhdessä onnistumme. Marco. (Tekstiviesti Lyumuyalta 12.11.2010)

Hankesuunnittelun alusta lähtien ajatuksenani on ollut, että CBR, eli niin sanottu yhteisöpohjainen kuntoutus olisi toimintamalli, joka sopisi Msingin seudulle. CBR eli Community based rehabilitation on WHO:n toimintamalli ja saanut alkunsa vuonna 1978. Ohjelman tarkoitus on saada kehitysmaiden vammaisille ihmisille kuntoutusta ja siten parantaa heidän elämänlaatuansa. CBR-ohjelman tavoitteena on saada yhteisöön tietoa ja taitoja peruskuntoutuksesta, jota voidaan toteuttaa siinä yhteisössä, joka on vammaisen henkilön oma elinyhteisö. Niin sanotut kylätyöntekijät (village-workers) saavat oppia alan ammattilaisilta ja jakavat tiedon kyläyhteisön kanssa. Sekä fyysisten että asenteellisten esteiden purkaminen on keskeistä ja tavoitteena on, että koko yhteisö ottaa vastuuta vammaisten elämästä. (Community-based rehabilitaton 1994.) Mademun naisryhmä ideoi yhteisöpohjaisen kuntoutuksen ajatusta tietämättä varsinaisesti CBR:n olemassaolosta:

Naisryhmä kyselee sitä, että olisikohan mahdollista Siuyuun tutustumisen lisäksi ehkä saada joku paikallisen järjestön tms. neuvoja tai ohjaaja käymään Msingissä ja opettamaan, kuinka kehitysvammaisten lasten kehitystä voisi tukea ja kuinka heitä voisi auttaa oppimaan. (Tekstiviesti Lyamuyalta 3.1.2011)

Vuonna 2001 Ugandassa pidetyssä konferenssissa Shaya Asindua toteaa, että yhteisöpohjainen kuntoutus on aina ollut jossain muodossa olemassa Afrikan maissa, jo ennen CBR-ohjelman virallista olemassaoloa. Niissä yhteiskunnissa, joissa ei ole ollut olemassa minkäänlaisia

kuntouttavia tai hoitavia palveluja vammaisille, perheet ja yhteisöt ovat itse hoitaneet vammaisensa. (Asindua 2001.) Kuten edellä tässäkin työssä on tullut ilmi, vammaisten kohteluun etenkin kehitysmaissa liittyy paljon negatiivista ja vammaisten oikeuksia polkevaa ja vahingoittavaa toimintaa, mutta siellä on myös perinteistä huolenpitoa ja hoitoa, joilla on yritetty auttaa vammaisten elämää.

”Olemme nyt rekisteröineet 12 vammaista lasta. Naisryhmä on hyvin aktiivinen ja he ovat vierailleet jokaisen lapsen kotona, ja sekä naisryhmä että vanhemmat ovat valmiit yhteistyöhön. Autamme nyt ryhmää suunnittelemaan hanketta ja keräämään varoja. Lähetän hakemuksen pian sinulle ja Hannalle. Marco” (Tekstiviesti Lyamuyalta 20.3.2011.)

Community based rehabilitation-ohjelman vaikutuksista on saatavilla niukasti tutkimuksia. Desta (2000) on tutkinut asenteita vammaisuutta kohtaan ja CBR-ohjelman roolia Etiopiassa. Yhteisöpohjaisen kuntouttamisen merkitys on näkynyt muun muassa positiivisempina asenteina vammaisuutta kohtaan ja vammaisten lasten elämänlaatu ja olosuhteet ovat parantuneet merkittävästi. Valtion tuen ja yhteisöjen aidon sitoutumisen puute puolestaan on estänyt ohjelman pysyvyyttä ja jatkuvuutta. (Desta 2000, 105-108.)

Hankkeiden paikallislähtöisyys on kehitysyhteistyössä keskeistä, toisaalta korostetaan suomalaista lisäarvoa hankkeissa. Koen juuri CBR-ohjelman kohdalla, että oma asiantuntijuuteni on sitä suomalaista lisäarvoa, jota on hyvä antaa alueelle. Ohjelmaa on käytetty laajalti ja se on koettu toimivaksi tavaksi auttaa etenkin syrjäseuduilla eläviä vammaisia, joiden on lähes mahdotonta saavuttaa niitä harvoja vammaisille tarkoitettuja kuntoutuspaikkoja, joita Tansaniassa on. Myös oman kokemukseni mukana tuoma aavistus siitä, miten asenteisiin vammaisuutta kohtaan voidaan vaikuttaa, on hankkeen suunnittelussa ollut keskeistä.

Meneillään olevan hankkeen suunnittelu eteni valmistelumatkan jälkeen msingiläisten aloitteiden mukaan. Edellä käy ilmi, että msingiläinen naisryhmä otti yhteyttä Marco Lyamuyaan useita kertoja kysyäksään, miten heidän pitäisi toimia. Marco puolestaan välitti kysymykset minulle ja minä otin niihin aina jollain tavalla kantaa.

Tammikuussa 2011 Hanna Antila-Andersson matkusti dokumentinteko-matkalle Tansaniaan ja kävi neuvottelemassa myös msingiläisten kanssa suunniteltavasta hankkeesta. Tuolloin kehitysvammaisia lapsia oli jo löydetty Msingin alueella ja Hanna pääsi vierailemaan kahteen perheeseen (Kuva 14.). *”Elisabeth on 8-vuotias. Vanhemmat eivät tiedä, mikä vaivaa, mutta oppi kävelemään vasta 4-vuotiaana eikä osaa puhua kuin muutaman sanan. Näytti down-lapselta. Vanhemmat ihan neuvottomia, miten lasta voisi tukea. Sinisessä paidassa Yohari, 4-vuotias tyttö. Itkenyt koko elämänsä. Ei osaa kävellä eikä puhua. Isä kuollut aidsiin, äidillä ei*

tartuntaa. Toinen käsi näytti toimintakyvyttömältä, olisiko cp-vamma? Otti kuitenkin kontaktia nopeasti, kun häneen kiinnitti huomiota.” (Sähköposti Antila-Anderssonilta 11.2.2011.)

Kuva 15. Yohari oli ensimmäinen kehitysvammaisen lapsi, joka löydettiin Msingin alueelta. Kuva Antila - Andersson 11.2.2011

Huhtikuussa 2011 Msingin Mademun naisryhmä- nimi oli tuolloin muuttunut Nguna-Group:ksi- Marco Lyamuyan tuella oli tehnyt oman hankesuunnitelman (Liite 2.), jonka pohjalta teimme varsinaisen hankehakemuksen Suomen Ulkoministeriön kehitysyhteistyöosastolle. Tuolloin vammaisia lapsia oli löytynyt jo 12. Liitteestä 2 on poistettu kehitysvammaisten lasten nimet yksityisyyden suojaamiseksi, samoin kuin ryhmään kuuluvien jäsenten nimet. Lopullinen hankehakemus jätettiin Suomen ulkoministeriöön toukokuussa 2011. Hakemus oli yhteenveto ja osin myös kompromissi msingiläisten ja meidän suomalaisten suunnitelmista. Naisryhmän hakemus sisälsi paljon kuvausta heidän nykyisestä toiminnastaan, joka oli arvokasta taustatietoa, mutta joka ei koko laajuudessaan mahtunut hankehakemukseen. Emme myöskään nähneet menneen toiminnan laajaa kuvaamista tärkeänä hakemusta tehdessämme. Toinen keskeinen muutos, jonka me suomalaiset teimme hankehakemukseen, oli rakennussuunnitelmien pois jättäminen. Msingin alueella on vajaakäytöllä olevia, hankemäärärahoihin rakennettuja tiloja, jotka katsoimme sopiviksi tulevaankin hankkeeseen. Lopullinen hankehakemus on liitteenä 3.

5 Kokemusperäistä ensi käden tietoa - luotettavuuden tarkastelua

Alasuutari toteaa Malinowskin mukaan, että validiteetin alkeellisin ehto on se, että tutkija selostaa tutkimusraportissaan, miten hän on hankkinut aineiston ja millä keinoin päätynyt tuloksiin. Etnografisen tutkijan tulee kuvata kulttuurille ominainen käyttäytyminen ja sosiaalinen todellisuus mahdollisimman hyvin siten, kuin se avautuu tutkittavien näkökulmasta. Tarkka tutkimusraportti antaa myös lukijalle mahdollisuuden arvioida tutkimuksen luotettavuutta. Toimintatutkimuksessa tapahtuu aina luonnollisesti, ja se on toimintatutkimuksen tarkoituskin, liikettä ja muutosta. Näin ollen empiirisen havainnoijan rooli vaikuttavana tekijänä on luonnollista eikä ole tarvetta päästä eroon tutkijan vaikuttavuudesta eikä sitä katsota luotettavuutta heikentäväksi. (Alasuutari 1993, 63-65.) Kuula (2001) kuvaa niin sanotun rinnakkaissiteen käyttämistä toimintatutkimuksessa muun muassa siten, että tutkijan persoona yhdistetään tutkimuksen tavoitteisiin ja muutoksiin. Toisin sanoen ”tutkimuksen konkreetit kehittämistulokset nähdään ikään kuin toimintatutkijan persoonan ilmentyminä” (Kuula 2001, 50).

Tämän hankkeen suunnittelu on ollut minulle tärkeää monesta muustakin syystä kuin opinnäytetyön aiheena. Minulla on suhteita Tansaniaan usean vuoden ajalta, kulttuuri ja siellä olevat tuttuni ovat minulle tärkeitä. Mielelläni jatkuvasti etsin hyviä syitä matkustaa tuohon maahan aina uudelleen. Oma työni Suomessa kohdistuu kehitysvammaisiin ja tiedän vastaavan ryhmän asioiden olevan huomattavasti huonommin Tansaniassa kuin Suomessa; koen suurta paloa tehdä jotakin, jotta kehitysvammaisten elämä edes hiukan kohentuisi Tansaniassa. Aiempina vuosina (alkaen 1999) olen päässyt tutustumaan useisiin kehitysvammaisille suunnattuihin keskuksiin ja kouluihin Tansaniassa, joten koen omaavani myös paikallista kokemustietoa vammaisten asioista. Kaikki edellä mainittu on ollut eduksi mutta myös heikentänyt objektiivisuuttani. Tiedän, että kehitysvammaiset voivat kehittää monia taitojaan ja oppia uusia asioita, mutta en pysty täysin ymmärtämään afrikkalaisen kulttuurin ja yhteisön paineen merkitystä vammaisuutta ajatellen. Minä en usko yliluonnollisuuteen, henkien olemassaoloon enkä noitiin. Se, miksi teen vapaaehtoistyötä ja olen yleensäkin kiinnostunut globaalista auttamisesta, on yhteneväinen yleisten auttamistyön motiiveiden kanssa. Leskinen ja Kontinen ovat tutkineet kehitysyhteistyön vapaaehtoisuutta ja todenneet motiivien olevan sekä altruistisia että egoistisia (Leskinen 2003, 174-175, Kontinen 2008; 40-43). Näen omassa toiminnassani myös paljon niin sanottua psykologista egoismia, jonka mukaan myös oman hyvän tavoittelu on luonnollista ja välttämätöntä (Airaksinen 1987, 118).

Koska olin tietoinen siitä kritiikistä, jota kehitysyhteistyöhankkeisiin kohdistuu sekä tutkimuksissa että paikallisilta kumppaneilta, pyrin tietoisesti toimimaan niin, etten itse vaikuttaisi liikaa hankesuunnitelman kulkuun. Tällä tarkoitan esimerkiksi sitä, että vaikka olin tehnyt yhdessä Suomen hankejohtajan kanssa alustavan, melko tarkan suunnitelman hankkeen

sisällöstä (se tarvittiin pelkästään valmistelumatkatuen hakemiseksi ulkoministeriöltä), tuota suunnitelmaa ei näytetty paikallisille ihmisille. Suunnitelmasta keskusteltiin Msingin hankejohtajan kanssa, mutta sitä ei näytetty kyläläisille. Suunnitelman mukaiset tutustumiskäynnit tehtiin kyllä, mutta sen näin välttämättömäksi. Myös esimerkiksi CBR-ohjelman kirjat lähetin Msingiin vasta valmistelumatkan jälkeen. Kaikissa tapaamisissa oli tarkoituksena informoida kyläläisiä hankkeen mahdollisuudesta ja antaa heidän tuoda ajatuksiaan ja ideoitaan mahdollisimman vapaasti, ei viedä heille valmiiksi pureskeltuja suunnitelmia hankkeen toteuttamiseksi.

Useat tutkijat (Grönfors 1985, Kuula 2006) ovat todenneet, että myös etnografinen kenttätutkija joutuu luomaan oman tutkimustiikkansa itse, harkiten ja pohtien, eikä valmista, selkeää säännöstä ole. Eteen tulevat moraalikysymykset ovat henkilökohtaisia eikä niihin aina voi etukäteen valmistautua. Eettistä pohdintaa vaativien ratkaisujen on monesti oltava nopeita. Näihin aiempiin tutkijoihin luottaen ja tutkimuksiin tutustuen sekä aidosti Tansania-kokemusta omaavia ihmisiä kuunnellen minun oli luotava sellaiset käytänteet myös raporttia kirjoittaessani, että kykenen noudattamaan eettisesti hyvää tapaa tuottaa raporttia.

Minua on tämän opinnäytetyön ja siihen liittyvän hankkeen ajan askarruttanut kysymys siitä, miten perustelen työni luotettavuutta ja mitä luotettavuus merkitsee kehittämistoiminnassa. Hankkeen suunnittelun kuvaaminen ja läpinäkyväksi tekeminen siten, että se on vakuuttavaa ja totta tuntuu todelliselta haasteelta. Hirsjärven ym. mukaan kaikkien tutkimusten luotettavuutta ja pätevyyttä tulee voida jollakin tavalla tarkastella ja arvioida, vaikka laadullisessa tutkimuksessa perinteiset validiteetin ja reliabiliteetin käsitteet ovatkin saaneet uusia tulkintoja (Hirsjärvi ym.2007, 227). Toikko & Rantasen (2009) käyttämät termit ”vakuuttavuus” sekä ”käyttökelpoisuus ja siirrettävyys” tuntuvatkin sopivan reliabiliteettia ja validiteettia paremmin tähän työhön. Tässä opinnäytetyössä hankkeen suunnitteluprosessin läpinäkyväksi tekeminen luo perustan tulevalle hankehakemukselle ja siten tulevalle hankkeelle. Vakuuttavuus tarkoittaa tehtyjen valintojen, analyysin ja tulkintojen läpinäkyväksi tekemistä ja johdonmukaisuutta, joiden avulla on mahdollista saavuttaa luotettavuus (Toikko & Rantanen 2009, 123-124). Omaan opinnäytetyöhöni erittäin sopivaksi luotettavuuden mittariksi koen myös kehittäjien ja toimijoiden sitoutumisen, sillä tämäkin hanke on sosiaalinen prosessi, jossa sekä kehittäjät että hankkeessa toimijat työskentelevät vastavuoroisesti sekä kehittäen että toimien. Mikäli kehittämistoiminnassa on vaihe, johon toimijat eivät ole osallistuneet vaikuttaa se luotettavuuteen ja se tulee tiedostaa (Toikko & Rantanen 2009, 124).

Aineiston tulkinta ja analyysi on ollut minulle suuri haaste, välillä se on tuntunut jopa mahdottomalta tehtävältä. Aineiston moninaisuus antoi mahdollisuuksia, mutta myös haastetta käytettäviin menetelmiin. Kuten tämän työn metodologiaa käsitelleessä

kappaleessa tuli ilmi, aineiston keruu ja analysointi etenivät osittain rinnakkain. Johtopäätösten tekeminen on luonnollisesti vaatinut analysointia myös työn loppuvaiheessa.

Retoriikan metodin näkökulmasta on olennaista, että lukija ymmärtää tekstin siten kuin tutkija sen tarkoittaa. Muun muassa syy-seuraussuhteet, tavoite-keinokytkenät ja esimerkit tulee saada vakuuttaviksi ja uskottaviksi. (Kuula 2001, 48-51.) Tässä työssä edellä mainittu on ollut keskeistä ja olen pyrkinyt kuljettamaan tarinaani säilyttäen kronologisen juonen ja luomaan merkityksiä todellisiin esimerkkeihin pohjautuen. Työssä on säilynyt melko selkeästi erotettavissa tarinan, hankkeen, alku, keskikohta ja loppu, mutta kuitenkin tietynlainen ”poukkoilevuus” on ollut läsnä koko ajan; hankkeen edetessä on välillä jouduttu palaamaan juonen alkuun, jotta on päästy eteenpäin seuraavaan vaiheeseen. Hankkeeseen on liittynyt paljon yllättäviäkin sattumuksia, jotka ovat olleet seurauksia esimerkiksi eteen tulleista valtakonflikteista tai kulttuurille tyypillisestä hetkessä elämisestä. Kuulan (2001) mukaan tutkijan huomatessa aineistossa merkkejä odotuksista tulee aina pysähtyä pohtimaan, mistä siinä on kyse. Muun muassa kiellon ilmauksista löytää usein odotuksen siitä, mitä olisi voinut olla tai mitä odotettua ei tapahtunut. Tämä Tannenin mallin odotusanalyysi on Kuulan mukaan lähinnä metodinen ohje eikä niinkään yksiselitteinen metodi. (Kuula 2001, 56-57.) Aineistoni analyysissä kiellon ilmaiseminen odotuksena tuli selvimmän esille valmistelumatkan alkuvaiheissa kommentissa ”ainut vaan että meillä täällä Msingissä ei ole lainkaan kehitysvammaisia”.

Analyysi oli pääasiassa yhdistelmää monesta eri tavasta tulkita aineistoa. Tavoite on ollut selkeä; saada lukija vakuuttamaan tekstini luotettavuudesta ja kertoa tarinani niin, että lukija ymmärtää sen siten, kuin minä olen sen tarkoittanut.

6 Pohdintaa ja johtopäätöksiä

Tämän työn tavoite oli kahdenlainen; tuoda selitystä mysteeriiin, joka jäi vaivaamaan mieltäni työleirillä ”miksi en näe missään kehitysvammaisia lapsia?” sekä tehdä läpinäkyväksi se prosessi, joka johti kehitysyhteistyöhankehakemuksen jättämiseen Suomen ulkoministeriölle. Luulin, että minulla on kaksi erillistä selvitettävää asiaa, mutta olin väärässä. Sitä mukaan, kun valmistelumatka eteni tapaamisesta toiseen, sain myös vastauksia ja selitystä sille, missä kehitysvammaiset lapset ovat ja miksi he ovat siellä missä ovat.

Vaikka valmistelumatkan tarkoitus oli hyvinkin konkreettinen - suunnitella tulevaa hanketta käytännössä - toi se samalla ymmärrystä mysteeriiin. Tämä matka, konkreettisesti ja henkisesti, on avannut silmiäni Tansanian maaseudun yhteisöllisyydelle, traditioille ja osallisuudelle. Miksi en nähnyt kehitysvammaisia, missä he sitten ovat? He ovat kotona. He ovat poissa ulkopuolisten ja jopa oman kyläyhteisön muilta jäseniltä. Heidät piilotetaan. Heitä hävetään. Heidän olemassaolonsa kielletään. Heitä ei oteta mukaan yhteisöön, heillä eikä aina edes heidän perheillään ole asemaa eikä paikkaa omassa yhteisössään. He ovat näkymättömiä lapsia, joita ei ole, jos kysytään. Tätä kaikkea edellä mainittua osin aavistella jo hankesuunnittelun alussa, mutta toivoin ettei se olisi totta.

Valmistelumatkan alun kommentti ”ainut vaan että meillä täällä Msingissä ei ole kehitysvammaisia” ja tämän hetken tilanne, jolloin yhteisö on löytänyt 12 kehitysvammaista lasta ovat kovin kaukana toisistaan. Muutos on tapahtunut lyhyessä ajassa ja on afrikkalaiset traditiot huomioon ottaen valtava. Prosessi, joka on edeltänyt hankehakemusta, on ollut merkityksellinen. Prosessin myötä kehitysvammaisten lasten perheet ovat nousseet erittäin tärkeään asemaan, niistä on tullut vammaisen lapsen ympärille se tukiverkko, johon hankkeen tulee nojata. Alussa lähdimme etsimään kehitysvammaisia lapsia, mutta hyvin pian toivoimme ja huomasimme löytävämme heidän perheensä.

Minulla oli ennakkokäsitys siitä, että vammaisten asema Msingin alueella on huono. Minulla oli kokemusta ja paljon kuulopuheita siitä, että heidät piilotetaan ja heitä hyljeksitään. Mutta tämä matka, jonka olen tehnyt Tansaniaan ja tansanialaiseen kulttuuriin, on tuonut eteeni myös uutta tietoa ja oivallusta vammaisten asemasta.

Sibusiso-centerin johtaja sanoi valmistelumatkan alkuvaiheissa, että Tansaniassa kehitysvammaisen voi ”kadota” syntymänsä jälkeen, kun taas länsimaalainen kehitysvammaisen lapsi tulee automaattisesti löydettyksi ja mukaan systeemiin, joka on olemassa kehitysvammaisia lapsia varten. Ne 12 lasta, jotka tähän mennessä (lokakuu 2011) on löydetty Msingin alueelta, ovat nyt olemassa. Heidä varten ei ole systeemiä, ei ”polkua”, jota pitkin he tulevat kulkemaan. Heille ei ole tarjolla vammaisen asemaa eikä etuuksia. Mutta he ovat nyt keskellä sitä yhteisöä, jota elävät. He ovat löytymisensä jälkeen

inkluoituneet omaan yhteisöön pelkästään sillä, että heidän olemassaolonsa on tunnustettu, heidän nimensä on kirjoitettu ylös. Avun on löydettävä yhteisöstä, on mahdotonta viedä jokaista kehitysvammaista niihin harvoin keskuksiin, joita Tansaniassa on tarjolla. Tansanian maaseudulla ollaan kenties lähempänä inklusiota kuin Suomessa!

Msingin alueella oltiin valmiimpia kehitysvammaisille suunnattuun hankkeeseen kuin olin otaksunut. Etenkin alueen naisryhmä, josta nyt on muodostumassa hankkeen yhteistyökumppani, oli ennakkoluulottomampi ja avoimempi hankkeelle kuin Tansanian maaseudun traditiot antoivat olettaa. Maaseudun naiset ovat eläneet arkea vammaistenkin lasten kanssa, heille lapset ovat olleet olemassa näiden syntymästä lähtien. Traditiot ovat ohjanneet heitä pitämään vammaiset lapset kotona ja piilottamaan heidät. Äiti on ollut ainoa henkilö, joka on tiennyt miten arki edes jotenkin sujuu vammaisen lapsen kanssa, pärjääminen on kuitenkin ollut voimakkaasti sidoksissa yhteen paikkaan, jopa yhteen huoneeseen. Mutta naisilla on ollut vastauksia valmiina jo kauan. He ovat omassa yhteisössään tienneet, missä kehitysvammaiset lapset ovat. Kukaan ei vain ole ehkä koskaan aiemmin kysynyt heiltä. Naisryhmä tarvitsi alkusysäyksen ja rohkaisun, mutta alkoi toimia heti saatuaan tukea meiltä suomalaisena kumppanina. Naisryhmän aktiivisuus ja rohkeus on puolestaan kannustanut kehitysvammaisten lasten vanhempia. Tämän suuntaiseen johtopäätökseen antoi tukea myös Sibusiso ja Siuyu -centereiden kokemukset siitä, että vanhemmat kyllä tulevat, jos on apua tarjolla. Naisten voima ei ole uusi asia eikä yllätys tutkijoille. Kabadaki (2001) toteaa, että tuloksellisinta ja kestäväntä on kohdentaa apu juuri naisiin, sillä etenkin syrjäseuduilla heillä on motivaatio ja kyky saada aikaa ruohonjuuritason muutoksia (Kapadaki 2001, 105-107). Samalla voidaan osoittaa naisille, että myös köyhistä oloista tulevilla naisilla on mahdollisuus vaikuttaa ja olla osallisia yhteiskunnan kehityksessä. Namibialainen Sister Namibia järjestö valitsi menestyksekkään tasa-arvo kampanjansa johtoon juuri edellä mainitusta syystä tavallisia köyhiä naisia. (Frank & Khaxas 2004,61-65.)

Hankehakemukseen johtava prosessi on noudattanut Suomen ulkoministeriön tarkkaa ohjeistusta. Sen noudattaminen on ollut selkeää, mutta erittäin rajoittavaa. Jatkuvasti on ollut pidettävä mielessä se, millainen hankkeen tulee olla, jotta sille on mahdollista saada hankerahoitusta. Hakemus oli tehtävä niin, että se ”kelpaa” ja täyttää sille asetetut ehdot. Naisryhmän tekemä hakemus ei vastannut Suomen ulkoministeriön hakemuskriteereihin, joten se ei kelvannut sellaisenaan. Lopullinen hakemus oli meidän suomalaisten tekemä.

Valmistelumatka onnistui hyvin ja täytti sille asetetut tavoitteet; idean esiin tuominen ja ajatuksen levittäminen niin, että idea saattoi jäädä alueelle mietittäväksi. Marco Lyamuya tiesi kokemuksensa perusteella ja yhteisön tuntien, miten jatkaa; ”Wait! That´s only we can do”. Minä olisin ollut hätäisempi asian suhteen. Marco Lyamuya ja Hanna Antila-Andersson tiesivät kokemuksen perusteella, että yhteisö tarvitsee aikaa ja toisaalta hienovaraista asian esillä pitämistä. Marco oli koko ajan valmiina vastaamaan ihmisten yhteydenottoihin ja Hanna

puolestaan, käymällä alueella puolen vuoden välein, piti yllä uskoa tulevaan hankkeeseen ja siihen, että suomalainen kumppanijärjestö on tosissaan mukana hankkeessa.

Kun suunnitellaan hanketta afrikkalaiseen maaseutuyhteisöön, nousevat traditiot suureen merkitykseen. Kun suunniteltava hanke kaiken lisäksi liittyy aiheeseen, joka on alueella jollain tavalla tabu, saa suunnittelu lisävaatimuksia traditioiden huomioimisen suhteen. Kehitysvammaisille vahingollisista traditioista huolimatta koko hankkeen suunnittelun ajan meidän suomalaisten kumppaneiden oli luotettava paikalliseen yhteisöön. Tarvittiin nöyryyttä, odotuksen sietoa ja paikallisten ihmisten ja tapojen kunnioitusta, jotta hanke on saatu tähän vaiheeseen kuin se nyt on. Meidän oli luotettava yhteisön voimaan, vaikka se ei aina toiminutkaan meidän mittakaavassamme loogisesti eikä parhaalla mahdollisella tavalla. Meidän suomalaisten hyvä ei välttämättä ollut msingiläisten hyvä. Meidän oli yritettävä voittaa myös alueen miesten luottamus, vaikka yhteistyöneuvottelut heidän kanssaan eivät onnistuneet ensi yrittämällä. Tadele (1999) toteaaakin, että mikäli halutaan rohkaista naisia toimimaan ja edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa, on miesten luottamuksen saavuttaminen tärkeää (Tadele 1999, 33-36). Valmistelumatkasta lähtien on ollut selvää, että hankkeen suunnittelu on vaatinut työtä niin Tansaniassa kuin täällä Suomessakin.

Koen tämän hankkeen suunnittelun olevan niin paikallislähtöinen kuin sen yleensäkin on mahdollista kyseisellä alueella. Vaikka virallinen hankehakemus on tehty ulkoministeriön tiukkojen ohjeiden mukaan, Msingin alueen ihmiset ovat toteuttaneet suunnittelua juuri sillä tavalla kuin itse haluavat. Me suomalaiset sovitamme msingiläisten ajatukset viralliseen hankehakemukseen ja msingiläiset sovittavat virallisen hankehakemuksen suunnitelmat omaan yhteisöönsä. Molemmat joudumme hiukan runnomaan ja väkisin sovittamaan asioita. Päämäärä on kuitenkin sama sekä meillä suomalaisilla toimijoilla että Msingin kyläyhteisön jäsenillä.

Kuva 16. Elisabeth Rose on yksi niistä kehitysvammaisista lapsista, joka perheineen tulee hyötymään tulevasta hankkeesta. Kuva Antila-Andersson 11.2.2011

Vielä emme tiedä, johtaako hakemus rahoituksen saamiseen ja kehitysvammaisille ja heidän perheilleen suunnatun hankkeen aloittamiseen Msingissä, mutta muutos on jo alkanut (Kuva 15.). Msingin alueella on löydetty kehitysvammaisia lapsia, joita siellä ei ole ennen ollut. Näillä lapsilla on nimet ja heillä on perheet. Kukaan ei voi enää sanoa, että heitä ei ole olemassa.

Lähteet

Airaksinen, T. 1987. Moraalifilosofia. WSOY. Juva.

Alasuutari, P. 1993. Erinomaista rakas Watson. Johdatus yhteiskuntatutkimukseen. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Hanki ja Jää.

Alasuutari, P. 1999. Laadullinen tutkimus. Osuuskunta Vastapaino. Tampere. Kolmas uudistettu painos.

Calderisi, R. 2006. The Trouble with Africa; why foreign aid isn't working. Yale university press. New Haven and London.

Caplan, P. 1997. African voices, African lives. Personal narratives from a Swahili village. London.

Community-based rehabilitation 1994. Community-based rehabilitation and the health care referral services. A guide for programme managers. WHO.
http://whqlibdoc.who.int/hq/1994/WHO_RHB_94.1.pdf

Coleridge, P. 1993. Disability, Liberation and Development. An Oxfam Publication.

Desta, D. 2000. Attitudes towards Disability and the Role of Community Based Rehabilitation Programs in Ethiopia. Väitöskirja. Kasvatustieteellisiä julkaisuja, 56, Joensuun yliopisto. Joensuun yliopistopaino, Joensuu.

Frank, L. ja Khaxas, E. 2004. A case study of the 50/50 campaign in Namibia, focusing on women's grass-roots participation. Teoksessa Gender, Citizenship and Governance. Gender, Society and Development series. A global sourcebook. Critical reviews and annotated bibliographies series. KIT, the Netherlands. Oxfam GB.

Formin.finland.fi.

<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15321&contentlan=1&cultu>

From, K. 2010. Että sais olla lapsena toisten lasten joukossa, substantiivinen teoria erityistä tukea tarvitsevan lapsen toiminnallisesta osallistumisesta toimintaympäristössään. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä.

Grönfors, M. 1985. Kvalitatiiviset kenttätyömenetelmät. WSOY, Juva.

Hakkarainen, O., Hisayo, K., Kessey, C., Kontinen, T., Kyllönen, T., Rovaniemi, S. ja Wamai, R. 2003. Kokemuksia Etelän kansalaisyhteiskunnista. Kansalaisjärjestöjen yhteiskunnallinen paikka, resurssit, verkostoituminen ja kehitysyhteistyö. Kehitysyhteistyön palvelukeskus raporttisarja numero 55. Helsinki

Hanketuen käsikirja 1., 2005. Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö. Hanketuen käsikirja osa 1: Suunnitteluopas. Ulkoasiainministeriö. Kehityspoliittinen osasto.

Hanketuen käsikirja 2., 2005. Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö. Hanketuen käsikirja osa 2: Hakuopas. Ulkoasiainministeriö. Kehityspoliittinen osasto.

Hannula, A. 2000. Tiedostaminen ja muutos Paolo Freiren ajattelussa. Systemaattinen analyysi Sorrettujen pedagogiikasta. Väitöskirja. Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 167. Helsinki.

Hellsten, S. 2004. Korruptio kehityksen uhkana. Artikkeliteoksessa Kehityksen etiikka ja filosofia. Heta Gylling (toim.).

Hirsjärvi, S., Remes, P. ja Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Kapadaki, K. 2001. The Feminization of Poverty in Rural Sub-Saharan Africa. Teoksessa Social problems in Africa. New visions. Edited by Apollo Rwomire. Praeger. Westport, Connecticut London

Karakosk, J. ja Ström, K. 2005 : Special Needs Education in Tanzania. A Fact-finding Mission Final Report. 10.1.2005. Ministry for Foreign Affairs of Finland. Prepared by Jussi Karakoski and Kristina Ström, in consultation with the Special Needs Education Unit, Ministry of Education and Culture, United Republic of Tanzania

Karjalainen, J. 2005. Kehityspolitiikan tavoitteet julkisessa keskustelussa. Kehityskysymysten argumentointi viiden suomalaisen sanomalehden kantaaottavissa kirjoituksissa vuonna 2005. Pro-gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Viestintä.

Katsui, H. 2005. Towards Equality -Creation of the Disability Movement in Central Asia- Academic dissertation. The Faculty of Social Science, University of Helsinki. Kynnys ry. Helsinki .

Katsui, H. 2006. Teoksessa Vammaisuuden tutkimus. Antti Teittinen (toim.). Helsingin yliopistopaino.

Kehityspoliittinen kansalaisyhteiskuntalinjaus 2010. Ulkoasiainministeriö, kehitysviestintä. Suomi.

Kehityspoliittinen ohjelma 2007. Kohti oikeudenmukaista ja kestävää ihmiskuntapolitiikkaa. Valtioneuvoston periaatepäätös. Ulkoasiainministeriö. Kehitysviestintä. Suomi.

Kontinen, T. 2007. Learning challenges of NGOs in development : Co-operation of Finnish NGOs in Morogoro, Tanzania. Doctoral dissertation. University of Helsinki.

Kontinen, T. 2008. Teoksessa Vapaaehtoisuus kehitysyhteistyössä. Outi Hakkarainen ja Tiina Kontinen toim. Kehitysyhteistyön palvelukeskus. Helsinki .

Koponen, J. 2011. Teoksessa Kehitysapukeisarin vaatekaapilla. Kontinen Tiina ja Koponen Juha, toim. Tuotanto Into Kustannus, Helsinki. Kustantaja Like-kustannus, Helsinki.

Kuisma, K. 2005. Essays in foreign aid, conflicts and development. Academic dissertation. Helsinki school of economics. HeSe print 2005.

Kuivalainen, J. 2010. Afrikkalainen käsitys ihmisoikeuksista. Alikehittyneen mantereen vaatimus kansojen oikeudesta kehitykseen. Pro gradu 2010. Teologinen tiedekunta

Kuula, A. 2001. Toimintatutkimus . Kenttätyötä ja muutospyrkimyksiä. Vastapaino. Tampere. Toinen painos.

Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka; aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Vastapaino. Tampere.

Leskinen, T. 2003. Globaalin auttajan arvot ja moraalit. Tutkimus suomalaisten asennoitumisesta ja osallistumisesta vapaaehtoiseen kehitysyhteistyöhön. Väitöskirja. Kirkkopalvelut. Helsinki.

Lindberg, M. 2004. Kehityksen kieli - luodaanko maailma sanoilla?. Artikkelit teoksessa Kehityksen etiikka ja filosofia. Heta Gylling (toim.). Gaudeamus. Yliopistopaino, Helsinki.

Lindqvist, M. 1995. *Mieli vai tarkoitus*. Otava .Keuruu.

Maathai, W.M. 2007. *Taipumaton, muistelmat*. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki. Jyväskylä.

Manyara, K. 2008. Artikkelit ”Kansalaisyhteiskunnan vapaaehtoisuus Tansaniassa” (suom. Tiina Kukkamaa) teoksessa *Vapaaehtoisuus kehitysyhteistyössä*, Outi Hakkarainen ja Tiina Kontinen (toim.). Kehitysyhteistyön palvelukeskus, Helsinki.

Mkumbo, K. 2008. *Do Children with Disabilities Have Equal Access to Education? Research report on accessibility to education for children with disabilities in Tanzanian schools*. Dar es Salaam: Hakielimu.
http://www.hakielimu.org/hakielimu/documents/document131Children_disabilities.pdf.
 [letzter Zugriff: 06.05.2009]

Mojibur, R. D. 2004. *Education and child labour in developing countries. A Study on the Role of Non-Governmental Organisations in Bangladesh and Nepal*. Academic dissertation. University of Helsinki.

Naukkarinen, A. ja Ladonlahti, T. 2001. Teoksessa *Inklusion haaste koululle. Oikeus yhdessä oppimiseen*. Pentti Murto, Aimo Naukkarinen ja Tarja Ladonlahti (toim.). Opetus 2000. PS-kustannus. Jyväskylä

Naukkarinen, A. , Saloviita, T. ja Murto, P. 2001. Teoksessa *Inklusion haaste koululle. Oikeus yhdessä oppimiseen*. Pentti Murto, Aimo Naukkarinen ja Tarja Ladonlahti (toim.). Opetus 2000. PS-kustannus. Jyväskylä

Päiväntasaajan valo ja varjot 2006. Afrikkalaisten naisten vahvuus ja taakka. Väestötietosarja 15. Väestöliitto. Helsinki.

Reuster- Jan, U. 2002. *Erzählte Kultur und Erzählkultur bei den Mwera in Südost-Tansania*. Rüdiger Köppe Verlag. Köln.

Saloviita, T. 2001. Teoksessa *Inklusion haaste koululle. Oikeus yhdessä oppimiseen*. Pentti Murto, Aimo Naukkarinen ja Tarja Ladonlahti (toim.). Opetus 2000. PS-kustannus. Jyväskylä

Same and Other 2001. *Negotiating African identity in cultural production*. Edited by Maria Eriksson Baaz and Mai Palmberg. Nordiska Afrikainstitutet.

Swahili-Suomi-Swahili 2002. Sanakirja. Toimittaneet Anu Abdulla, Riikka Halme, Lotta Harjula , Marjukka Pessari-Pajunen. Suomen kirjallisuuden seura. Helsinki. Saarijärven Offset Oy, Saarijärvi.

Swantz, M-L. 1983. *Tansanian nainen. Suomen antropologinen seura. Suomen antropologisen seuran toimituksia 13. Helsinki.*

Tadele, F. 1999. *Men in the kitchen, women in the office? Working on gender issues in Ethiopia*. Teoksessa *Gender works. Oxfam experience in policy and practice*. Edited by Fenella Porter, Ines Smyth and Caroline Sweetman. An Oxfam publication.

Teittinen, A. 2000. *Miten tutkia vammaisuutta yhteiskunnallisena kysymyksenä*. Jyväskylän yliopiston sosiologian julkaisuja 65 2000. Jyväskylän yliopistopaino, Jyväskylä.

Teittinen, A. 2005. *Projektista prosessiksi. Neljä esimerkkiä inklusiivisesta kehittämistyöstä. Kotu-raportteja 4/2005. Kehitysvammaliiton tutkimusyksikkö Kotu. Helsinki.*

Thomson, A. 2004. An introduction to African politics. Routledge, Taylor&Francis group. Great Britain.

Toikko, T. ja Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere.

Ulvila, M. 1995. Learning with the villagers. An account of a participatory research in the Uluguru mountains, Tanzania. Tampereen yliopisto. Sosiologian ja sosiaalipsykologian tutkimuksia Sarja A, Nro 26. Tampereen yliopiston jäljennepalvelu .

Vehkakoski, T. 2001. Vammaiseksi nimeämisestä vammaisuuden luomiseen. Teoksessa Poikkeava vai erityinen? Erityispedagogiikan monet ulottuvuudet. Toim. Tarja Ladonlahti, Aimo Naukkarinen, Simo Vehmas. Atena Kustannus. Juva 2001.

Vehmas, S. 2001. Vammaisuuteen liittyvien rajoitteiden vähentäminen- yksilöön ja yhteisöön kohdistettavien toimenpiteiden moraalinen oikeutus. Teoksessa Poikkeava vai erityinen? Erityispedagogiikan monet ulottuvuudet. Toim. Tarja Ladonlahti, Aimo Naukkarinen, Simo Vehmas. Atena Kustannus . Juva .

Vehmas, S. 2005. Vammaisuus. Johdatus historian, teoriaan ja etiikkaan. Gaudeamus. Helsinki.

Vehmas, S. 2006. Kehitysvammaisuus, etiikka ja sosiaalinen vammaistutkimus. Teoksessa Vammaisuuden tutkimus. Antti Teittinen (toim.). Yliopistopaino. Helsinki 2006.

White paper 2007. Commision of the European communities. Together for Health: A Strategic Approach for the EU 2008-2013.

Voices From Southern Civil Societies 2003 . The interplay on national and global contexts in the performance on Civil Society Organisations in the South. Main report. Policy Papers. Institute of development studies. University of Helsinki.

Muita lähteitä

Asindua, S. 2001. "What is CBR in the African context?", luento CBR: a participatory strategy in Africa. Edito Sally Hartley 2001. www.asksource.info/cbr-hartley.htm

Dube, K. 2011. Luento 1.4.2011, Vammaisjärjestöjä voimaannuttava seminaari. Kynnys ry ja Fidida. Helsinki.

Helsingin sanomat 3.7.2010. Artikkelä ”Usko noituuteen aiheuttaa murhia ja raiskauksia Tansaniassa; lähes jokainen uskoo noitavoimiin ja noitus nivoutuu yhteen uskontojen kanssa”.

Helsingin sanomat 4.8.2010. Mieliä ”Tasa-arvo muistettava kehitysyhteistyössä”.

Helsingin sanomat 2.9.2010. Mieliä ” Idealistinen kehitysapu epäonnistuu väistämättä”.

Kehys ry:n tiedote 26.3.2010

Suomi-sanakirja 2011. <http://suomisanakirja.fi/Kehitysyhteistyö>

Tilastokeskus 2004. , <http://www.stat.fi/til/erop/tau.html>

Wikipedia 2011. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Tansania>

Kuvat

Kuva 1. Kehitysvammainen lapsi kirkon pihamaalla. 3.8.2008 TS

Kuva 2. Opiston alueella on myös vierailijoilla mahdollisuus majoittua. TS 2008.

Kuva 3. Msingin kylän keskustassa on baareja ja kioskeja. Kuva TS 2008.

Kuva 4. Sibusiso-center ohjaa vanhempia vammaisen lapsen hoidossa ja kuntoutuksessa. 15.7.2010. TS

Kuva 5. Sibusiso-centerissä tehdään kehitysvammaisten lasten tarvitsemat apuvälineet omassa puusepänpajassa. 15.7.2010. TS

Kuva 6. Patandin erityisopettajien koulutuslaitos. 17.7.2010. TS

Kuva 7. Siuyussa vammaisilla lapsilla on tehtävänä arjen askareita ja toistensa auttamista. 17.7.2010. TS

Kuva 8. Ilo omin voimin istumaan pääsemisestä. Siuyu. 17.7.2010. TS

Kuva 9. Father-Tom. 17.7.2010. TS

Kuva 10. Siuyu-centeristä käydään koulua läheisessä Primary Schoolissa. 17.7.2010 TS

Kuva 11. Paikallinen naisryhmä kutsui meidät tutustumaan toimintaansa. 21.7.2010. TS

Kuva 12. Kokous paikallisten kyläpäälliköiden ja kunnan virkamiesten kanssa toteutui toisella yrittämällä. 22.7.2010. Kuva H A-A

Kuva 13. Amani-center on päiväkeskus, joka tarjoaa kuntoutusta ja aktiviteetteja kehitysvammaisille lapsille. 27.7.2010. TS

Kuva 14. Tansanian hankejohtaja yhdessä Mehayon asukkaalla kanssa. 26.7.2010. TS

Kuva 15. Yohari oli ensimmäinen kehitysvammainen lapsi, joka löydettiin Msingin alueelta.

H A-A 11.2.2011

Kuva 16. Elisabeth Rose on yksi niistä kehitysvammaisista lapsista, joka perheineen tulee hyötymään tulevasta hankkeesta. H A-A 11.2.2011

Kuviot

Kuvio 1. Hankkeen suunnittelun eteneminen ajallisesti

Liitteet

Liite 1. Valmistelumatkahakemus

HANKESUUNNITELMA vuosille 2011- 2013

Huom! Katso hankesuunnitelman täyttöohje Hakuoppaasta tai internetistä osoitteesta:

<http://global.finland.fi/jarjestoille/>

- uusi hanke
- jatkohanke, merkitse UM:n hankekoodi_____, alkamisvuosi_____
- hankkeen taustalla muita yhteistyövaiheita, vuosina_____
- hankkeen valmisteluun on saatu UM:n hankevalmistelumatkatukea, vuonna_____

Järjestö:**1. Hankkeen perustiedot**

1.1 Järjestön Suomessa rekisteröity nimi	Msingin ystävyysseura ry
1.2 Hankkeen nimi suomeksi	työnimi: Kehitysvammaiset pois piilosta
1.3 Hankkeen nimi englanniksi	
1.4 Hankkeen nimi mahdollisella muulla kielellä	
1.5 Hankkeen sijainti (maa, maakunta, kylä/kunta)	Tansania, Singida, Msingin kunta
1.6 Yhteistyökumppanin nimi	Songela-yhdistys, Songela Development Assosiation
1.7 Yhteistyökumppanin yhteystiedot	Chairman Solomon Matua Msingi FDC, P.O. Box 522, Kinampanda, Singida, Tanzania
1.8 Yhteistyökumppanin hankkeesta vastuulliset henkilöt sekä heidän yhteystietonsa, jos eri kuin yhteistyökumppanin yhteystiedot	Charles Mkumbo gsm +255 787936967 e-mail: charlesmkumbo@yahoo.com Marco Lyamuya marcolyamuya@yahoo.com +255 784 660 277 S.L.P.522, Kinampanda, Singida, Tanzania

1.9 Yhteistyökumppanin ja/tai hankkeen mahdollisten kotisivujen osoite	http://sites.google.com/site/msingifriend/
1.10 Hankkeen suunnitellut aloitus- ja päättymisajankohdat	tammikuu 2011-joulukuu 2013

Vastaa seuraavaan kysymykseen sekä täytä budjettitiivistelmä (1.13) vasta, kun olet vastannut muihin kysymyksiin.

1.11 Hankkeen perusidean tiivistelmä. Kirjoita tähän lyhyesti (**max. 700 merkkiä**) ongelma, johon hankkeella pyritään vaikuttamaan, hankkeen välitön tavoite, sekä konkreettiset toimenpiteet, jotka sen saavuttamiseksi on tarkoitus tehdä.

Tansaniassa kehitysvammaisuuteen liittyy paljon ennakkoluuloja ja uskomuksia. Kehitysvammaisten lasten ihmisoikeudet eivät maaseudulla toteudu edes vähimmäis määrin. Hankkeella halutaan parantaa alueen kehitysvammaisten lasten elämänlaatua ja vaikuttaa aikuisten asenteisiin tietoa lisäämällä.

Alkuvaiheessa pyritään kouluttamaan 3-5 henkilöä, jotka jatkossa kouluttavat muita kyläläisiä. Avainhenkilöiden kouluttajiksi etsitään ammattilaisia Tansaniasta, esimerkiksi sosiaalityöntekijä, lääkäri, omaisjärjestön edustaja sekä erityisopettaja. Aikuisväestön tiedon lisäämisen kautta pyritään aktivoimaan kehitysvammaisten vanhempia ja vaikuttamaan kehitysvammaisten oloihin.

Aloitetaan kehitysvammaisille tarkoitettu toiminta, esimerkiksi kerhotyyppinen työtoiminta.

1.12 Jos kysymyksessä on jatkohanke, kerro tässä hankkeen tähänastisten vaiheiden keskeiset tulokset.

1.13 Budjettitiivistelmä

Budjetti rakennetaan valmistelumatalla

vuosi			
Järjestön omarahoitus			
Haettava hanketuki			
Kulut yhteensä			

1.14 Hankkeen mahdollinen muu rahoitus. Jos hanke saa muuta rahoitusta, mainitse rahoituksen määrä ja lähde.

Määrä	Lähde

2. Yhteistyökumppani ja kumppanuus

2.1 Millä perusteella yhteistyökumppani on valittu?

Msingin ystävyysseura on tehnyt Songela-yhdistyksen kanssa yhteistyötä aikaisemmissa hankkeissa ja aloite on tullut siihen kuuluvilta ihmisiltä. Yhteistyöhön pyritään kuitenkin myöhemmin saamaan mukaan paikallinen omaisjärjestö tai useampia, jos sellaisia seudulta löytyy.

2.2 Onko yhteistyökumppanin kanssa tehty aiemmin yhteistyötä, jos niin milloin ja millaista?

Parhailaan on meneillään Työ- ja taitohanke, jossa Songela on yhteistyökumppanina. Hanke alkoi 2008 ja

sen on määrä jatkua vuoteen 2012. Hankkeessa tuetaan nuoria peruskoulussa (primary school) ja varsinkin jälkeisissä opinnoissa. Peruskoululaisille kokonaan orvoille lapsille tulee tukea kummiohjelman kautta. Sen jälkeen tuetaan oppikouluun (secondary school) päässeitä ja etsitään opintopolkuja ja työpolkuja niille, jotka eivät oppikouluun pääse. Parhailtaan on menossa 2. noin vuoden pituinen ammattikurssi heille paikallisessa kansanopistossa. Songela vastaa hankkeen käytännön järjestelyistä. Rahoitus tulee pääasiassa Suomesta.

2.3 Lisätietoja yhteistyökumppanista.

Songela on vuonna 2005 Msingin kylässä perustettu järjestö, joka on rekisteöity Tansaniassa vuonna 2006. Sillä on noin 150 jäsentä. Tavoitteena on edistää hankkeita, jotka parantavat elinmahdollisuuksia Msingissä ja lähiseudulla. Puheenjohtaja on maanviljelijä Solomon Matua.

2.4 Millainen on yhteistyökumppanin oma panos hankkeen toteuttamisessa (työvoima, taloudellinen panos, muu)?

Sitä on tarkoitus kartoittaa valmistelumatalla. Jos seudulta löytyy yhteistyöhön halukkaista omaisjärjestöjä, Songelan rooliksi tulee hankkeen ja viranomaisyhteistyön koordinoiminen ja koulutukseen sopivien ihmisten etsiminen yhdessä omaisjärjestöjen kanssa.

2.5 Mitkä muut tahot osallistuvat yhteistyöhön? Mikä on heidän roolinsa ja panoksensa hankkeessa (esim. suomalaiset, paikalliset tai kansainväliset järjestöt tai viranomaiset)?

Paikalliset viranomaiset kuten Iramban piirikunta (district) ovat suhtautuneet alustaviin kyselyihin erittäin kiinnostuneesti. Valmistelumatalla kartoitetaan, kuinka paljon piirikunnalta saadaan tukea. Ainakin piirikunnan sairaalassa toimiva lääkäri Andrew Kidaila on luvannut tukensa ja asiantuntemuksensa käyttöön, Samoin district executive director Fortunatus Fwema.

Iramban alueella toimii lukuisia kirkkokuntia. Niistä roomalaiskatolisella, luterilaisella sekä helluntai- ja muslimiseurakunnilla on jonkinlaista vammaistyötä. Valmistelumatalla selvitetään, löytyykö näiltä tahoilta yhteistyöhalua ja -mahdollisuuksia.

Msingissä toimii useita aktiivisia naisryhmiä. Niiden kanssa neuvotellaan yhteistyöstä. Naisryhmillä on myös yhteinen työpajarakennus, joka alustavien tiedustelujen mukaan olisi käytettävissä kehitysvammaisille järjestettävän työtoiminnan paikaksi, jos sellaista tarvitaan.

3. Hankkeen tausta ja kestävyys

3.1 Miten hankkeen idea sai alkunsa? Onko se esimerkiksi osa jotain suurempaa hankekokonaisuutta?

Lääkäri Andrew Kidailan perheessä oli kehitysvammainen tytär, joka kuoli noin vuosi sitten seitsemänvuotiaana. Hänen kanssaan käydyistä keskusteluista lähti ensimmäinen idea asenneilmapiiriin vaikuttamisesta. Kun tuli mahdolliseksi kytkeä hanke Msingin ystävyysseuran kummivastaavan Taina Salmelan opintoihin, ajatus kiteytyi hankeideaksi.

Se sopii myös jo meneillään olevan Työ- ja taitohankkeen oheen, koska TT-hankkeessa on myös koulutusosio, jossa pyritään voimaannuttamaan orpojen lasten nykyisiä huoltajia. Tavoitteena on vakuuttaa lasten nykyiset huoltajat siitä, että kaikkia lapsia kohdeltaisiin tasapuolisesti ja kaikki pääsisivät esim. kouluun.

3.2 Kerro lyhyesti hankkeen toimintaympäristöstä.

Hanke sijoittuu Msingin kunnan alueelle Tansanian maaseudulle. Kunta koostuu kolmesta kylästä, joissa on noin 12 000 asukasta. Alueella ei ole sähköä, tieverkosto on ajoittain heikossa kunnossa ja välimatkat ovat pitkät. Lähin kaupunki, Singida, on noin 60 kilometrin päässä.

Ystävyyssseuran ja kyläläisten kesken on toteutettu useita hankkeita, joita Suomen ulkoasiainministeriön kehityspoliittinen osasto on tukenut. Jokaiseen kylään on ystävyyssseuran toimesta rakennettu kaivoja ja koulu, jossa suurin osa kylän lapsista käy ainakin osan peruskoulun luokista. Kylässä on myös kansanopisto, jossa on metallialan, puutyön, kotitalouden ja ompelun kursseja.

Lisäksi Msingin kylään on rakennettu kunnan yhteinen terveysasema ja henkilökunnan asuinrakennus Msingin ystävyyssseuran ja kyläläisten yhteistyönä.

3.3 Millainen on hankkeen toimialan yleinen kehitystaso kohdealueella? Miten paikallinen hallinto tällä alalla ja näissä asioissa toimii? Miten paikallinen hallinto osallistuu hankkeen toteutukseen tai rajoittaa sitä?

Kehitysvammaisille on palveluita vain maan suurimmissa kaupungeissa ja sielläkin niukasti. Esimerkiksi kouluja on vain Dar es Salaamissa, Mwanzassa, Morogorossa ja Arushassa. Iramban paikallishallinto on erittäin kiinnostunut yhteistyöstä, koska mitään palveluja ei tällä hetkellä ole.

3.4 Miten hanketta on suunniteltu?

Hankkeelle on jo nimetty yhteyshenkilöksi opettaja Charles Mkumbo, lisäksi msingiläinen hankevastaava Marco Lyamuya on aktiivinen suunnittelussa. He ovat miettineet hankkeen tavoitteita ja luvanneet tehdä ennen hankevalmistelumatkaa alustavaa kyselyä kyläläisten keskuudessa sekä valmistella viranomaisyhteistyötä.

3.5 Mitkä ovat ne hyödynsaajien kannalta keskeiset ongelmat, joihin hankkeella pyritään vaikuttamaan?

Hyödynsaajina ovat kehitysvammaiset lapset ja heidän omaisensa. Ongelmana on, että kehitysvammaisille ei ole koulua tai muuta toimintaa. Heidä ei näy kyläyhteisöissä. Heidät piilotetaan. Kehitysvammaisuutta pidetään jonkinlaisena jumalan rangaistuksena, koska ei tiedetä, mistä se johtuu. Kehitysvammaisuuteen liittyy häpeää ja syyllisyyttä. Heidän ihmisoikeutensa tasavertaisina kansalaisina ei toteudu.

3.6 Millaiset riskit voivat vaikuttaa hankkeen onnistumiseen? Miten näiden riskien toteutumista pyritään ennaltaehkäisemään?

Riskinä on, että vanhat uskomukset ovat niin voimakkaat, että tarkoitettua työtoimintaa ei ehditä saada alkuun kolmen vuoden ajassa. Pyritään valitsemaan alkukoulutukseen mukaan myös sellaisia henkilöitä, joilla on itsellä tai lähipiirissä kehitysvammaisen lapsi tai muuta aiempaa kokemusta kehitysvammaisista; näin motivaatio toiminnan jatkamiseen olisi itselle henkilökohtainen. Koulutettaville järjestetään tutustumiskäyntejä Tansaniassa kehitysvammaisten toimintapaikkoihin, jotta he näkevät miten asia käytännössä toimii.

3.7 Luoko hanke jonkin uuden rakenteen tai toimintatavan, vai tuetaanko sen avulla jo olemassa olevaa? Selvitä.

Tavoitteena on luoda uusi toimintatapa eli toimintaa kehitysvammaisille.

3.8 Miten ja milloin vastuu hankkeesta siirretään paikalliselle hallinnolle, paikalliselle järjestölle tai hyödynsaajille itselleen?

Hanke suunnitellaan kolmevuotiseksi; kaksi ensimmäistä vuotta panostetaan 3-5 henkilön kouluttamiseen ja kolmas vuosi keskittyy kehitysvammaisille suunnatun toiminnan aloittamiseen. Tämän kolmen vuoden aikana korostetaan jatkuvasti esim. omaisten osallisuutta ja aktiivisuutta. Jos yhteistyöhön löydetään mukaan paikallinen omaisjärjestö tai –järjestöjä, se tai ne tuntuisivat lunnollisilta vastuunkantajilta. Tämä kuitenkin selviää vasta valmistelumatkalla.

Paikallishallinto pyritään kytkemaan hankkeeseen mukaan alusta alkaen jo suunnitteluvaiheessa. Se tietää

jo nyt hankkeen suunnittelusta.

4. Hyödynsaajat

4.1 Keitä ovat hankkeen välittömät hyödynsaajat? Paljonko heitä on (arvio)?

Kehitysvammaiset lapset ja heidän omaisensa. Määristä otetaan selvää valmistelumatalla.

4.2 Keitä ovat hankkeen välilliset hyödynsaajat?

Koko kyläyhteisö

Jos haettava avustus on alle 20.000 €, vastaa seuraavaan kysymykseen:

4.3 Miten hyödynsaajat itse osallistuvat hankkeeseen?

Valmistelumatkan tarkoitus on selvittää myös tätä kohtaa.

Jos haettava avustus on 20.000 € tai enemmän, vastaa seuraavaan kysymykseen:

4.4 Erittele hankkeeseen osallistumisen tavat kunkin hyödynsaajaryhmän osalta erikseen.

5. Hankkeen tavoite, toteutussuunnitelma, seuranta ja tiedotus

Tavoitteet

5.1 Mikä on hankkeen pitkän tähtäimen kehitystavoite?

Kehitysvammaisten lasten elämänlaadun parantaminen

5.2 Mikä on hankkeen välitön tavoite?

(Alueellisesti ja hyödynsaajien osalta rajattu)

Alueen aikuisväestön tiedon lisääminen kehitysvammaisuudesta

Jos haettava avustus on 20.000 € tai enemmän, vastaa seuraavaan kysymykseen:

(myös pienempää hanketukea hakevat voivat halutessaan vastata tähän)

5.3 Mitkä ovat hankkeella tavoiteltavat tulokset?

Toteutus

5.4 Millaisilla toimenpiteillä hankkeen tuloksiin ja välittömään tavoitteeseen pyritään? Mikäli mahdollista, merkitse tähän myös toimenpiteiden karkea (vuositason) toteutusaikataulu.

Koulutuksella ja tietoiskuilla, tutustumiskäynneillä.

Hankkeen ensimmäisenä ja toisena vuonna keskitytään koulutukseen, kolmantena vuonna työtoiminnan aloittamiseen.

Tämä kohta yksilöityy valmistelumatalla.

Jos haettava avustus on alle 20.000 €, vastaa seuraavaan kysymykseen:

5.5 Mitä hankkeen toteutuksen vastuunjaosta on kumppanin kanssa sovittu?

Sovitaan valmistelumatkalla.

Jos haettava avustus on 20.000 € tai enemmän, vastaa seuraavaan kysymykseen:

5.6 Kuvaa hankkeen toteutus- ja seurantaorganisaatio ja vastuunjako.

Seuranta

5.7 Millä tavoin suomalaisen järjestön vastuuhenkilöt seuraavat hanketta ja sen varainkäyttöä sekä osallistuvat hankkeen toteutukseen?

Alkuvaiheessa Taina Salmela on paikanpäällä käynnistämässä hanketta yhdessä paikallisten vastuuhenkilöiden kanssa. Myöhemmin hanketta seurataan yhdessä Työ- ja taitohankkeen kanssa vuosittaisilla seurantakäynneillä. Paikalliset vastuuhenkilöt raportoivat hankkeen edistymisestä ja varojen käytöstä kirjallisesti kaksi kertaa vuodessa.

5.8 Miten paikalliset yhteistyökumppanit seuraavat hanketta ja sen varojenkäyttöä?

Tätä ei ole vielä sovittu.

5.9 Millaista sanallista tai numerotietoa hankkeen etenemisestä kerätään?

Asiasta sovitaan valmistelumatkalla

5.10 Missä ja miten hankkeen paikalliskulujen kirjanpito ja tarkastus järjestetään?

Msingin alueelta on ollut vaikea löytää järjellisen hintaista luotettavaa tilintarkastusta. Tähän asti muut hankkeet on tarkastettu Suomessa.

5.11 Onko hankkeelle suunniteltu väliarviointia tai arviointia sen päätyttyä? Jos, niin miten arviointi tai arvioinnit toteutetaan?

Väliarviointi avainhenkilöiden koulutuksen jälkeen eli noin vuoden kuluttua. Loppuarviointi hankkeen päätyttyä.

Tiedotus

5.12 Selvitä, miten hankkeesta tiedotetaan. Tuo esille tiedotuksen tavoitteet, kohderyhmät, tiedotusaineistot ja niiden jakelukanavat.

Tätä tutkitaan valmistelumatkalla. Tässä hankeessa tiedotus on erityisen tärkeää.

6. Vapaaehtoinen selostus hankkeesta ja sen toimintatavasta

(vapaaehtoinen: jos hankesuunnitelmalomakkeen muut kysymykset eivät sovi tai riitä hankkeen kuvailemiseen, kerro tässä lisätietoja.)

- Msingin alue on syvää maaseutua ja alueen kouluissa tai muuallakaan julkisilla paikoilla ei näy kehitysvammaisia. Tansaniassa kehitysvammaisuuteen liittyy paljon ennakkoluuloja ja uskomuksia. Kehitysvammaisten lasten ihmisoikeudet eivät ennakkotiedon mukaan toteudu Msingin alueella edes vähimmäisessä määrin. Alueen aikuisväestön tieto kehitysvammaisuudesta on pitkälti taikauskoon liittyvää. Hankkeella halutaan parantaa alueen kehitysvammaisten lasten elämänlaatua ja vaikuttaa aikuisten asenteisiin tietoa lisäämällä.

- Hankkeen alkuvaiheessa pyritään kouluttamaan 3-5 henkilöä, jotka jatkossa kouluttavat muita kyläläisiä. Koulutuksen pääpaino on kehitysvammaisuudessa; mitä se on, mistä se voi johtua, millaisia erilaisia kehitysvamma-diagnooseja, mitä kehitysvammainen voi oppia ja millaista työtä hän voi tehdä, mitkä ovat kehitysvammaisten oikeudet. Avainhenkilöiden kouluttajiksi valitaan ammattilaisia Tansaniasta, esimerkiksi sosiaalityöntekijä, lääkäri, omaisjärjestön edustaja sekä erityisopettaja. Mahdollisuuksien mukaan kouluttajat valitaan läheltä kyläyhteisöjä. Koulutuspaikkana paikallinen kansanopisto.
- Aikuisväestön tiedon lisäämisen kautta pyritään aktivoimaan kehitysvammaisten vanhempia ja vaikuttamaan kehitysvammaisten oloihin.
- Aloitetaan kehitysvammaisille tarkoitettu toiminta, esimerkiksi kerhotyyppinen työtoiminta. Toiminta pohjautuu ns CBR-malliin (Community Based Rehabilitation), jossa toiminta toteutetaan vammaisten omissa yhteisöissä ja oman yhteisön tuella.

7. Hankkeen budjetti ja rahoitussuunnitelma

Hankkeen budjetti	Vuosi	Vuosi	Vuosi	Yhteensä
-------------------	-------	-------	-------	----------

1. Henkilöstökulut (Liite 1)

Suomalaisen henkilöstön palkka- ja sivukulut

Suomalaisten asuminen ja matkakulut

Paikallisen henkilöstön palkka- ja sivukulut

Muut henkilöstökulut

Suomalaisten vapaaehtoistyön arvo

Henkilöstökulut yhteensä

2. Toimintokulut (esimerkiksi koulutus) (Liite 2)

Ostetut asiantuntijapalvelut

Muut kulut

Toimintokulut yhteensä

3. Materiaalit, hankinnat ja investoinnit (Liite 3)

Laite- ja materiaalihankinnat

Rakentaminen

Muut hankinnat

Tavaralahjoitusten arvo

Materiaalit, hankinnat ja investoinnit yhteensä**4. Käyttö ja kunnossapito (Liite 4)**

Käyttökulut

Kunnossapitokulut

Käyttö ja kunnossapito yhteensä**5. Seuranta-, arviointi- ja tiedotuskulut (Liite 5)**

Henkilöstökulut ja ostopalvelut

Matka- ja majoituskulut

Muut kulut

Tiedotuskulut Suomessa (enintään 5 % kokonaiskuluista)

Seuranta-, arviointi- ja tiedotuskulut yhteensä**TOTEUTUSKULUT YHTEENSÄ****6. Hallintokulut (Liite 6)**

Hallinnon palkka- ja sivukulut

Toimistokulut

Suomalaisen järjestön lakisääteiset tilintarkastuskulut

Varainhankinnan kulut (ei tiedotuskuluja)

Suomalaisten vapaaehtoistyön arvo

Hallintokulut yhteensä**HANKKEEN KOKONAISKULUT YHTEENSÄ**

Hallintokulujen osuus kokonaiskuluista (enintään 10%)

Hankkeen rahoitussuunnitelma	Vuosi	Vuosi	Vuosi	Yhteensä
------------------------------	-------	-------	-------	----------

1. Järjestön omarahoitus (Liite 7)

Rahallinen osuus

Vapaaehtoistyö ja tavaralahjoitus

Järjestön omarahoitus yhteensä

Omarahoitus kokonaiskuluista (vähintään 15%)

2. Ulkoasiainministeriön hanketuki

Aiempi hanketuen myöntö

HAETTAVA HANKETUKI**HANKKEEN KOKONAISSRAHOITUS YHTEENSÄ****8. Hankkeen kehityspoliittiset päämäärät ja läpileikkaavat teemat**

8.1. Mikä on tai ovat hankkeen kehityspoliittinen päämäärä tai päämäärät? Merkitse yksi päätavoite ja korkeintaan kolme merkittävää osatavoitetta:		
Päätavoite	Osatavoite	
		Äärimmäisen köyhyyden ja nälän poistaminen
		Peruskoulutuksen ulottaminen kaikille
		Sukupuolten tasa-arvon ja naisten aseman parantaminen
		Lapsikuolleisuuden vähentäminen
		Odottavien äitien terveyden parantaminen
		HIV/AIDS:in vastainen työ
		Malarian ja muiden merkittävien tautien vastustaminen
		Ympäristön kestävä kehitys
		Puhtaan veden saanti
		Slummien olojen kohennus

		Yksityisen sektorin toimintaedellytysten ja taloudellisen vuorovaikutuksen lisääminen
		Demokratian, ihmisoikeuksien ja hyvän hallinnon edistäminen
		Rauhantilan ja turvallisuuden edistäminen
		Oikeudenmukaisen ja sääntöperusteisen kansainvälisen kaupp- ja rahoitusjärjestelmän kehittäminen
		Kehitysmaiden velkaongelman ratkaiseminen kansallisin ja kansainvälisin toimin
		Uuden teknologian ja erityisesti informaatioteknologian hyötyjen saattaminen kehitysmaiden käyttöön yhdessä yksityisen sektorin kanssa
		Ei mikään edellä mainituista. Muu, mikä?

Jos haettava avustus on 20.000 € tai enemmän, vastaa seuraavaan kysymykseen, muuten siirry kysymykseen 8.3.

8.2 Miten hankkeen suunnittelussa on huomioitu kehitysmaan köyhyydenvähentämishjelma (PRSP) tai vastaava? Jos sitä ei ole huomioitu, perustele miksi:

8.3. Kehityspolitiikan läpileikkaavat teemat		
Kehityspoliittiseen ohjelmaan sisältyy joukko ns. läpileikkaavia teemoja, joiden toteutumiseen pyritään kehityspolitiikassa kautta linjan.		
Vastausohje: merkitse kohtaan "vaikutus" alla olevan taulukon mukainen merkki sen mukaan, millaisia vaikutuksia arvioit hankkeella olevan. Perustele yhdellä virkkeellä tärkeimmät myönteiset ja haitalliset vaikutukset		
Vastausvaihtoehdot:	++	merkittävä myönteinen vaikutus
	+	myönteinen vaikutus
	0	ei vaikutusta
	-	haitallinen vaikutus
Teemat	Vaikutus	Perustelu/lisätiedot

Ympäristövaikutukset:		
Puhtaan veden saanti ja haku sekä sanitaatio	0	
Ympäristökuormitus (maa, vesi, ilma(sto), jäte)	0	
Luonnon monimuotoisuuden säilyminen	0	
Luonnonvarojen kestävä käyttö (ml. energia, kulutus, eroosio)	0	
Sukupuolten välisen eriarvoisuuden vähentäminen		
Työn jakaantuminen sukupuoleen perustuen	+	Gender-kysymykset sisältyvät koulutukseen
Naisten tulonhankinta, omistusoikeudet	+	-"-
Naisten osallistuminen päätöksentekoon	+	-"-
Lisääntymisterveys, lisääntymisoikeudet	+	-"-
Väkivallan vähentyminen	++	Tietämättömyys aiheuttaa kehitysvammaisiin kohdistuvaa väkivaltaa
Yhtäläiset koulutusmahdollisuudet	++	Koko hankkeen pointti
Helposti syrjäytyvien ryhmien tukeminen (vammaset, etniset tai uskonnolliset vähemmistöt, alkuperäisväestö, lapset)		
Helposti syrjäytyvät ryhmät yhteisön jäseninä (asenoituminen helposti syrjäytyviin ryhmiin)	++	Tästä koko hankkeessa on kysymys, asenteiden muuttamisesta.
Helposti syrjäytyvien ryhmien osallistaminen	++	-"-
Helposti syrjäytyvien ryhmien yhtäläiset oikeudet	++	-"-
Hyvä hallinto ja demokratian edistäminen		
Korruption väheneminen	0	

Paikallisen hyvän hallinnon osaamisen edistäminen	+	Hanke tehdään yhdessä paikallishallinnon kanssa
Taloushallinnon avoimuus ja tiedonjako (toteuttajien välillä)	++	
Kansalaisyhteiskunnan tiedonsaannin paraneminen	++	
Kansalaisyhteiskunnan osallistumisen lisääminen	++	

9. Allekirjoitukset

Paikka ja päivämäärä

Allekirjoitus

Nimen selvennys

Tehtävä

Paikka ja päivämäärä

Allekirjoitus

Nimen selvennys

Tehtävä

Liitteet:

Mahdolliset sopimukset, avustuspyynnöt ja toimiluvat

Liite 2. Naisjärjestön hankehakemus

A PROJECT DESIGN AND PROPOSAL

ON MENTAL DISABLED CHILDREN

NAME OF ORGANIZATION: NGUNA WOMEN COOPERATIVE SOC MSINGI

ADDRESS: C/O MSINGI FDC, P.O BOX 522, KINAMPANDA-SINGIDA TANZANIA
EAST AFRICA

E.MAIL –lyamuyame@yahoo.com

PHONE NUMBER +255787 936967; +255789 687288; +255784660277,
+255787858280.

CONTACT PEOPLE. - CHRISTIN MAKALA AND MEDRINE SHILLA.

PLACE/LOCATION AREA-MSINGI WARD IN IRAMBA-SINGIDA REGION

DEVELOPMENT PARTNER –(TAINA SALMELA) – M.F.A - FINLAND.

A PROJECT PROPOSAL OF NGUNA GROUP OF WOMEN COOPERATIVE FROM MSINGI WARD.

A DESIGN OF PROJECT ON DISABLE CHILDREN PARTICULARLY ON MENTAL DISABILITY AGED UNDER 18 YEARS OLD

THE BASELINE OR INTRODUCTION OF THE PROJECT.

NGUNA is a vernacular term meaning SAVE ME in English language. The organization of women from Msingi ward decided to name the cooperative activities from the fact that they have been disregarded by men and other powers in income generation activities for the purpose getting their essential daily needs and capital domination.

The group had been into existence since August of 2010 as a get together integrated women from Msingi, Ishinsi and Ndala villages. They began as a social house keeping and hygiene training under an expert Mrs. Beatrice Mrema of Msingi Women Group coordinator of Msingi Friendship Association.

They have several objectives in running their cooperation which will be mentioned later. Among many mentally disabled children of Msingi ward their main concern in up bringing and conducting philanthropic responsibilities and care to them.

THE PROBLEM ALLEVIATING TO THE PROJECT IS AS FOLLOWS BELOW IN BRIEF.

There are several disabled children at Msingi as it is in other places in the world. Among these there is small group of disabled people especially children who has been overlooked and forgotten by the community almost everywhere in the rural and may be in urban area in our visit state of Tanzania. Those are the mental disabled children in our society.

Women as mothers come to realize they burden act practiced by many parents and social groups including the government itself that the mental retardation children are almost helpless. Being among the crosscutting issue the disabled are prioritized.

It is their desire and aspiration of NGUNA group who revealed this problem so they have decided to help these children in different ways by going around the villages and recognize all the children of this category.

RATIONALE OR THE JUSTIFICATION OF THE PROJECT.

Women group of Msingi is pioneering in cooperative activities .They can only manage duties within their reach such as children care, house keeping, and other common income generating activities which can help their families and the nearby society surrounding them.

As long as they need training and empowerment in Interprenewing their goals set. From that point financial and training or study tours will need support from stabilized partners or others

THE FOLLOWING IS OUR EXECUTIVE SUMMARY

CHAIR PERSON:-xxxxxx

EXECUTIVE SECRETARY:-xxxxx

TREASURE:-xxxxxx

COMMITTEE MEMBERS.- xxxxxxx

THE GUARDIAN- MATRON xxxxxxxx

THE LIST OF NGUNA COOPERATIVE MEMBERS:-

The group has 23 members who come from three villages of Msingi ward namely Msingi, Ishinsi and Ndalla. Most of them come from Msingi because they were founder members of the group before members from other villages.

The list is as follows.

SN	NAME	VILLAGE
1	xxxxxx	MSINGI
2	xxxxxxxx	NDALA
3	xxxxxxxx	MSINGI
4	xxxxxxxx	MSINGI
5	xxxxxxxx	NDALA
6	xxxxxxxx	MSINGI
7	xxxxxxxx	MSINGI
8	xxxxxxxx	MSINGI
9	xxxxxxxx	MSINGI
10	xxxxxxxx	MSINGI

11	XXXXXXXX	MSINGI
12	XXXXXXXX	MSINGI
13	XXXXXXXX	MSINGI
14	XXXXXXXX	MSINGI
15	XXXXXXXX	MSINGI
16	XXXXXXXX	MSINGI
17	XXXXXXXX	NDALA
18	XXXXXXXX	NDALA
19	XXXXXXXX	ISHINSI
20	XXXXXXXX	MSINGI
21	XXXXXXXX	NDALA
22	XXXXXXXX	ISHINSI
23	XXXXXXXX	ISHINSI

THE ABOVE LIST OF MEMBERS OF NGUNA CROUP AND TYPE OF MEMBERSHIP

From our declaration we voluntarily united to form a group of ward women called NGUNA as a CBO (Community Based Organization) . Its purpose is to render services to mental disabled children to our area as improving our standards of living to ourselves and our families.

It's a membership profit making CBO.

The aim of starting this group is to liberate ourselves from the economic stress concerning our needs and help to raise the national economy by producing goods through efforts .

We wish could reach our desired goals as a vision. The mission will be our bridge to the desired future of better living.

VERYFYING MEANS OF THESE CHILDREN TO THE PROJECT TURN OVERS IN THE COMING FUTRE.

- a. Record keeping
- b. Progress reports to development partners and the government
- c. Baseline survey through Monitoring and Evaluation by stages periodically
- d. Financial reports and occasional provision of goods
- e. Project reports
- f. Through often visits
- g. Physical verification

PROJECT IMPLEMENTATION AND MANAGEMENT ARRANGEMENT AND ORGANIZATION.

We have chosen several committees which will deal with with finance, production and services. Each has its leadership in supervising plans and budgets which will later be discussed in the general assembly. They will balance to its totality after an agreed decision.

Each committee is comprises of six members where there is a person to chair every committee and the secretary.

Budget is the main thing to be referred before every step of planning the activities either in fund using or fund raising.

The master planners should be the chairperson, secretary and treasurer. In every aspect they are entitled to correspond with outside sources by asking for grants or any type of support on our behalf.

We have our account in the bank, always money should be safety kept in the account if not in use.

We have decided to keep close with our counterparts of MFA for help be it technically of advise.

We have four signatories who are allowed to draw the money from the bank Our account number is 5062301144 at the NMB Kiomboi which started to operate since 13 April 2011.

Everything is done through discussion through the supreme management organ can decide some matters on behalf of the members then later they inform the group during the sitting.

THE LIST OF MENTAL DISABLED CHILDREN AT MSINGI WARD. (THE BENEFICIARIES OF THE PROJECT)

S/N	NAME	SEX	AGE	PARENTS NAME	VILAGE	TYPE
1	xxxxxxxxxx	M	12	xxxxxxxxxx	NDALA	1
2	xxxxxxxxxx	M	7	xxxxxxxxxx	NDALA	1
3	xxxxxxxxxx	M	12	xxxxxxxxxx	NDALA	2
4	xxxxxxxxxx	M	6	xxxxxxxxxx	NDALA	1
5	xxxxxxxxxx	F	9	xxxxxxxxxx	NDALA	1
6	xxxxxxxxxx	M	11	xxxxxxxxxx	MSINGI	2
7	xxxxxxxxxx	M	11	xxxxxxxxxx	MSINGI	1
8	xxxxxxxxxx	M	7	xxxxxxxxxx	MSINGI	1
9	xxxxxxxxxx	M	13	xxxxxxxxxx	ISHINSI	1
10	xxxxxxxxxx	M	4	xxxxxxxxxx	ISHINSI	1
11	xxxxxxxxxx	M	6	xxxxxxxxxx	ISHINSI	2
12	xxxxxxxxxx	F	2	xxxxxxxxxx	ISHINSI	1

	KEY. 1 MENTAL DISABILITY 2. BOTH MENTAL AND BODY DISABILITY
--	--

The women group as we are we conducted a simple research to identify these children from the villages by visiting the families. To begin with we have decided to offer friendly visits by examining parents politely and friendly. Through candid conversations they gave clear explanations on what happened and how do they go along with such children on day to day living.

We are offering comfort, clothing as small support. In the future, we have planned to assist them on renewing their local shelter and other provisions as our financial stability allows.

We haven't promised big things to parents since the plan is to show the society that these parents and guardians need assistance from people with good will to them.

It happens to some mothers never get time to work other than nursing such children.

THE BUDGET ESTIMATED FOR THREE YEARS. FROM 2011 – 2013.

ACTIVITIES	ACTORS	TIME FRAME	THREE YEARS ESTIMATED BUDGET			TOTAL IN TSHs.	SOURCE
			2011	2012	2013		
Account opening process	Chair person, Secretary, Treasurer, One member	April 2011	100,000.			100,000.	Members contribution
Stationary items including stamps	Secretary & treasurer	April 2011	25,000.			25,000.	Member's contributions
Facilitating disabled(mental) children and office renting	Chairperson, Secretary Treasurer and finance committee	July 2011 to June 2012	400,000.	500,000.		900,000.	Members and partners from Finland
Office building, training and Funds for gardening	Production committee, Chairperson, secretary and treasurer	July 2011 to Dec 2012	500,000.	400,000.		4,500,000.	Foundation for Civil societies, partners from Finland

Sponsoring children to training. Income generating capital	All committees	Jan 2012 to June 2013		3,500,000.	3,500,000.	7,000,000	Foundation for Civil Societies and partners from Finland
Helping families with handicapped mentality children and entrepreneurship activities.	Services committee, chairperson, Secretary & treasurer	July 2013 to Dec 2013.			10,000,000.	10,000,000.	Members, foundation for Civil societies and partners from Finland

ACTIVITIES TO BE DONE IN THE PROCESS OF THE PROJECT CONCERN.

The project will involve several activities during the process in the course of time. These activities mentioned will be either on the income generating or services to mental disabled children.

- I. Selection of committees
- II. Planning income generating duties or activities
- III. Research on where the mental disabled children are
- IV. Visiting the families with disabled children
- V. Working on productive activities
- VI. Designing a project proposal on mental disabled
- VII. Helping the families of disabled children
- VIII. Fund raising activities
- IX. Meetings on M&E to the group
- X. Study visits to places where the disabled are taken care as special schools
- XI. Drama, plays to display our duty of taking care of the mental disabled families.
- XII. Attending to the community services duties.

SIMPLE TASKS TO BE DONE.

The group leaders to attend the village meetings so as to educate the society on what NGUNA group is performing.

Visiting the Development Officer, Social Welfare Officer and the Cooperative Officer to introduce the group officially.

To plan when every committee will meet and when will we give a brief feedback to the general assembly.

Giving financial report after every three months.

Buying farm produce for better marketing on profit.

Cultivation on cash crops during farming season.

Fundraising activities and domestic science commercial duties.

Art and craft work e.g Ceramics etc.

Mini – SACCOS practice within members.

RISKS AND ASSUMPTIONS TO THE PROJECT.

To any project started it happens to occur risks as assumptions.

We may or may not overcome the following assumed risks;

These are among the important assumptions.

- I. Government support to the project not assured.
- II. Community economic stability and capability allows.
- III. Peace prevails.
- IV. Supportive international and national policies related to disabled people and economic empowerment existing .
- V. Central government support uncertain.
- VI. Msingi Society acknowledgment to the project proves positive alignment.
- VII. Weather change won't affect the move as it is.
- VIII. Crosscutting issue on disabled people persists.
- IX. Education among parents with children who suffer from disabilities raises.

THE PROJECT SUSTAINABILITY OR EXIT STRATEGY.

Usually if a project is not factored right from the design and its proposal to social economic and cultural sustainability it collapse to a natural death.

The design of this project has taken consideration to all the above factors. We have a strong initiative on ourselves of working hard, we collect funds from our activities yet we don't need much loans to support our progressive income generating tasks and activities until to date.

The group is not very big to overpower our present leadership by now. We have several agreements in duty participation for the purpose of accomplishing our goals.

Often we reap the skills of entrepreneurship from expert people around us including M.F.A leadership.

We are sure to sustain our group to life by our consistency and cooperation we have with outside partners including our families as support.

Always we will refer to economic, environmental/ecological, cultural and institutional sustainability during our move.

HOW MONITORING AND EVALUATION WILL BE DONE

To start with, before beginning the group work there was a baseline survey done on the business. Several factors were to be considered like;

- a. Seeing and anticipating the efficiency, effectiveness and the future impact of the project if done.
- b. We went through the elders of the local tradition to get their ideas on why people of this type are neglected by the community.
- c. We set leadership and tried to make job definition and specification by trying to look our previous experiences. Those who had been leaders in the government sector the one who worked on money keeping to be chosen leaders.

- d. We have bought monitoring tools which will be used to keep records and money balances during and after work.
- e. Evaluation will be done occasionally after every session of three months by going through the mission of our cooperation.

FUTURE FUNDING ON THE PROJECT.

When the project reaches to following the society will have learnt the importance of upbringing disabled children. Even the other institutions will become our stakeholder in running the project.

NGUNA will have a stable financial balance to manage running the project even without support.

We expect to train our members on how to run the activities with efficiency and coordination with outside development partners internationally.

May be the government will also give more support to the project after flourishing

THE FOLLOWING LIST OF NGUNA OFFICIALS WERE THE PARTICIPANTS IN PROJECT DESIGNING.

S/N	NAME	TIME	DESIGNATION	SIGNATURE
1	xxxxxx	10.00AM	CHAIRPERSON	
2	xxxxxx	10.00AM	SECRETARY	
3	xxxxxx	10.00AM	TREASURER	
4	xxxxxx	10.00AM	MEMBER	

PROPOSED BY xxxxxx – M.F.A Women Group – COORDINATOR.

TRANSLATION DONE BY C.S. MKUMBO – M.F.A COORDINATOR

FORWARDED AND EXECUTED BY M.E. LYAMUYA – MFA DIRECT

Liite 3. Lopullinen hankehakemus Suomen ulkoministeriölle

HANKESUUNNITELMA vuosille 2012- 2014

Huom! Katso hankesuunnitelman täyttöohje Hakuoppaasta tai internetistä osoitteesta:
<http://global.finland.fi/jarjestoille/>

- uusi hanke
- jatkohanke, merkitse UM:n hankekoodi _____, alkamisvuosi _____
- hankkeen taustalla muita yhteistyövaiheita, vuosina _____
- hankkeen valmisteluun on saatu UM:n hankevalmistelumatkatukea, vuonna 2010

Järjestö:**1. Hankkeen perustiedot**

1.1 Järjestön Suomessa rekisteröity nimi	Msingin ystävyysseura ry
1.2 Hankkeen nimi suomeksi	Omatoisuus
1.3 Hankkeen nimi englanniksi	Helping ourselves
1.4 Hankkeen nimi mahdollisella muulla kielellä	Nzalilia
1.5 Hankkeen sijainti (maa, maakunta, kylä/kunta)	Tansania, Singida, Msingin kunta
1.6 Yhteistyökumppanin nimi	Nguna Group of Women
1.7 Yhteistyökumppanin yhteystiedot	Marco Lyamuya marcolyamuya@yahoo.com +255 784 660 277 +255 784 660 277 c.m.w-msingi, S.L.P.522, Kinampanda,

	Singida, Tanzania
1.8 Yhteistyökumppanin hankkeesta vastuulliset henkilöt sekä heidän yhteystietonsa, jos eri kuin yhteistyökumppanin yhteystiedot	Christina Mkumbo P.O.Box 522 ,Msingi FDC , Kinampanda Singida, Tanzania
1.9 Yhteistyökumppanin ja/tai hankkeen mahdollisten kotisivujen osoite	http://sites.google.com/site/msingifriend/
1.10 Hankkeen suunnitellut aloitus- ja päättymisajankohdat	tammikuu 2012-joulukuu 2014

Vastaa seuraavaan kysymykseen sekä täytä budjettitiivistelmä (1.13) vasta, kun olet vastannut muihin kysymyksiin.

1.11 Hankkeen perusidean tiivistelmä. Kirjoita tähän lyhyesti (**max. 700 merkkiä**) ongelma, johon hankkeella pyritään vaikuttamaan, hankkeen välitön tavoite, sekä konkreettiset toimenpiteet, jotka sen saavuttamiseksi on tarkoitus tehdä.

- Msingin alue on syvää maaseutua ja alueen kouluissa tai muuallakaan julkisilla paikoilla ei näy kehitysvammaisia. Tansaniassa ja etenkin maaseudulla kehitysvammaisuuteen liittyy paljon ennakkoluuloja ja uskomuksia. Kehitysvammaisten lasten ihmisoikeudet eivät ennakkotiedon mukaan toteudu Msingin alueella edes vähimmäisessä määrin. Hankkeella halutaan parantaa alueen kehitysvammaisten lasten elämänlaatua ja vaikuttaa aikuisten asenteisiin tietoa lisäämällä.
- Hankkeen alkuvaiheessa kartoitetaan kehitysvammaisten tarpeita sekä koulutetaan jokaisesta kylästä (kolme kylää) 2-3 vapaaehtoishenkilöä, jotka vievät tietoa muille kyläläisille ja auttavat kehitysvammaisten perheitä lasten opettamisessa ja kuntouttamisessa. Tavoitteena on, että em. henkilöihin kuuluu myös kehitysvammaisten lasten vanhempia. Avainhenkilöiden kouluttajiksi valitaan ammattilaisia Tansaniasta. Koulutus voi tapahtua osittain jossakin kehitysvammaisten kuntoutuspaikassa.
- Pidetään tietoisuuden tyyppisiä tilaisuuksia kyläläisille. Tietoisuuden asiantuntijat valitaan kehitysvammaisten keskuksista.
- Aikuisväestön tiedon lisäämisen kautta pyritään aktivoimaan kehitysvammaisten vanhempia ja vaikuttamaan kehitysvammaisten oloihin.
- Aloitetaan kehitysvammaisille tarkoitettu toiminta, esimerkiksi kerhotyyppinen työtoiminta. Toiminnan idea pohjautuu ns CBR-malliin (Community Based Rehabilitation), jossa toiminta toteutetaan vammaisten omassa yhteisössä ja oman yhteisön tuella.

1.12 Jos kysymyksessä on jatkohanke, kerro tässä hankkeen tähänastisten vaiheiden keskeiset tulokset.

1.13 Budjettitiivistelmä

vuosi	2012	2013	2014
Järjestön omarahoiutus	1400	1400	1400
Haettava hanketuki	8700	9500	10000
Kulut yhteensä	10100	10900	11400

2. Yhteistyökumppani ja kumppanuus

2.1 Millä perusteella yhteistyökumppani on valittu?

Nguna naisjärjestö valittiin yhteistyökumppaniksi heidän oman aktiivisuutensa sekä valmistelumatalla 2010 sekä tammikuussa 2011 käytyjen neuvottelujen perusteella.

Naisryhmällä oli vuoden 2010 tapaamisessa jo alustava näkemys siitä, miten kehitysvammaisten perheitä voitaisiin auttaa. He olivat lisäksi aktiivisia kyselemällä loppuvuoden 2010 aikana toimintatapoja, joilla tulevaa yhteistyötä voisi edistää. Nguna on tehnyt jo nyt alustavaa kyselyä kehitysvammaisten määrästä ja vierailut jokaisessa tietämässään perheessä, jossa on kehitysvammainen lapsi. Ryhmä lähetti vapaamuotoisen hankehakemuksen huhtikuussa 2011.

2.2 Onko yhteistyökumppanin kanssa tehty aiemmin yhteistyötä, jos niin milloin ja millaista?

Naisryhmässä on yksittäisiä naisia, jotka ovat olleet mukana alueen aiemmassa kehitysyhteistyöhankkeessa nimeltään Työ- ja taitohanke.

2.3 Lisätietoja yhteistyökumppanista.

NGUNA naisjärjestö on toiminut vuodesta 2010 alkaen; ryhmä on muun muassa kasvattanut sikoja, viljellyt maissia ja ostanut myyntituloilla uusia siemeniä. Beatrice Mrema, joka on ollut koordinaattorina aiemmassa Msingin ystävyysseuran yhteistyöprojektissa, on kouluttanut naisryhmän jäseniä mm. kodinhoidossa ja hygieniassa

2.4 Millainen on yhteistyökumppanin oma panos hankkeen toteuttamisessa (työvoima, taloudellinen panos, muu)?

Ryhmä on jo nyt käynyt tutustumassa lähimpään kehitysvammakeskukseen Singidan kaupungissa, SIUYU:uun, vierailut Msingin kunnan kaikissa kodeissa, joissa tietävät nyt olevan vammaisia lapsia sekä tehnyt alustavan hankesuunnitelman tammikuussa 2011. Naisryhmä on saanut tällä hetkellä kartoitettua 12 kehitysvammaista lasta ja ryhmä jatkaa edelleen etsintöjä.

2.5 Mitkä muut tahot osallistuvat yhteistyöhön? Mikä on heidän roolinsa ja panoksensa hankkeessa (esim. suomalaiset, paikalliset tai kansainväliset järjestöt tai viranomaiset)?

Paikallinen hallinto osallistuu neuvonantajana hankkeeseen. Viranomaiskontaktien kautta pyritään löytämään vammaisalan asiantuntijuutta hankkeeseen.

3. Hankkeen tausta ja kestävyys

3.1 Miten hankkeen idea sai alkunsa? Onko se esimerkiksi osa jotain suurempaa hankekokonaisuutta?

Hankkeen alkuihdea lähti vuonna 2007 piirikunnan lääkäriltä Andrew Kidailalta, jolla itsellään on ollut kehitysvammaisen lapsi. Tuolloin oli ajatusta asenneilmapiiriin vaikuttavasta hankkeesta. Marraskuussa 2009 Taina Salmelan opinnäytetyön (Laurea yamk) liittäminen hankesuunnitteluun oli lisäsysäyksenä ja alkuperäisen ajatuksen uudelleen herättäjänä.

3.2 Kerro lyhyesti hankkeen toimintaympäristöstä.

Hanke sijoittuu Msingin kunnan alueelle Tansanian maaseudulle. Kunta koostuu kolmesta kylästä, joissa on noin 15 000 asukasta. Alueella ei ole sähköä, tieverkosto on ajoittain heikossa kunnossa ja välimatkat ovat pitkät. Lähin kaupunki, Singida, on noin 60 kilometrin päässä.

Ystävyysseuran ja kyläläisten kesken on toteutettu useita hankkeita, joista osaa myös Suomen ulkoasiainministeriön kehityspoliittinen osasto on tukenut. Jokaiseen kylään on ystävyysseuran toimesta rakennettu kaivoja ja koulu, jossa suurin osa kylän lapsista käy ainakin osan peruskoulun luokista. Kylässä on myös kansanopisto, jossa on metallialan, puutyön, kotitalouden ja ompelun kursseja.

Lisäksi Msingin kylään on perustettu kunnan yhteinen terveysasema ja henkilökunnan asuinrakennus.

3.3 Millainen on hankkeen toimialan yleinen kehitystaso kohdealueella? Miten paikallinen hallinto tällä alalla ja näissä asioissa toimii? Miten paikallinen hallinto osallistuu hankkeen toteutukseen tai rajoittaa sitä?

Lähimmässä kaupungissa (60 km) Singidassa on kehitysvammaisille suunnattua asumis- kuntoutus- ja opetustoimintaa SIUYU:n keskuksessa. SIUYU:n kanssa on käyty neuvotteluja yhteistyöstä jo valmistelumatalla 2010. Lisäksi Singidan kaupungissa on päivätoimintaa vammaisille lapsille.

Msingin alueella kehitysvammaisille ei ole lainkaan palveluja ja asenteet vammaisuutta kohtaan ovat hyvin

traditionaaliset sisältäen paljon ennakkoluuloja ja hyljeksintää. Paikallishallintoa on informoitu hankkeesta valmistelumatkan aikana 2010 ja saatu hankeidealle muodollinen hyväksyntä.

3.4 Miten hanketta on suunniteltu?

Hanketta on suunniteltu jo joulukuusta 2009 alkaen, jolloin alettiin myös suunnitella valmistelumatkaa Msingiin. Suunnittelussa ovat olleet mukana Marco Lyamuya, Msingin hankejohtaja, Charles Mkumbo, tämän hankkeen koordinaattoriksi nimetty ja Msingi seuran kummivastaava sekä Nguna naisjärjestö. Lisäksi alueen virkamiehiä, kyläpääliköitä, uskonnollisia johtajia, koulujen ja terveyskeskuksen henkilökuntaa ja piirikunnan hallintoa on informoitu hankkeesta valmistelumatkan aikana.

3.5 Mitkä ovat ne hyödynsaajien kannalta keskeiset ongelmat, joihin hankkeella pyritään vaikuttamaan?

Hyödynsaajina ovat kehitysvammaiset lapset ja heidän omaisensa. Ongelmana on, että kehitysvammaisille ei ole mitään toimintaa alueella. Heitä ei näy kyläyhteisöissä ja myös heidän perheitään hyljeksitään. Kehitysvammaisuuteen liittyy häpeää ja syyllisyyttä. Vanhemmat ja alueen muut asukkaat eivät tiedä että vammaisia lapsia voidaan opettaa ja että he ylipäätään oppivat asioita, esim. huolehtimaan omasta puhtaudestaan. Heidän ihmisoikeutensa tasavertaisina kansalaisina ei toteudu.

3.6 Millaiset riskit voivat vaikuttaa hankkeen onnistumiseen? Miten näiden riskien toteutumista pyritään ennaltaehkäisemään?

Riskinä on, että vanhat uskomukset ovat niin voimakkaat, että tarkoitettua kerho- tai opetustoimintaa ei ehditä saada alkuun kolmen vuoden ajassa. Pyritään valitsemaan alkukoulutukseen mukaan myös sellaisia henkilöitä, joilla on itsellä tai lähipiirissä kehitysvammaisen lapsi tai muuta aiempaa kokemusta kehitysvammaisista; näin motivaatio toiminnan jatkamiseen olisi itselle henkilökohtainen. Koulutettaville järjestetään tutustumiskäyntejä Tansaniassa kehitysvammaisten toimintapaikkoihin, jotta he näkevät miten asia käytännössä toimii. Vertaistuki on tärkeää ja sitä korostetaan esimerkiksi kannustamalla kehitysvammaisten perheitä toimimaan yhdessä.

Riskinä on myös, että vammaisia löytyy paljon. Tällöin hankkeen resurssit ovat vähäiset ja saattaa syntyä kateutta autettavien välillä. Tätä ehkäisemään tehdään hankkeen alussa alkukartoitus, jolla selvitetään sen hetkinen vammaisten määrä ja avun tarve. Kartoituksen jälkeen tukitoimia voidaan jakaa tasaisemmin.

Riskinä on myös paikallishallinnon virkamiesten nopea vaihtuvuus.

Riski on myös se, että toiminta ei jatku hankkeen jälkeen mikäli valtion viranomaiset eivät tunne hanketta.

3.7 Luoko hanke jonkin uuden rakenteen tai toimintatavan, vai tuetaanko sen avulla jo olemassa olevaa? Selvitä.

Tavoitteena on luoda uusi toimintatapa eli toimintaa kehitysvammaisille.

3.8 Miten ja milloin vastuu hankkeesta siirretään paikalliselle hallinnolle, paikalliselle järjestölle tai hyödynsaajille itselleen?

Hankkeen suunnittelun alusta lähtien naisjärjestön omaa aktiivisuutta on korostettu ja he ovat tehneet sekä alustavan suunnitelman hankkeesta että hankesuunnitelman. Kehitysvammaisten perheisiin on oltu yhteydessä ja korostettu heidän omaa aktiivisuuttaan. Hanke suunnitellaan kolmevuotiseksi; kaksi ensimmäistä vuotta panostetaan avainhenkilöiden kouluttamiseen ja kyläyhteisöjen tiedon kartuttamiseen, ja kolmas vuosi keskittyy kehitysvammaisille suunnatun toiminnan aloittamiseen. Tämän kolmen vuoden aikana korostetaan jatkuvasti esim. omaisten osallisuutta ja aktiivisuutta.

4. Hyödynsaajat

4.1 Keitä ovat hankkeen välittömät hyödynsaajat? Paljonko heitä on (arvio)?

Kehitysvammaiset lapset (tämän hetken arvio 12) ja heidän omaisensa.

Lasten määrä tulee kasvamaan ts. heitä löytyy lisää, kun tieto hankkeesta ja mahdollisuuksista vaikuttaa heidän oloihinsa leviää. Tätä ennustetta tukee muun muassa SIUYU:n sekä Sibusion (Arusha) henkilökunnan kokemukset keskusten toiminnan alkuvaiheiden lasten määrän lisääntymisestä.

4.2 Keitä ovat hankkeen välilliset hyödynsaajat?

Koko kyläyhteisö

Jos haettava avustus on alle 20.000 €, vastaa seuraavaan kysymykseen:

4.3 Miten hyödynsaajat itse osallistuvat hankkeeseen?

Kuntoutustarpeiden kartoituksen ja alkuperehdytyksen sekä neuvonnan jälkeen kehitysvammaisten perheet toteuttavat itse käytännön kuntoutusta omassa yhteisössään.

Jos haettava avustus on 20.000 € tai enemmän, vastaa seuraavaan kysymykseen:

4.4 Erittele hankkeeseen osallistumisen tavat kunkin hyödynsaajaryhmän osalta erikseen.

5. Hankkeen tavoite, toteutussuunnitelma, seuranta ja tiedotus

Tavoitteet

5.1 Mikä on hankkeen pitkän tähtäimen kehitystavoite?

Kehitysvammaisten lasten elämänlaadun parantaminen.

5.2 Mikä on hankkeen välitön tavoite?

(Alueellisesti ja hyödynsaajien osalta rajattu)

Alueen aikuisväestön tiedon lisääminen kehitysvammaisuudesta. CBR-ohjelmaan pohjautuvan toiminnan aloittaminen alueella.

Jos haettava avustus on 20.000 € tai enemmän, vastaa seuraavaan kysymykseen:

(myös pienempää hanketukea hakevat voivat halutessaan vastata tähän)

5.3 Mitkä ovat hankkeella tavoiteltavat tulokset?

Toteutus

5.4 Millaisilla toimenpiteillä hankkeen tuloksiin ja välittömään tavoitteeseen pyritään? Mikäli mahdollista, merkitse tähän myös toimenpiteiden karkea (vuositason) toteutusaikataulu.

Ensimmäinen vuosi

- Tammi-helmikuussa 2012 avoin kyläkokous, jossa hankkeen alkamisesta, tavoitteista ja toimenpiteistä informoidaan kyläläisiä.
- Alkuvuosi 2012 . Naisjärjestö ostaa esimerkiksi Siuyu-keskuksesta neuvontapalveluja. Näillä palveluilla tehdään kehitysvammaisten perheiden alkukartoitus tarpeista yms. Kartoituksen pohjalta laaditaan perheiden kanssa yhteistyönä toimenpidesuunnitelma.

Kylistä valitut vapaaehtoistyöntekijät eli ns. avainhenkilöt ovat tässä vaiheessa tiiviissä yhteistyössä neuvontapalveluja tuottavan henkilön kanssa ja sopivat tarvittavista koulutuksista. Kuntouttava toiminta voidaan aloittaa ainakin osittain heti, kun osapuolet ovat siihen valmiita. Selvitetään jo tässä vaiheessa, missä voi valmistuttaa tarvittavia apuvälineitä, ja pyydetään tarjouksia.

- Msingiin pyydetään luennoitsijoita esim. SIUYU:n, Mehayon ja Sibusison kehitysvammaisten toimipaikoista kertomaan kehitysvammaisuudesta ja siitä, kuinka heitä voi opettaa. Nämä tilaisuudet jaetaan tasaisesti ensimmäisen toimintavuoden alkupuolelle. Tilaisuudet ovat avoimia kaikille Msingin kunnan asukkaille.
- Järjestetään tutustumiskäyntejä edelle mainittuihin keskuksiin. Käynneillä tulee olla mukana kylien vapaaehtoiset avainhenkilöt sekä mahdollisimman paljon kehitysvammaisten lasten vanhempia. Käynnit olisi tarkoituksenmukaista sijoittaa aina kyseisen keskuksen luennoitsijan vierailun jälkeen.

Toinen vuosi

- Alkukartoituksen perusteella tehtyjä toimenpiteitä jatketaan. Neuvontapalveluiden käyttöä jatketaan ennalta sovitun aikataulun mukaan. Aloitetaan viimeistään nyt apuvälineiden valmistus.
- Mikäli uusia kehitysvammaisia ilmaantuu, heidän tarpeistaan tehdään kartoitus ja toimintasuunnitelma.
- Alkuvuonna aloitetaan konkreettisen suunnitelman tekeminen siitä, millaista toimintaa olisi tarkoituksenmukaista järjestää kehitysvammaisille. Ajatuksena voisi olla esimerkiksi vertaisryhmät, joissa lapset saisivat ohjattua toimintaa ja vanhemmat hetken lepotauon vaativasta työstään kehitysvammaisten hoitajina.

Kolmas vuosi

- Edellisten vuosien kaltainen työskentely jatkuu.
- Suunnitellun kehitysvammaisille olevan toiminnan tulee olla käynnissä. Toimintaa kehitetään ja tehdään suunnitelma, miten toimintaa jatketaan hankkeen päätyttyä.
- kolmannen vuoden lopulla tehdään hankkeen evaluaatio.

Jos haettava avustus on alle 20.000 €, vastaa seuraavaan kysymykseen:

5.5 Mitä hankkeen toteutuksen vastuunjaosta on kumppanin kanssa sovittu?

Rahoitus tulee pääosin Suomesta. Asiantuntijuus ja suunnittelu ja hallinto tulevat Tansaniasta. Hankkeesta raportoidaan Suomeen kahdesti vuodessa. Tilintarkastus on toistaiseksi Suomessa.

Jos haettava avustus on 20.000 € tai enemmän, vastaa seuraavaan kysymykseen:

5.6 Kuvaa hankkeen toteutus- ja seurantaorganisaatio ja vastuunjako.

Seuranta

5.7 Millä tavoin suomalaisen järjestön vastuuhenkilöt seuraavat hanketta ja sen varainkäyttöä sekä osallistuvat hankkeen toteutukseen?

Seurantakäynneillä vuosittain. Paikalliset vastuuhenkilöt raportoivat hankkeesta ja varojen käytöstä kirjallisesti kaksi kertaa vuodessa

Selvitetään myös mahdollisuutta viedä suomalaista osaamista kehitysvammaisten opettamisesta/kuntouttamisesta alueelle.

5.8 Miten paikalliset yhteistyökumppanit seuraavat hanketta ja sen varojenkäyttöä?

Hankkeella on paikallisesti useita alakomiteita, jotka raportoivat hankkeesta säännöllisesti järjestön yleiskokoukselle.

5.9 Millaista sanallista tai numerotietoa hankkeen etenemisestä kerätään?

Alkukartoituksessa saatu tieto kirjataan tarkasti jokaisen kehitysvammaisen lapsen kohdalla ja tietoa käytetään hankkeen edetessä hyödyksi palvelujen kohdentamisessa.

Hankkeen etenemistä seurataan seurantakäynneillä.

5.10 Missä ja miten hankkeen paikalliskulujen kirjanpito ja tarkastus järjestetään?

Kirjanpito on Tansaniassa mutta ainakin aluksi tilintarkastus on Suomessa.

5.11 Onko hankkeelle suunniteltu väliarviointia tai evaluointia sen päätyttyä? Jos, niin miten arviointi tai arvioinnit toteutetaan?

Väliarviointi avainhenkilöiden koulutuksen jälkeen eli noin vuoden kuluttua. Loppuarviointi hankkeen päätyttyä.

Tiedotus

5.12 Selvitä, miten hankkeesta tiedotetaan. Tuo esille tiedotuksen tavoitteet, kohderyhmät, tiedotusaineistot ja niiden jakelukanavat.

Hankkeesta on tiedotettu laajasti valmistelumatalla.

Hanke on tarkoitus aloittaa kyläkokouksella, jossa laajasti selvitetään hankkeen tarkoitus.

Hankkeen etenemisestä tiedotetaan kylän asukkaille kyläkokouksissa väh. 3-4 kertaa vuodessa. Samassa yhteydessä pyritään järjestämään myös kehitysvammaisuuteen liittyviä tietoiskuja.

Hankejohtaja pitää paikallisia viranomaisia ajan tasalla hankkeen aloituksesta ja etenemisestä.

6. Vapaaehtoinen selostus hankkeesta ja sen toimintatavasta

(vapaaehtoinen: jos hankesuunnitelmalomakkeen muut kysymykset eivät sovi tai riitä hankkeen kuvailemiseen, kerro tässä lisätietoja.)

Kokoustiloina hankkeen aikana voidaan käyttää vajaakäytössä olevaa naisten työpajaa ja toimistorakennusta.

7. Hankkeen budjetti ja rahoitussuunnitelma

Hankkeen budjetti	Vuosi	Vuosi	Vuosi	Yhteensä
	2012	2013	2014	

1. Henkilöstökulut (Liite 1)

Suomalaisen henkilöstön palkka- ja sivukulut	0	0	0	0
Suomalaisten asuminen ja matkakulut	0	0	0	0
Paikallisen henkilöstön palkka- ja sivukulut	0	0	0	0

Muut henkilöstökulut	0	0	0	0
Suomalaisten vapaaehtoistyön arvo	0	0	0	0
Henkilöstökulut yhteensä	0	0	0	0

2. Toimintokulut (esimerkiksi koulutus) (Liite 2)

Ostetut asiantuntijapalvelut	2600	2600	2600	7800
Muut kulut	1000	900	900	2800
Toimintokulut yhteensä	3600	3500	3500	10600

3. Materiaalit, hankinnat ja investoinnit (Liite 3)

Laite- ja materiaalihankinnat	1000	1500	500	3000
Rakentaminen	500	500	500	1500
Muut hankinnat	0	500	500	1000
Tavaralahjoitusten arvo	0	0	0	0
Materiaalit, hankinnat ja investoinnit yhteensä	1500	2500	1500	5500

4. Käyttö ja kunnossapito (Liite 4)

Käyttökulut	1000	1000	1000	3000
Kunnossapitokulut	500	500	500	1500
Käyttö ja kunnossapito yhteensä	1500	1500	1500	4500

5. Seuranta-, arviointi- ja tiedotuskulut (Liite 5)

Henkilöstökulut ja ostopalvelut	0	0	0	0
Matka- ja majoituskulut	2300	2500	2500	7300
Muut kulut	0	0	1500	0
Tiedotuskulut Suomessa (enintään 5 % kokonaiskuluista)	300	0	0	500
Seuranta-, arviointi- ja tiedotuskulut yhteensä	2600	2500	4000	9100

TOTEUTUSKULUT YHTEENSÄ	9200	10000	10500	29700
-------------------------------	-------------	--------------	--------------	--------------

6. Hallintokulut (Liite 6)

Hallinnon palkka- ja sivukulut	0	0	0	0
Toimistokulut	200	200	200	600
Suomalaisen järjestön lakisääteiset tilintarkastuskulut	100	100	100	300
Varainhankinnan kulut (ei tiedotuskuluja)	0	0	0	0
Suomalaisten vapaaehtoistyön arvo	600	600	600	1800

Hallintokulut yhteensä	900	900	900	2700
-------------------------------	------------	-----	-----	------

HANKKEEN KOKONAISKULUT YHTEENSÄ	10100	10900	11400	32400
--	--------------	-------	-------	-------

Hallintokulujen osuus kokonaiskuluista (enintään 10%)	8,91	8,26	8,11	8,41
---	------	------	------	------

Hankkeen rahoitussuunnitelma	Vuosi	Vuosi	Vuosi	Yhteensä
------------------------------	-------	-------	-------	----------

1. Järjestön omarahoitus (Liite 7)

Rahallinen osuus	800	800	800	2400
Vapaaehtoistyö ja tavaralahjoitus	600	600	600	1800

Järjestön omarahoitus yhteensä	1400	1400	1400	4200
---------------------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Omarahoitus kokonaiskuluista (vähintään 15%)	13,86	12,84	12,61	13,08
--	-------	-------	-------	-------

2. Ulkoasiainministeriön hanketuki

Aiempi hanketuen myöntö	0	0	0	0
-------------------------	---	---	---	---

HAETTAVA HANKETUKI	8700	9500	10000	28200
---------------------------	------	------	-------	-------

HANKKEEN KOKONAISSRAHOITUS YHTEENSÄ	10100	10900	11400	32400
--	--------------	--------------	--------------	--------------

8. Hankkeen kehityspoliittiset päämäärät ja läpileikkaavat teemat

8.1. Mikä on tai ovat hankkeen kehityspoliittinen päämäärä tai päämäärät? Merkitse yksi päätavoite ja korkeintaan kolme merkittävää osatavoitetta:		
Päätavoite	Osatavoite	
	x	Äärimmäisen köyhyyden ja nälän poistaminen
x		Peruskoulutuksen ulottaminen kaikille
	x	Sukupuolten tasa-arvon ja naisten aseman parantaminen
	x	Lapsikuolleisuuden vähentäminen
		Odottavien äitien terveyden parantaminen
		HIV/AIDS:in vastainen työ
		Malarian ja muiden merkittävien tautien vastustaminen
		Ympäristön kestävä kehitys
		Puhtaan veden saanti
		Slummien olojen kohennus
		Yksityisen sektorin toimintaedellytysten ja taloudellisen vuorovaikutuksen lisääminen
x		Demokratian, ihmisoikeuksien ja hyvän hallinnon edistäminen
		Rauhantilan ja turvallisuuden edistäminen
		Oikeudenmukaisen ja sääntöperusteisen kansainvälisen kaupp- ja rahoitusjärjestelmän kehittäminen
		Kehitysmaiden velkaongelman ratkaiseminen kansallisin ja kansainvälisin toimin
		Uuden teknologian ja erityisesti informaatioteknologian hyötyjen saattaminen kehitysmaiden käyttöön yhdessä yksityisen sektorin kanssa
		Ei mikään edellä mainituista. Muu, mikä?

Jos haettava avustus on 20.000 € tai enemmän, vastaa seuraavaan kysymykseen, muuten siirry kysymykseen 8.3.

8.2 Miten hankkeen suunnittelussa on huomioitu kehitysmaan köyhyydenvähentämishjelma (PRSP) tai vastaava? Jos sitä ei ole huomioitu, perustele miksi:

8.3. Kehityspoliittikan läpileikkaavat teemat

Kehityspoliittiseen ohjelmaan sisältyy joukko ns. läpileikkaavia teemoja, joiden toteutumiseen pyritään

kehityspolitiikassa kautta linjan.																																									
<p>Vastausohje: merkitse kohtaan "vaikutus" alla olevan taulukon mukainen merkki sen mukaan, millaisia vaikutuksia arvioit hankkeella olevan. Perustele yhdellä virkkeellä tärkeimmät myönteiset ja haitalliset vaikutukset</p>																																									
<table border="1"> <tr> <td>Vastausvaihtoehdot:</td> <td>++</td> <td>merkittävä myönteinen vaikutus</td> </tr> <tr> <td></td> <td>+</td> <td>myönteinen vaikutus</td> </tr> <tr> <td></td> <td>0</td> <td>ei vaikutusta</td> </tr> <tr> <td></td> <td>-</td> <td>haitallinen vaikutus</td> </tr> </table>			Vastausvaihtoehdot:	++	merkittävä myönteinen vaikutus		+	myönteinen vaikutus		0	ei vaikutusta		-	haitallinen vaikutus																											
Vastausvaihtoehdot:	++	merkittävä myönteinen vaikutus																																							
	+	myönteinen vaikutus																																							
	0	ei vaikutusta																																							
	-	haitallinen vaikutus																																							
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Teemat</th> <th>Vaikutus</th> <th>Perustelu/lisätiedot</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="3">Ympäristövaikutukset:</td> </tr> <tr> <td>Puhtaan veden saanti ja haku sekä sanitaatio</td> <td>0</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ympäristökuormitus (maa, vesi, ilma(sto), jäte)</td> <td>0</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Luonnon monimuotoisuuden säilyminen</td> <td>0</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Luonnonvarojen kestävä käyttö (ml. energia, kulutus, eroosio)</td> <td>0</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="3">Sukupuolten välisen eriarvoisuuden vähentäminen</td> </tr> <tr> <td>Työn jakaantuminen sukupuoleen perustuen</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Naisten tulonhankinta, omistusoikeudet</td> <td>+</td> <td>Saadessaan apua vammaisen lapsen hoitamiseen aikaa jää enemmän esimerkiksi viljelyyn.</td> </tr> <tr> <td>Naisten osallistuminen päätöksentekoon</td> <td>++</td> <td>Hankkeen yhteistyökumppanina on naisjärjestö.</td> </tr> <tr> <td>Lisääntymisterveys, lisääntymisoikeudet</td> <td>++</td> <td>Annetaan tietoa kehitysvammaisuudesta, mm. sen syistä ja kehitysvammaisten ihmisoikeuksista.</td> </tr> <tr> <td>Väkivallan vähentyminen</td> <td>+</td> <td>Tiedon lisäämisellä ehkäistään vammaisten kaltoinkohtelua.</td> </tr> </tbody> </table>			Teemat	Vaikutus	Perustelu/lisätiedot	Ympäristövaikutukset:			Puhtaan veden saanti ja haku sekä sanitaatio	0		Ympäristökuormitus (maa, vesi, ilma(sto), jäte)	0		Luonnon monimuotoisuuden säilyminen	0		Luonnonvarojen kestävä käyttö (ml. energia, kulutus, eroosio)	0					Sukupuolten välisen eriarvoisuuden vähentäminen			Työn jakaantuminen sukupuoleen perustuen			Naisten tulonhankinta, omistusoikeudet	+	Saadessaan apua vammaisen lapsen hoitamiseen aikaa jää enemmän esimerkiksi viljelyyn.	Naisten osallistuminen päätöksentekoon	++	Hankkeen yhteistyökumppanina on naisjärjestö.	Lisääntymisterveys, lisääntymisoikeudet	++	Annetaan tietoa kehitysvammaisuudesta, mm. sen syistä ja kehitysvammaisten ihmisoikeuksista.	Väkivallan vähentyminen	+	Tiedon lisäämisellä ehkäistään vammaisten kaltoinkohtelua.
Teemat	Vaikutus	Perustelu/lisätiedot																																							
Ympäristövaikutukset:																																									
Puhtaan veden saanti ja haku sekä sanitaatio	0																																								
Ympäristökuormitus (maa, vesi, ilma(sto), jäte)	0																																								
Luonnon monimuotoisuuden säilyminen	0																																								
Luonnonvarojen kestävä käyttö (ml. energia, kulutus, eroosio)	0																																								
Sukupuolten välisen eriarvoisuuden vähentäminen																																									
Työn jakaantuminen sukupuoleen perustuen																																									
Naisten tulonhankinta, omistusoikeudet	+	Saadessaan apua vammaisen lapsen hoitamiseen aikaa jää enemmän esimerkiksi viljelyyn.																																							
Naisten osallistuminen päätöksentekoon	++	Hankkeen yhteistyökumppanina on naisjärjestö.																																							
Lisääntymisterveys, lisääntymisoikeudet	++	Annetaan tietoa kehitysvammaisuudesta, mm. sen syistä ja kehitysvammaisten ihmisoikeuksista.																																							
Väkivallan vähentyminen	+	Tiedon lisäämisellä ehkäistään vammaisten kaltoinkohtelua.																																							

Yhtäläiset koulutusmahdollisuudet	++	Pyritään saamaan kehitysvammaisille koulutusta ja kuntoutusta.
Helposti syrjäytyvien ryhmien tukeminen (vammaset, etniset tai uskonnolliset vähemmistöt, alkuperäisväestö, lapset)		
Helposti syrjäytyvät ryhmät yhteisön jäseninä (asentoituminen helposti syrjäytyviin ryhmiin)	++	Kehitysvammaiset on hyljeksitty ja laiminlyöty ryhmä, asenteet ovat kielteiset.
Helposti syrjäytyvien ryhmien osallistaminen	++	CBR-mallin mukainen toiminta on kuntoutusta ja opetusta vammaisten omassa kotiyhteisössä, jolloin keskeistä on vammaisten ja heidän perheidensä osallistuminen
Helposti syrjäytyvien ryhmien yhtäläiset oikeudet	++	Vammaisten osallistamisella korostetaan heille kuuluvia ihmisoikeuksia.
Hyvä hallinto ja demokratian edistäminen		
Korruption väheneminen	+	Hankkeessa toimitaan korruption vastaisesti .
Paikallisen hyvän hallinnon osaamisen edistäminen	+	Toimitaan hyvien hallintotapojen mukaisesti
Taloushallinnon avoimuus ja tiedonjako (toteuttajien välillä)	+	Hankejohtajalta edellytetään avointa tiedottamista .
Kansalaisyhteiskunnan tiedonsaannin paraneminen	+	Jatkuva tiedotus ja kouluttaminen on osa hanketta.
Kansalaisyhteiskunnan osallistumisen lisääminen	++	Osallisuus ja yhteisöllisyys ovat keskeisiä toimintatapoja, paikallinen aktiivisuus keskeistä.

9. Allekirjoitukset

Paikka ja päivämäärä

Allekirjoitus

Nimen selvennys

Tehtävä

Paikka ja päivämäärä

Allekirjoitus

Nimen selvennys

Tehtävä

Liitteet:

Mahdolliset sopimukset, avustuspyynnöt ja toimiluvat

Naisjärjestön selostus nykyisestä toiminnasta ja suunnitelmaa hankeen toiminnoista